

Riksdagens protokoll

2013/14:85

Tisdagen den 18 mars

Kl. 13.00 – 15.58
18.00 – 21.09

Protokoll
2013/14:85

1 § Justering av protokoll

Protokollen för den 10, 11 och 12 mars justerades.

2 § Ansökan om ledighet

Förste vice talmannen meddelade att *Erik A Eriksson* (C) ansökt om ledighet under tiden den 1 april–18 juni.

Kammaren biföll denna ansökan.

Förste vice talmannen anmälde att *Daniel Bäckström* (C) skulle tjänstgöra som ersättare för Erik A Eriksson.

3 § Meddelande om frågestund

Förste vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 20 mars kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Statsrådet Birgitta Ohlsson (FP), justitieminister Beatrice Ask (M), statsrådet Maria Larsson (KD), statsrådet Anna-Karin Hatt (C) och försvarsminister Karin Enström (M).

4 § Anmälan om uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden

Förste vice talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde fredagen den 28 februari hade kommit in.

5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2013/14:331

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:331 Statligt organ med ansvar för skoterfrågor av Gunnar Sandberg (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 15 april 2014. Miljöministern har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 7 mars 2014

Miljödepartementet

Lena Ek (C)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2013/14:358

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:358 Underkänt för skolans digitalisering av Cecilia Dalman Eek (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 1 april 2014.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade resor.

Stockholm den 14 mars 2014

Utbildningsdepartementet

Jan Björklund

6 § Anmälan om faktapromemoria

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2013/14:FPM63 Meddelande om EU:s strategi mot olaglig handel med vilda djur och växter *KOM(2014) 64* till miljö- och jordbruksutskottet

7 § Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motioner

2013/14:C4 till civilutskottet

2013/14:Ju14 och Ju15 till justitieutskottet

2013/14:So13 och So14 till socialutskottet

2013/14:U9 till utrikesutskottet

Följande dokument bordlades för andra gången:

Försvarskommitténs betänkanden 2013/14:FöU9 och FöU10

Justitieutskottets betänkanden 2013/14:JuU9 och JuU16

Civilutskottets betänkande 2013/14:CU17

Utbildningsutskottets betänkande 2013/14:Ubu11

Socialutskottets betänkande 2013/14:SoU12

Trafikutskottets betänkanden 2013/14:TU9 och TU12

Näringsutskottets betänkande 2013/14:NU14

9 § Svar på interpellation 2013/14:337 om fysiskt och sexuellt våld mot kvinnor i Sverige

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Désirée Liljevall har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att Sverige ska minska andelen kvinnor som utsätts för sexuellt våld och trakasserier i jämförelse med övriga länder i EU.

Det är oacceptabelt att kvinnor utsätts för fysiskt eller sexuellt våld i eller utanför hemmet. Att kvinnor därigenom får sin frihet beskuren och bär på en ständig oro och rädsla utgör ett allvarligt problem som påverkar hela samhället.

Den studie om kvinnors utsatthet som EU:s rättighetsbyrå har låtit göra omfattar våld i nära relationer men också våld från bekanta och okända. Den visar på höga siffror för Sverige. Men det är viktigt att vara medveten om hur svår underlaget i den aktuella studien ser ut och vad resultaten förmedlar. Flera av de länder som enligt studien har höga nivåer när det gäller våldsutsatthet bland kvinnor ligger i likhet med Sverige högt i EU:s jämställdhetsindex. Det är ett samband som säkert har flera förklaringar. I länder där samhället aktivt tar avstånd från våld mot kvinnor ökar också sannolikheten för att kvinnor ska berätta om sin utsatthet.

Att utsattheten för olika former av våld och hot ser ut ungefär på det här sättet är dock ingen nyhet. Regeringen har därför gett frågan om våld mot kvinnor hög prioritet, och möjligheterna att bekämpa våld i nära relationer har också avsevärt förbättrats under senare år.

Under mandatperioden har regeringen utvecklat och fördjupat de omfattande satsningar som beslutades i handlingsplanen för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. En stor del av de 960 miljoner kronor som avsatts för att främja jämställdhet används för att bekämpa mäns våld mot kvinnor med bland annat fokus på sexuellt våld.

Regeringen har även utsett en nationell samordnare mot våld i nära relationer. Vidare har regeringen gjort betydande satsningar för att på olika sätt utveckla rättsväsendet och minska mörkertalen. Anslagen till rättsväsendet är i år ca 11,3 miljarder högre jämfört med när alliansregeringen tillträdde 2006. Medel har tillförts för att bland annat öka tryggheten i samhället och effektiviteten i rättskedjan. Tillsammans skapar dessa stora satsningar förutsättningar för att ytterligare utveckla arbetet mot våld och hot mot kvinnor.

Jag tycker att det är bra att våld mot kvinnor kartläggs och uppmärksammas. Under de kommande månaderna kommer vi att få såväl resultatet av Brottsförebyggande rådets stora frågeundersökning om brott i nära relationer som slutredovisningen av den nationella samordnaren mot våld i nära relationer. Dessa redovisningar kommer att utgöra ett värdefullt underlag när vi ska bedöma vilka ytterligare åtgärder som behöver vidtas och hur de ska utformas för att ge största möjliga effekt.

Anf. 2 DÉSIRÉE LILJEVALL (S):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Jag vill hålla med ministern om två saker. För det första är det oacceptabelt att kvinnor utsätts för fysiskt eller sexuellt våld. För det andra är det bra att våld mot kvinnor kartläggs och uppmärksammas.

Fru talman! Det här är ett problem som är stort över hela världen. Enligt Världshälsoorganisationens rapport, som kom förra året, utsätts en tredjedel av alla kvinnor på jorden för fysiskt och sexuellt våld. Den rapporten ger direkt eko till EU:s nya undersökning som pekar på att siffran är densamma i Europa. En av tre kvinnor har någon gång utsatts för våld. 5 procent har våldtagits, och nästan en tredjedel har blivit slagna eller blivit utsatta för sexuellt våld av sin egen partner.

EU:s rättighetsbyrå FRA, som gjort undersökningen, säger sig vara chockad av siffrorna. Det är jag också. Men mer chockad, fru talman, blir jag över de alarmerande siffrorna för Sverige. Hela 46 procent av de 1 500 kvinnor som intervjuats uppger att de blivit utsatta för fysiskt eller sexuellt våld. Det betyder att Sverige ligger i topp, eller snarare i botten. Bara Finland och Danmark får högre siffror.

Vi kan fortsätta med den dystra redovisningen. Danmark och Sverige får högst siffror i EU vad gäller sexuella trakasserier. Och vårt land har, inte särskilt hedrande, högst andel kvinnor i EU som utsatts för så kallad stalking, förföljelse.

Här kan förstås kung av ordning steppa in och säga att det finns tre sorters lögner: lögn, förbannad lögn och statistik.

Kan man jämföra äpplen med päron? Kan verkligen vitt skilda EU-länder jämföras rättvist när det gäller en fråga om våld mot kvinnor?

Ja, det här är statistik, ny statistik, och den visar att de nordiska länderna hamnar i topp när det gäller de 42 000 tillfrågade europeiska kvinnorna. Det förvånar förstås.

Sannolikt, precis som ministern säger, beror det till stor del på att skandinaviska kvinnor i större utsträckning vågar berätta och rapportera om vad de varit med om. Men likafullt är våld i hemmet en komplex best som gör logistik och normer till bara *en* pusselbit av hela pusslet.

Det kan vara svårt att söka hjälp även om hjälp står att finna. Och ser man Sverige som ett enskilt land och tänker på de 1 500 svenska kvinnor som djupintervjuats går det inte att krypa undan. Nästan varannan svensk kvinna uppger att hon blivit utsatt. Många hänsyn måste alltså tas för att man ska kunna se helheten, hela pusslet.

Fru talman! Ministern radar upp olika saker som regeringen gör för att minska fysiskt och sexuellt våld mot kvinnor. Min fråga är: Räcker det?

Anf. 3 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Ja, det är verkligen chockerande siffror. Man undrade ju om man läste rätt när man såg detta. Jag tror inte att man ska tolka resultatet som att vi i Norden skulle vara värst. Det håller jag med ministern om. Men jag tror inte att problemet är en överrapportering från de svenska och nordiska kvinnorna, utan jag tror att problemet är en underrapportering från kvinnor i övriga Europa, det vill säga att det kanske är ännu värre än de här siffrorna visar om man ser till det verkliga antalet.

Oavsett vilken underrapportering det är fråga om i länder där det är mer skamligt att berätta om våldet och de sexuella övergreppen innebär det inte att vi på något sätt kan bortse från de svenska siffrorna. 46 procent av de svenska kvinnorna uppger att de har blivit utsatta för fysiskt och sexuellt våld. Det är skrämmande att det ser ut så.

Man har försökt avfärda undersökningen på precis det sätt som Désirée Liljevall säger, nämligen att det är statistik som inte kan tas på allvar. Det intressanta med studien är att man har intervjuat kvinnorna personligen. Man har träffat alla de 42 000 kvinnorna i Europa och alla de 1 500 kvinnorna i Sverige. Man har talat med kvinnorna i flera timmar i deras hem. Då finns möjligheten att kvinnorna vågar berätta mer än de skulle göra om de blir uppringda eller får en fråga via e-mail. Undersökningen ska tas på mer allvar just tack vare de personliga djupintervjuerna.

Kvinnorna har också fått konkreta frågor i studien, till exempel: Har du fått en örfil? Har du fått en spark? Har du fått någonting uppvingat i underlivet? Den typen av frågor har kvinnorna fått svara på. Sedan har de självklart själva fått berätta om det som inte täcks upp av frågorna. Att det är så många som faktiskt svarar ja på frågorna är upprörande.

Detta gäller även förföljelse. När förhållandet är avslutat behöver inte förföljelsen ta slut. Tvärtom kan den till och med förvärras. Var tredje kvinna i undersökningen uppger att de har blivit förföljda av en nuvarande eller tidigare partner.

I den här studien ligger Sverige i topp när det gäller sexuella trakasserier. Det finns bland annat en förklaring i att det sker en underrapportering från andra länder, men man spekulerar även i att kvinnorna är ute i de manliga miljöerna på ett annat sätt. Jämställdheten har kommit långt, och kvinnorna är ute i arbetslivet och i samhället. Det är positivt. Men det är klart att det kan öka risken för sexuella trakasserier på arbetsplatsen.

Det är viktigt att inte bara avfärda studien som att det är fråga om statistik utan att vi går till botten med frågorna. Studien visar att detta är värre än vad många kan tänka sig, det vill säga att det är så illa att varannan kvinna är utsatt. En hög andel blir utsatt av sin partner. Det är inte bara fråga om att man någon gång under sitt liv har blivit trakasserad av någon vid ett tillfälle, utan det rör sig om systematiskt förtryck.

Vad kan vi göra för att följa upp studien? Bör vi följa upp med fler svenska studier? Hur ska vi göra för att förebygga och bekämpa våldet och övergreppen så att de skyldiga ställs inför rätta, så att kvinnor våga anmäla brotten?

Anf. 4 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Låt mig inledningsvis säga att vi vet att våld i nära relationer och sexuellt våld mot kvinnor är ett stort folkhälsoproblem.

Undersökningen är naturligtvis viktig, men det finns två saker jag gärna vill säga. Det ena är att det finns ett sakfel i interpellationen. Det är inte 46 procent som anser sig ha blivit utsatta för våld eller sexuellt våld av sin partner, utan det är den generella siffran. En tredjedel anger generellt att de har känt sig förföljda av någon, det vill säga inte relaterat bara till partnerskap. Man måste läsa undersökningen på ett riktigt sätt.

Det finns en viktig begränsning i undersökningen. För Sveriges del är svarsfrekvensen bara 20 procent – den är låg. Det innebär att du inte får samma träffsäkerhet i siffrorna, men vi har en massa andra undersökningar. Vi vet att det är illa, att många kvinnor känner sig utsatta och får utstå sådant som inte är acceptabelt. Det är skälet till regeringens engagemang i frågorna.

Hillevi Larsson frågade mig vad vi ska göra för att följa upp undersökningen. Först och främst finns det skäl att noga analysera undersökningen, trots dess begränsning vad gäller Sverige. Det kommer konstiga förklaringar mellan varven om varför kvinnor i just nordiska länder och andra med Sverige jämförbara länder skulle ligga så högt. Det finns de som säger att kvinnorna ute i arbetslivet skulle bli mer trakasserade. Det känns lite konstigt för mig, om jag ska vara ärlig. Sedan finns det andra som pekar på vad Hillevi Larsson var inne på, nämligen att det kan vara en underrapportering i länder där man inte så gärna talar om våld i nära relationer och situationen i familjen; där jämställdheten inte har kommit så långt. Det finns en hel del att grunna över om man vill kämpa för jämställdhet och minska problemen. Det är otroligt viktigt att jobba med dessa problem.

Undersökningen ska följas upp, och jag är glad över att vi har gett Brottsförebyggande rådet i uppdrag att genomföra en ordentlig kartläggning på området. Jag letar i detta ögonblick efter fakta om detta i mina papper. Just det: År 2012 fick man i uppdrag av regeringen att genomföra en nationell kartläggning av brott i nära relationer. Det handlar om att utforma ett avsnitt i den nationella trygghetsundersökningen så att vi dels får en avstämning, dels kan följa kartläggningen under flera år för att bättre se om åtgärder ger resultat.

Kartläggningen redovisas i maj. Vi kommer att få ett underlag under våren som kommer att vara mer träffsäkert. Det är en mycket större grupp svenska kvinnor som vi får svar från. Då rör det våld i nära relationer. Till det finns en del andra viktiga undersökningar.

Fokus måste naturligtvis ligga på att arbeta i riktning mot problemen. Jag redovisade i mitt svar några av de åtgärder som regeringen har vidtagit. Vi satsar mycket. Den nationella samordnaren kommer under våren att lägga fram sin redovisning av det arbete hon har bedrivit i flera år för att bättre kroka ihop olika insatser så att olika instanser arbetar tillsammans och i rätt riktning för att bättre ta sig an problemen. Det blir oerhört viktigt att se vad som kommer ut av det arbetet.

Det finns mycket mer att göra. Statistik spelar ingen roll när man möter en kvinna som har blivit utsatt för våld eller sexuella övergrepp. Det är lika illa ändå. Varje offer är ett offer för mycket. Vi behöver arbeta med dessa frågor.

Vi får en rapport från Brå i maj. Vi får den nationella samordnarens redovisning under våren. Det kommer att ge oss ett kanske något bättre underlag än denna EU-undersökning, åtminstone vad gäller Sverige.

Prot. 2013/14:85
18 mars

*Svar på
interpellationer*

Anf. 5 DÉsirÉE LILJEVALL (S):

Fru talman! Rapporten om våldtäkter avlöser varandra här hemma i Sverige och i världen. För lite mer än ett år sedan kunde vi alla läsa om den 23-åriga kvinnliga student som utsattes för en brutal våldtäkt på en rullande buss i Indien. Hon skadades så svårt att hon senare avled av skadorna.

I Irak sitter tusentals kvinnor olagligt häktade. Många av dem utsätts för slag, elchocker, hängs upp och ned, får utstå hot om sexuella övergrepp och våldtas inför sina egna barn. I grannlandet Syrien larmar FN om att syriska barn sextorteras. Det är fråga om elchocker mot pojkar och flickors könsorgan samt gruppvåldtäkter av flickor medan deras familjer tittar på.

Fru talman! Detta är fruktansvärt. Det finns egentligen inga ord. Men det finns också anledning att vara orolig för det som händer hemma i Sverige. Jag ser fram emot de undersökningar som ska läggas fram under våren, som verkligen ska djupdyka när det gäller svenska kvinnor.

Det känns som att det har skett en attitydförändring där ungdomar, framför allt unga tjejer, far illa. Tjejer kallas för hora. De kan få en linjal mellan benen, och de blir tafsade på i skolan. Sexuella övergrepp har blivit en jargong. Ett nej är inte längre ett nej.

För en 15-årig flicka i Tensta räckte definitivt inte ett nej. Hon våldtoggs av sex pojkar. De friades. Bevisen var inte tillräckliga. Det gjorde folk både upprörda och förargade. En av dem var bloggaren Kajjan. Hon skrev följande:

”Om du blir våldtagen av, säg sex stycken främmande killar som tagit dina kläder, mobil samt låst dörren till rummet ni befinner er i, och känner att en fällande dom vore någonting bra. Tänk då på att:

1. Be killarna att ta en paus i övergreppen så att du kan få kliva upp och tända lampan.”

Längre fram skriver hon: ”2. Skriv gärna ner händelseförloppet med detaljer under tiden.”

Dessutom skriver Kajjan: ”3. Ta inte illa vid dig, bli inte känslsam!”

Fru talman! Cynismen och krassheten i Kajjans inlägg går inte att ta miste på. Det har omskrivits och retwittrats tusen gånger i den sociala sfären.

Sexuella övergrepp mot flickor och kvinnor är ett av våra största samhällsproblem. Varje år anmäls omkring 6 000 våldtäkter, men bara några hundra leder till fällande dom, och mörkertalet är, precis som Hillevi Larsson sade förut, stort. Här har vi lagstiftare verkligen någonting att bita i.

Vi socialdemokrater har lagt fram förslag. Några av dessa är: Vi har krävt en särskild granskningskommission för att utreda varför så få våldtäkter anmäls och varför så få lagföringar sker. Vi vill förbättra mottagandet på sjukhus. Vi vill öka kvaliteten när det gäller rättsintyg, och vi har krävt att målsägandebiträden ska förordas redan vid anmälan.

Fru talman! Jag är nyfiken på att få veta vad justitieministern säger om de här förslagen och hur hon tycker att vi, för att citera henne, ska ”kroka ihop” dem i beslutsfattandet.

Anf. 6 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Det är självklart bra att vi djupdyker i och följer upp de här frågorna. Även om vi gör en djupdykning tycker jag att siffrorna är alarmerande. Det är möjligt att antalet är lite lägre än vad som visas om man tar in alla faktorer och ser på hur många som har svarat. Ändock svarar nästan hälften att de har blivit utsatta för fysiskt och sexuellt våld. Det är, tycker jag, en varningssignal.

Det finns studier sedan tidigare som visar att det finns ett stort mörkertal i Sverige när det gäller både sexuellt och fysiskt våld. Det är bara en bråkdel av övergreppen som anmäls. Av dem som anmäls är det ännu färre som går vidare till åtal, och andelen fällande domar är väldigt liten jämfört med andra brott i samhället. Jag tror att mörkertalet spelar in, att det stora mörkertalet har ett samband med att det i slutändan är få fällande domar när det gäller både sexuella övergrepp och fysiskt våld och kombinationen av dessa, som också är vanlig.

Vi måste gå vidare med det här arbetet. Det som Désirée Liljevall tar upp är bra förslag som vi också måste gå vidare med. Det är bra med den utredning som riksdagen har tagit initiativ till och som handlar om att gå till botten med varför det är så få fällande domar när det gäller våldtäkter. Vi måste gå vidare med det här arbetet både för att få kvinnor att våga träda fram och för att vi ska komma åt problemen. Det får inte vara så att det upplevs som näst intill riskfritt att ge sig på en kvinna, våldta och misshandla henne. Tyvärr ser vi i statistiken att risken är väldigt liten i dag.

Jag hoppas verkligen att det här inte faller i glömska utan att regeringen går vidare, för kvinnor förtjänar bättre i dagens Sverige.

Anf. 7 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Med anledning av beskrivningen av händelser runt om i världen och hur utsatta kvinnorna är vill jag bara säga att det är en mycket oroande utveckling. Sexuella övergrepp har blivit ett vapen i krig och konflikter. Skälet till att det har blivit så är att skadorna då blir väldigt omfattande. Man knäcker kvinnorna, man knäcker barn och ungdomar, hela familjer och strukturer. Det här har blivit ett effektivt vapen. Det är någonting som man både på FN-nivå och på andra nivåer jobbar en hel del med. Margot Wallström hade ett specialuppdrag att bland annat synliggöra vad man kan tänkas ta för initiativ för att öka medvetenheten men också motkrafterna mot den här tendensen. Här finns det väldigt mycket att göra.

Sedan har vi det som sker när det inte är krig och konflikter, den vardagskriminalitet som vi ser eller det folkhälsoproblem som vi har i Sverige, nämligen att kvinnor utsätts för sexuella övergrepp. Det är väldigt allvarligt. Det är så sent som för ett år sedan som vi skärpte sexualbrottslagstiftningen i syfte att göra den mer effektiv, efter en ganska omfattande utvärdering och mycket diskussioner om hur den skulle se ut.

Så har vi haft en diskussion om flera domar. Det finns två saker att säga om det. Det ena är det uppenbara att det är stora bevissvårigheter i

den typen av ärenden, av det enkla skälet att det ofta är i nära relationer eller i slutna rum som övergreppen sker. Det är två berättelser, och ord står mot ord. Det är nästan omöjligt för domstolen att se det som ställt utom rimligt tvivel att någon är skyldig och bevisa det.

Vi behöver sätta sökljuset på det, och riksdagen har påtalat detta. Jag har aviserat att regeringen kommer att tillsätta en utredning. Till den har jag dessutom tillfogat det jag tror är nödvändigt, att fundera över möjligheten till ett vållandebrott när det gäller sexualbrotten i likhet vad man har i Norge, det vill säga att sätta lite mer av sökljuset och ansvaret på den misstänkte förövaren än i dag. Det tror jag kommer att vara viktigt. Men vi måste jobba med de här frågorna hela tiden.

Dock skulle jag vilja säga något om synen på sexualitet, som ju inte ligger enbart inom mitt ansvarsområde. Vi har en syn på sexualitet och på hur killar och tjejer ska bete sig som väcker många frågor. Inte minst språkbruket på internet och attityder till barns och ungdomars sexualitet tenderar att dra i väg åt väldigt många olika håll. När man läser om erfarenheter från unga flickor som blivit utsatta för övergrepp och hör om mobbning och olika typer av näthat är det bekymmersamt hur sexualiserat detta är och hur utsatta unga och barn är i sådana situationer.

Vuxenvärlden måste börja vakna upp och agera på många olika sätt för att sätta upp ramar och riktlinjer för vad som är rätt och fel och ingripa. Jag tror – det är möjligen gammalmodigt – att sexualundervisningen måste få en upprättelse. Man ska då inte i första hand prata om blommor och bin, för det är lite förlegat, men om värderingar och hur man ser på varandra, ömsesidig respekt och den typen av frågor. Det måste finnas med för att alla ska kunna bete sig på ett riktigt sätt mot varandra i samhället.

Jag tror att många ungdomar skulle må väl av att få mer av den kunskapen och få veta vad som är rätt och fel. Många ungdomar vet inte att man kan säga nej eller när man ska säga nej. Nu menar jag inte i en situation av våldtäkt utan i helt andra situationer. När det gäller våldtäkt kan man, efter de förändringar som riksdagen gjorde, anses ha blivit utsatt för våldtäkt utan att man muntligen har sagt ifrån.

Anf. 8 DÉsirÉE LILJEVALL (S):

Fru talman! Jag är glad att den här interpellationsdebatten har ägt rum, och jag är särskilt glad för ministrernas senaste inlägg, som var analyserande och som ledde fram till någonting som också jag tror på, nämligen en förbättrad och låt oss kalla den fördjupad sexualundervisning i skolan. Den tror jag på. Vi får säkert anledning att komma tillbaka till de här diskussionerna i den politiska debatten.

Som ministern inledde med, och som jag sade att jag håller med om, är det viktigt och bra att frågan om våld mot kvinnor uppmärksammas. Våld mot kvinnor är ett grovt angrepp på de mänskliga rättigheterna som varken EU eller Sverige kan blunda för.

De diskussioner som följt efter den berörda undersökningen och många andra undersökningar visar att frågan finns högt på agendan. Det gör även tankarna när man har sett filmen *Män som hatar kvinnor* efter Stieg Larssons roman, där Lisbeth Salander utsätts grovt för våld, eller sett min favoritserie *House of Cards*, där vicepresidenthustrun Claire Underwood blir våldtagen.

Uppmärksamheten kring dessa frågor är viktig för att sporra fler kvinnor att våga berätta, speciellt i de länder och grupperingar där man i vanliga fall inte vågar, och för att visa att det här verkligen är en politisk fråga. Det gör vi här i Sveriges riksdag, och det är jag stolt över.

Anf. 9 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Jag delar uppfattningen att den här debatten måste vara levande hela tiden. Det handlar om ett arbete varje dag med opinionsbildning och diskussioner för att hitta vägar för ett sundare förhållnings sätt män och kvinnor emellan. Det är ett jämställdhetsarbete som måste bedrivas hela tiden.

De övergrepp och allvarliga brott som begås drabbar många kvinnor, och de fångades delvis upp av den undersökning som interpellanten tog upp, men de fångas också upp i andra undersökningar. Vi är naturligtvis inte nöjda med den situation som råder. Däremot kan vi konstatera att anmälningens benägenheten har ökat. Fler vågar anmäla; i vart fall är det vad vi tror när vi analyserar ökningen av anmälningarna.

Vi har också sett att de informationskampanjer som Rikspolisstyrelsen har bedrivit om våld i nära relationer har gett fler kunskap om vad som är lagligt och inte lagligt.

I den här kammaren kan det verka underligt att säga att det finns vuxna kvinnor som inte vet vad man får utsättas för eller inte. I verkligheten är det inte självklart att man känner till vilka rättigheter man har och vilken möjlighet det finns att få stöd eller att polisen inte bara ruskar på huvudet när man vill göra en anmälan.

Vi har också utbildat polis och rättsvårdande personal i stor omfattning för att de bättre ska kunna möta dessa kvinnor. Vi har också gjort insatser i sjukvården för att omhändertagandet där ska bli bättre och förhoppningsvis leda inte bara till helande utan också till möjligheter att lagföra övergreppen.

Här har vi mer att göra, och vi lär få anledning att återkomma till den här diskussionen framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellationerna 2013/14:312, 334 och 335 och 339 om det svenska produktionsjordbruket

Anf. 10 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Johan Löfstrand har frågat finansminister Anders Borg om han vidhåller sin bedömning av livskraften i svenskt jordbruk, och varför finansministern valde att inte kompensera fullt ut för bortfallet i landsbygdsprogrammet.

Monica Green har frågat finansministern mot bakgrund av vilka fakta och omständigheter han har kunnat ge en så negativ beskrivning av de areella näringarnas framtid, inte minst när han borde veta deras stora betydelse i flera län och kommuner. Green har även frågat vad finansministern annars har att erbjuda, utöver skattesänkningar, för Skaraborgs län i fråga om jobb och utveckling.

Bo Bernhardsson har frågat finansministern om han vidhåller sin bedömning av livskraften i svenskt jordbruk, vilka åtgärder han ämnar vidta för att förhindra att lantbruk och livsmedelsindustri slås ut samt om finansministern ser några försörjningspolitiska risker med att svenskt lantbruk slås ut.

Pyry Niemi har frågat mig om när jag och regeringen förväntar oss att det svenska produktionsjordbruket upphör som industri. Han har därtill frågat om när den svenska matförädlingsindustrin, baserad i huvudsak på importerade produkter – eftersom produktionsjordbruken inte förväntas överleva – och lokalt producerade eller närproducerade produkter kommer att exporteras till ett värde av 100 miljarder kronor.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationerna. Jag svarar på interpellationerna i ett sammanhang.

Låt mig inleda med att betona att såväl jag som regeringen ser det svenska jordbruket som en viktig näring som bidrar till jobb och tillväxt i hela vårt land. Inom svenskt jordbruk finns i dag nära 180 000 sysselsatta på hel- eller deltid. Livsmedelsindustrin är den fjärde största näringsgrenen inom tillverkningsindustrin, till exempel fyra gånger så stor som läkemedelsindustrin och tre gånger så stor som kemiindustrin.

I många landsbygdskommuner är jordbruk och livsmedel den viktigaste näringsgrenen. Regeringen ser därför med oro på utvecklingen i vissa delar av jordbrukets primärproduktion och prioriterar därför arbetet med att stärka jordbruksföretagens konkurrenskraft.

Regeringen har, bland annat i budgetpropositionen för 2014, tydliggjort varför detta arbete är viktigt. Där beskriver vi bland annat att de gröna näringarna fungerar som en motor i utvecklingen mot ett hållbart samhälle och att en minskande jordbrukssektor inte bara innebär färre jobb på den svenska landsbygden utan också ett mindre öppet odlingslandskap med färre betade ängs- och hagmarker och därmed en förlust av biologisk mångfald och natur- och kulturmiljöer.

Eftersom regeringen prioriterar jordbrukets livskraft har en utredning om jordbrukets konkurrenskraft tillsatts. Utredningen ska ta fram förslag till strategi och åtgärder för en framtida livskraftig jordbruks- och trädgårdsproduktion i Sverige. Jag förväntar mig att utredningen kommer att ge en robust grund till både det offentliga och näringsens analys av livskraften i svenskt jordbruk, och därtill föreslå verkningfulla åtgärder för att stärka den.

Regeringen har dessutom redan genomfört en rad konkreta åtgärder för att förbättra villkoren för landsbygdens företag. Några åtgärder som kan nämnas är generellt sänkta egenavgifter, sänkta arbetsgivaravgifter, sänkt restaurangmoms, sänkta köttkontrollavgifter, borttagen avgift för djurskyddskontroll, slopad handelsgodskatt och ett intensifierat arbete med regelförenkling.

Visionen Sverige – det nya matlandet samlar därtill viktiga åtgärder och är en strategi för att öka intresset för svensk mat för att långsiktigt öka efterfrågan, lönsamheten och därmed produktionen. Det är jordbrukets primärproduktion som är ryggraden i visionen Matlandet. Utan en lönsam och konkurrenskraftig primärproduktion kan inte visionens mål förverkligas.

Landsbygdsprogrammet är ett viktigt verktyg, inte bara för att stärka jordbrukets konkurrenskraft utan också för att stödja jordbrukets miljöin-

satser och betala för de kollektiva nyttigheter som ett aktivt jordbruk bidrar till. Landsbygdsprogrammet bidrar också till att stärka landsbygdens utveckling även utanför jordbrukssektorn. Varje skattekrona ska användas på ett sådant sätt att nyttan blir så stor som möjligt. I det förslag till nytt landsbygdsprogram som regeringen kommer att besluta om under våren kommer jobb, miljö och en modern landsbygd att stå i fokus. Ambitionen är att stimulera företagande och hållbar utveckling i jordbruket och på landsbygden utan att krångla till det i onödan.

Landsbygdsprogrammet bör också ses som en del i en helhet där även gårdsstödet spelar en viktig roll. I de förslag till nytt gårdsstöd som för närvarande remitteras föreslår jag bland annat att ett särskilt djurbidrag till nötkreatur införs, att stöden blir mer rättvist fördelade inom landet och att unga premieras. Sammantaget kommer jordbrukspolitiken efter 2015 att på ett bättre sätt gynna aktiva lantbrukare, inte minst inom nya och växande företag.

Så till frågan om export. Regeringen arbetar för att exporten av livsmedel ska fördubblas senast år 2020 och därmed passera 100-miljardersvallen. För att nå målet har regeringen genom visionen Sverige – det nya matlandet satsat särskilda medel på Sveriges export- och investeringsråd Business Sweden och dess livsmedelsprogram Food from Sweden.

En annan del av satsningen inom Matlandet är Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets arbete med att undanröja handelshinder i tredje land. Tack vare förstärkningar och myndigheters insatser har fler marknader i tredje land öppnats. Vi kan också se en kraftig ökning av antalet aktiviteter och deltagande livsmedelsföretag i programmet Food from Sweden. Enligt min bedömning har regeringens satsningar gett resultat. Livsmedelsexporten fortsätter att öka stadigt, förra året med ca 9 procent. Detta sker samtidigt som vi är inne i en lågkonjunktur och den totala varuexporten har minskat ganska kraftigt – minus 7 procent under 2013. Enligt min bedömning är fördubblingsmålet ambitiöst, men definitivt inom räckhåll.

Då Monica Green, som framställt en av interpellationerna, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav förste vice talmannen att Carina Ohlsson i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 11 JOHAN LÖFSTRAND (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka ministern för svaret. Jag förstår att det inte kan vara enkelt för landsbygdsministern att svara på interpellationen. Det hade nog varit mer lämpligt om finansministern hade förklarat sig här i kammaren. Det var till honom som jag ställde interpellationen.

Jag tror att landsbygdsministern innerst inne är minst lika irriterad som jag över det uttalande som härleder till den interpellation som jag har framställt.

Det är dock problematiskt att det i grund och botten är Centern och Centerns partiledning som inte har lyckats hålla emot den moderata politiken. Jag är ganska säker på att finansministern uttryckte sig precis så som han själv kände vid tillfället.

Vi socialdemokrater anser att näringen är viktig. Vi anser att landsbygden är viktig, och det är viktigt att det finns framtidstro inom de

gröna näringarna. Då är ett uttalande som detta från finansministern oerhört olyckligt.

Vi tror att det går att skapa många nya arbetstillfällen och positiva mervärden såsom högkvalitativ mat, öppna landskap, en biologisk mångfald och mycket annat. Men för att klara detta måste vi satsa. Vi socialdemokrater satsar till exempel 371 miljoner mer än regeringen kring det nya landsbygdsprogrammet.

På en av dessa punkter har landsbygdsministern misslyckats i de interna förhandlingarna med regeringen, och det blev väldigt lite pengar.

Ytterligare kan konstateras att det behöver göras mer. Vi måste se till att förbättra reglerna kring ursprungsmärkning, vi måste bli tydligare när det gäller upphandling av mat och vi måste se till att få i gång en diskussion kring svenska livsmedel och fördelen med dessa.

Vidare, fru talman, säger ministern i sitt svar att regeringen nu har tillsatt en konkurrenskraftsutredning och att den kommer att komma med massor av lösningar. Det är sant – det finns en del spännande direktiv till utredningen. Men den är ju totalt vingklippt. Man har nämligen undantagit alla skatter.

Då är min fundering: Tror ministern verkligen att analysen kommer att kunna bli så grundläggande och att förslagen kommer att bli så tydliga när man inte får analysera en av de viktigaste delarna om man ska kunna diskutera konkurrensvillkoren inom en viss sektor? Jag tror att det finns en del kvar att göra innan vi är där.

Socialdemokraterna är ett stort parti, med förhoppningsvis ett stort inflytande efter en valvinst i höst. Vi har sagt, och vi lovar, att vi vill implementera en livsmedelsstrategi som är värd namnet, där näringarnas villkor ska belysas och vi ser till att skapa långsiktiga spelregler. Detta är viktigt för att vi ska ha en levande landsbygd.

Vidare lyfter ministern fram att det är viktigt att vi pratar lönsamhet och skapar bra villkor. Och visst finns det ett antal förslag som regeringen har lagt fram som är bra. Men statistiken talar sitt tydliga språk: Regeringens jobbmisslyckande på landsbygden är ett faktum. 15 000 arbetstillfällen har försvunnit under den borgerliga regeringstiden, och nu är det bara ännu mer osäkerhet som återstår.

Vi står inför ett borttagande av de miljöersättningar som har delats ut. Under 2014 och 2015 kommer det att bli problematiskt, och många lantbrukare vet inte vad som gäller. Vidare kommer det kraftigt minskade landsbygdsstödet att få effekt på lantbruket. Vi har jättestora problem.

Min fråga till landsbygdsministern är då: Hur tror ministern att de gröna näringarna på landsbygden kommer att klara sig och utvecklas i ytterligare fyra år med en finansminister från Moderaterna som inte tror på jordbrukssektorn?

Anf. 12 CARINA OHLSSON (S):

Fru talman! Jag får säga att jag blev inte bara förvånad utan också chockad när jag fick läsa Land Lantbruk och på första sidan kunde se finansministern, som säger: ”Jag tror inte att svenskt jordbruk överlever som industri.” Det är kanske ett lite konstigt ordval – ”svenskt jordbruk som industri”. Men när man läser intervjun förstår man lite mer vad finansministern menar.

Landsbygdsministern får naturligtvis säga det själv, men jag kan tänka mig att det var ett chockbesked även för honom när han såg första sidan i denna tidning.

Jag hoppas att det är en hårdvinkling och att det verkligen inte betyder det som det står med stora svarta bokstäver.

Det kanske hörs från vilken del av landet jag kommer, nämligen Skaraborg, och det är en av de regioner i Sverige som är mest beroende av industri, både tillverkningsindustri och livsmedelsindustri.

Nu kan vi alltså läsa detta, och förra året var det statsministern som dömde ut svensk tillverkningsindustri och uppgav att den i princip är borta. Det är den som vi till stor del försörjer oss på i Skaraborg.

Vi i Västra Götalands län betraktar det som Sveriges mest betydande region – vi får väl höra vad ledamöterna från Skåne säger – för de areella näringarna. Det var ett par år sedan jag fick siffrorna, men dessa näringar omsätter 8 miljarder kronor i länet. Mer än hälften, 4,2 miljarder, omsätts i Skaraborg, den del som jag kommer ifrån. Det utgör ca 17 000 arbetstillfällen i Skaraborg. I min grannkommun Götene är det över 40 procent som direkt arbetar inom de gröna näringarna. Om man kopplar på den lokala servicen är det ca 60 procent.

När man öppnar tidningen får man då läsa att en stor del av den näring som man är verksam i och har sin utkomst från, där man har hela sitt liv, är död om ett tag. Där beskrivs också att det ska vara lokalproducerat och småskaligt, och finansministern tar exempel från sitt jaktlag och det kött de säljer. Men då kan jag tala om att det inte kommer att räcka till skolor och äldreomsorg. Jag vet inte hur mycket finansministern ska jaga, men man kanske tänker sig att en del ska importeras.

I Götene kommun finns stora företag som Arla och Familjen Dafgård, som har en oerhört stor produktion. Bara Familjen Dafgård har 1 000 anställda och producerar mat till både skolor och äldreomsorg och så vidare.

Jag förstår inte hur finansministern tänker. Det kanske inte heller Eskil Erlandsson kan tala om. Men det man skulle behöva ha ett tydligt svar på är: Står regeringen för den här politiken? Är det den här utvecklingen som man har analyserat och som man ser? I så fall borde det verkligen vara en stor debatt om det, om detta är regeringens uttalande. Eller är det enbart finansministern som anser detta? Har ni gjort några utredningar som vi i oppositionen inte har fått se? Det skulle jag väldigt gärna vilja ha svar på.

Anf. 13 BO BERNHARDSSON (S):

Fru talman! Också jag ska, som seden bjuder, tacka landsbygdsministern för svaret, även om frågan ställdes till Anders Borg. Sådant är nu livet.

Utgångspunkten för diskussionen är uttalandet, som vi har hört några gånger, om att svenskt jordbruk inte överlever som industri. Tidningen Land, som har nämnts här, har de senaste veckorna berört detta i ett antal artiklar. Rubriken på en av förstasidorna var: Hur tidigt börjar första april i år? Detta var med anledning av Anders Borgs uttalande.

Det är klart att jag som riksdagsledamot med mina rötter i Skåne blir rätt orolig. Om Skaraborg är ett av de viktiga jordbruks- och livsmedelsdistrikten är naturligtvis Skåne ett av de andra. I Skåne är det vi kan kalla

den industriella, storskaliga jordbruksproduktionen väldigt viktig, precis som livsmedelsindustrin. Vi har skäl att bli lite oroade över den här typen av uttalanden.

Som vi ser det måste jordbruket och livsmedelsindustrin ha en framtid. Om det finns problem på marknaden är det vår uppgift som politiker att försöka lösa de problemen och se till att det finns en framtid.

Nu är lantbruk och livsmedel inte bara en marknad utan också öppna landskap och kultur. Intervjun med Anders Borg visar att han har insett det, för han bekräftar i en mer idyllisk intervju i tidningen Land att vi har ett bättre liv på landet. Han har ju sett detta samband med jordbruksproduktion. Men det förutsätter att det finns en verksamhet som faktiskt kan bära upp kulturen och hålla landskapet öppet.

Anders Borg tror uppenbarligen inte på skåniskt produktionsjordbruk, skåniskt industriellt jordbruk, men han tror på det småskaliga.

Jag kan berätta som ett personligt bidrag att jag är född och uppväxt på ett småskaligt jordbruk på 50- och 60-talet – ett jordbruk med två kor, några grisar, några höns och tio tunnland jord. Sedan dess har en enorm strukturomvandling pågått. Jag har sett stora delar av den och upplevt när man inte längre kunde handmjölka korna eftersom man var tvingad att göra sådana investeringar att det inte gick.

Men faktum är att detta är förutsättning för det svenska välståndet. Den strukturomvandling som har skett i jordbrukssektorn är en av förutsättningarna för den välståndsutveckling som vi har sett. Tror man då – vilket jag förstår att Anders Borg gör – att man liksom kan gå tillbaka till det småskaliga, då tror jag att man är ganska naiv. Det kan säkert finnas ett småskaligt jordbruk som är ekologiskt och miljövänligt och så vidare – absolut. Men att det bara ska bli småskaligt och icke industriellt är inte rimligt att anta. Jag tror inte på det.

I den idylliska intervjun i Land där han sitter och klappar sina hundar – Anders Borg, inte landsbygdsministern – säger han också att han gillar pannkakor. Vi kan konstatera att ibland blir det pannkaka av alltihop. Anders Borg gillar pannkakor, och han lever uppenbarligen i föreställningen att inte bara han utan alla som gillar pannkakor i framtiden ska kunna importera och att den globala marknaden ska fungera så att det alltid går att importera de ägg, det mjöl och de andra ingredienser som behövs till pannkakorna.

Jag är inte lika övertygad om det, och det ska jag återkomma till i nästa inlägg. Det var därför jag ställde frågan om den försörjningspolitiska aspekten på uttalandet att man tror att jordbruket inte har någon framtid.

Anf. 14 PYRY NIEMI (S):

Fru talman! Jag vill tacka landsbygdsministern för svaren. Eller ska jag citera finansministern? Jag vill tacka vår ”statsminister på landsbygden” för svaren, för så står det i den idylliska intervjun och artikeln i tidningen Land.

Den svenska exportökningen inom livsmedelssektorn beror främst på att exportvärdet för den största produktgruppen fisk, som till största delen utgörs av vidareexport av norsk lax, ökade med 5 procent. En av mina frågor var hur vi skulle hantera den fortsatt ökade svenska livsmedelsexporten.

Man kan också se att det tillkommer en stor ökning av tobak och tobaksvaror, som konstigt nog fortfarande klassas som denna kategori av produkter. För att höja feststämningen ökar även exporten av vodka och spannmål till denna. På något sätt blir det som ett bättre julbord eller möjligen ett midsommarfirande: tobak och brännvin och lite lax. Det enda som saknas är att sillexporten ökar – då blir det ett riktigt traditionellt förankrat exportbidrag till den svenska ekonomin.

Vi importerar fisk och blötdjur för ca 24,5 miljarder kronor och exporterar för ca 19,6 miljarder kronor. Huvuddelen av den importen och exporten handlar om att norsk lax mellanlandar i Sverige och exporteras vidare. Slår vi samman den totala exporten blir slutsumman ca 58 miljarder kronor, precis som landsbygdsministern anför i sitt svar.

Tar vi bort siffrorna för fiskexporten, som huvudsakligen bygger på att Sverige är ett transitland för norsk lax, hamnar den totala exporten på ca 38–39 miljarder kronor. Då har jag inte räknat in de produkter som importerar från andra EU-länder eller övrig global import som sedermera förädlas inom den svenska livsmedelsindustrin och exporteras utomlands.

Med detta i åtanke blir ekvationen kanske lite annorlunda. Vi har trots allt en livsmedelsimport på 102 miljarder kronor. I princip importerar vi dubbelt så mycket livsmedel som vi exporterar.

I år är det 2014. För att regeringens och landsbygdsministrarnas program Matlandet Sverige ska uppfylla ett av sina mest ambitiösa mål fram till 2020 behöver således den svenska exporten med svenskproducerade råvaror öka med ca 50–60 miljarder kronor. Om vi ska vara lite tekniska och fundera matematiskt skulle det kanske betyda en produktionsökning på ungefär 10 miljarder kronor per år inom den svenska primär- och livsmedelsproduktionen.

Om man läser regeringens handlingsplan ser man att det finns ett mål för antalet livsmedelsföretag, som ska öka med 20 procent fram till 2020, samt att livsmedellexporten precis som jag sade ska fördubblas till 100 miljarder kronor.

”Sverige det nya matlandet börjar hos råvaruproducenterna”, säger landsbygdsministern. ”Utan råvaror är vi inget matland. Vi behöver ett starkt och konkurrenskraftigt jordbruk som producerar livsmedel av god kvalitet. Produktionen av livsmedel ska öka, liksom lönsamheten.”

Men hur ser då statistiken ut för de senaste åren avseende anställningar inom primärproduktionen? Jo, 15 000 jobb har försvunnit från landsbygden under Matlandet Sverige-eran.

Frågan är ytterst relevant: Eskil Erlandsson, hur i hela friden ska du som landsbygdsminister med Matlandet Sverige som flaggskepp uppnå dessa produktionsmål och anställningsnivåer samtidigt som ni har en historiskt djup spricka i regeringen, med en finansminister som gett upp tron på det svenska produktionsjordbruket?

Det måste vara besvärande för landsbygdsministern att en röst på Centern i själva verket är lika mycket värd som den tyska marken under mellankrigsdepressionen. Är det detta som är närodlat – att lägga sig nära Moderaternas landsbygdsfientliga politik och lova någonting annat?

Jag är djupt bekymrad, landsbygdsministern. Ni har en regering som styrs fullständigt av Moderaterna, och Centern har dess värre tappat sin

själ i det här. Välkomna tillbaka till den politiska debatten, men vad tycker ni?

Prot. 2013/14:85
18 mars

Anf. 15 STAFFAN DANIELSSON (C):

Fru talman! Sverige har världens mest miljö- och djursorgsvänliga jordbruk. Kor och grisar har det bättre här än på andra håll i världen, och användningen av mineralgödsel sker så resurshushållande som möjligt. Tyvärr backar mjölk- och köttproduktionen, och importmaten från länder med i Sverige olagliga produktionsmetoder står nu för över hälften av konsumtionen i landet. Livsmedelsindustrin är dock fortfarande Sveriges fjärde största industrigren med över 50 000 sysselsatta.

Den negativa trenden måste brytas, och Centerpartiet och landsbygdsministern har drivit på inom Alliansen med en rad goda initiativ: skattesänkningar, regelförenklingar och satsningen på Matlandet Sverige med mycket mer. Det behövs dock ytterligare insatser, och min övertygelse är att jordbruksnäringen inte ensam klarar att vända trenden.

Jordbrukets konkurrenskraft måste stärkas inom de ramar som EU och WTO uppställer. Det är bra att detta utreds. En parlamentarisk beredning borde kopplas till utredaren. En offensiv livsmedelsstrategi är ett absolut måste, och en bred kraftsamling mellan näring, industri, handel, konsumenter, miljöorganisationer, myndigheter och kommuner är nog en förutsättning för att näringen ska kunna lyckas.

I detta känsliga läge väljer en mycket skicklig finansminister att ta till orda med – tyvärr – stor tydlighet. Förhoppningsvis kan den viktiga debatt som nu uppstår föra frågan om den svenska livsmedelsproduktionens framtid framåt.

Att kasta in handduken och låta jordbruket reduceras till en nischproduktion för dem som har råd samtidigt som importmaten blir helt dominerande, livsmedelsindustrin sjunker tillbaka, kretsloppen bryts, den biologiska mångfalden försämras och landsbygdens livsnerv klipps av får inte finnas på kartan! Det vore också ett svek mot de 2–3 miljarder ofödda människor här på jorden vars överlevnad beror av att livsmedelsproduktionen fördubblas inom det kommande halvsekle.

Socialdemokraterna talar nu väl om svenskt lantbruk. Det är bra att ni vill utreda och ta fram en livsmedelsstrategi. Men ert recept i den strategin är tunga skatthöjningar på växtnäring, transporter och arbete, vilket leder helt snett.

Ni och era rödgröna vänner vill också satsa våldsamt på just ekomatskonceptet. Jag har all respekt för det, men om era mål för detta på 30–50 procent av svensk produktion skulle nå innebär det 30–40 procent mindre skördar och 30–60 procent dyrare mat. Importmaten skulle ta över och livsmedelsindustrin säcka ihop, vilket livsmedelsfacket varnar för.

Det ekologiska jordbruket är ett radikalt miljökoncept med 4–5 procent av marknaden, en mångdubbling på 25 år. Det är en nivå som ligger i världstäten, och den kan utvecklas mer. Men avgörande för att vända utvecklingen är att världens renaste miljövänliga jordbruk, det svenska, ökar sin konkurrenskraft gentemot lågprisimporten från utlandet.

Centerpartiets mål är ett livskraftigt jordbruk som med gemensamma krafter bakom sig kan öka produktionen och skapa tiotusentals nya jobb.

Svar på
interpellationer

Det är dessa visioner Sverige behöver i dag, och jag välkomnar en framtidsytande dialog med den inriktningen.

Anf. 16 KEW NORDQVIST (MP):

Fru talman! Den 18 september på morgonen fick vi en bibba med papper, och där kunde vi snabbt konstatera att det var något fel med utgiftsområde 23. Där fattades 1,3 miljarder.

Dagen efter gick Jordbruksverket ut med ett pressmeddelande där de sade att det går bra att söka stöd för eko, vall och bete. Lite längre ned och lite otydligare sade de också att de stöd som inte kan förlängas är bruna bönor, hotade husdjursraser, miljöskyddsåtgärder, minskat kväveläckage, natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet, skyddszoner, våtmarker, naturfrämjande insatser på åkermark och natur- och kulturmiljöer i renskötseområdet.

Stödet till renskötelsen är litet, men det går till en hårt klämd näring som dessutom utsätts för klimatförändringar. De får allt oftare stödutfordra sina renar. Vad säger ministern till dem?

Mosaikmarker är en annan typ av jordbruk som riskerar att bli utan stöd redan i år. Risken är uppenbar att dessa företagare inte överlever. De kanske får återbetalningsskyldighet för investeringar i byggnader och annat. Vad säger ministern till dem?

När det gäller industrijordbruk undrar jag vad som menas med det. Man pratar ofta om att det skiljer sig från ekologiskt, men då vill jag tala om att i växtodlingsföretag är ekologiskt jordbruk större, och när det gäller mjölkföretagen är de ekologiska mjölkgårdarna större. Vi får alltså värdera orden lite noggrannare. Jag tycker att produktionsjordbruk passar bättre.

Finansminister Borg har pratat om åkermarken och att det inte är någon fara att bygga på den. Jag vill ansluta mig till tidigare talare och säga att vi blir 90 miljoner fler människor per år. Men vi får allt mindre åkermark att fördela, och jag tycker att vi ska slå vakt om den svenska åkermarken.

Vi har 2,6 miljoner hektar åker i Sverige, men det finns också 800 000 hektar utomlands. Om vi ska öka den svenska jordbruksproduktionen, vilket de flesta tycks vara överens om, kommer vi att behöva åkermark.

Jag vill understryka att vi från Miljöpartiet ställer upp på livsmedelsstrategin. När det gäller olagligt kött, som nämdes, menar man att det är EU:s grisdirektiv som inte efterlevs. Jag undrar vad ministern gör för att väcka kommissionen. Kommer ministern att prata med Danmark och Tyskland, som är de länder som främst exporterar olagligt kött till Sverige?

Anf. 17 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Jag ska avsluta min inledning. Regeringen kommer att fortsätta att arbeta för att livsmedelsexporten ska öka och på så vis stödja svenskt produktionsjordbruk.

Jag vill betona att ett livskraftigt svenskt jordbruk ger oss goda, nyttiga livsmedel som producerats med gott djurskydd och hög miljöhänsyn och som tagits fram med låg användning av såväl bekämpningsmedel som antibiotika. Detta är något vi alla efterfrågar och behöver.

Jordbruket bidrar dessutom till sysselsättningen på landsbygden. Jordbruket är en förutsättning för upprätthållande av den biologiska mångfalden och fungerar som en motor i utvecklingen mot ett hållbart samhälle.

Jag och regeringen kommer därför att fortsätta att prioritera jordbrukets konkurrenskraft och stärka förutsättningarna för nya investeringar, framtidstro och tillväxt.

Fru talman! Till interpellanterna, som i huvudsak är från Socialdemokraterna och som har tagit fram en så kallad livsmedelsstrategi, vill jag säga: Hur har ni tänkt er att ert förslag till livsmedelsstrategi ska stärka det svenska jordbruket så att vi kan producera mer mat?

Jag har tagit del av det och kommit fram till att det finns 26 förslag i strategin. De flesta handlar om hur innehållsförteckningen ska bli lättare att läsa och hur tillsatser ska märkas och kontrolleras. Det är visserligen vällovliga förslag men knappast något som stärker den svenska bondens konkurrenskraft.

Det som berör bonden handlar mest om kontroller, mer detaljstyrning och högre krav. Inte en krona har ni avsatt för att finansiera alla nya krav på kontroller och detaljstyrning. Inte en krona läggs på lägre skatter för att stärka konkurrenskraften för den svenska bonden.

Av de 26 förslag jag har kunnat räkna fram finns det möjligen tre som bonden skulle kunna ha någon nytta av. Men de är som jag ser det vagt formulerade och innehåller inga förslag på vad som konkret behöver göras.

Den som går vidare och tittar på Socialdemokraternas budget kan inte hitta mer än några detaljerade förslag av betydelse, men med dem väntar en skattechock. Skatten på gödsel och skatten på drivmedel ska höjas.

När Socialdemokraterna ska komma överens med sina tilltänkta partner i Miljöpartiet förväntar vi oss också att få se en skatt på tankbilen som hämtar mjölken. Det kan räknas fram att den kommer att belasta bonden med 10 000 kronor om året.

Socialdemokraternas livsmedelsstrategi, som de pratar så mycket om, är inget annat än en gigantisk bondebluff. Som jag ser det saknar strategin fullkomligt substans. Den svenska bonden har ingenting annat att vänta än en skattehöjningschock.

Svara, kära meddebattörer, på vad ni vill göra för att stärka den svenska bondens konkurrenskraft! Vi har en utredning i gång som har som uppgift att ta fram en strategi för hur vi ska öka den svenska livsmedelproduktionen. Det gör man inte med skattechocker, fru talman.

Anf. 18 JOHAN LÖFSTRAND (S):

Fru talman! Jag välkomnar den debatt landsbygdsministern bjuder in till.

Landsbygdsministern inledde med att beskriva de olika mervärden som finns. Jag uppskattar att han lyfter fram dem. Det stora problemet och det vi just nu debatterar är hur stort gehör landsbygdsministern har i regeringen. Man kan konstatera att landsbygdsministern och Centerpartiet inte har något gehör där över huvud taget.

På fråga efter fråga får de inte igenom sin politik. Jag fick inte svar på min fråga om hur landsbygdsministern ser på en moderat finansminister,

men jag tänkte avsluta med det. I stället ska jag bemöta lite av det som landsbygdsministern faktiskt tog upp.

Den borgerliga regeringen har nu styrt i snart åtta år. Under de åtta åren har det inte kommit speciellt många förslag som har stöttat det svenska jordbruket. Statistiken talar sitt tydliga språk. 15 000 heltidsjobb har försvunnit inom jordbruket under de här åren. Det är ett oerhört stort problem. Att då tillsätta en utredning nu, fem i tolv, som ska lösa alla problem och som inte får beröra skattefrågorna kommer inte att innebära någonting.

Den andra delen som är den mest oroväckande just nu, och som jag vet att väldigt många lantbrukare och människor som bor på landsbygden känner oro kring, är hur de framtida miljösystemen och ersättningsystemen kommer att se ut.

Vi kommer att få se ett drastiskt minskat landsbygdsprogram under de kommande åren på grund av regeringens prioriteringar. På grund av regeringens skattesänkingspolitik kommer det att vara mycket mindre pengar som kommer att ges till landsbygden och till landsbygdsutveckling. Det innebär att de 15 000 arbetstillfällen som har försvunnit kommer att vara bara en västanfläkt mot vad vi kommer att få se när den osäkerhet som vi nu ser faktiskt blir än tydligare. Vi har ännu inte fått se hur det landsbygdsprogram som kommer att börja gälla så småningom ska se ut.

Vi socialdemokrater har ett embryo till en livsmedelsstrategi. Vi har inget regeringskansli, och vi har inte de utredningsresurser som behövs för att ta fram en livsmedelsstrategi. Men vi har sagt att när vi tar makten i höst ska vi tillsätta en utredning som plockar fram en långsiktig livsmedelsstrategi som väger in allt och som inte är vingklippt. När den är klar är jag helt övertygad om att ministern kommer att få läsa ett antal förslag som faktiskt kommer att bygga på att vi ska utveckla svensk landsbygd. Där kommer en viktig motor att vara jordbrukssektorn.

Avslutningsvis vill jag ställa en fråga till landsbygdsministern som jag inte fick svar på tidigare. Hur tror landsbygdsministern att lantbruket och svensk landsbygd kommer att se ut om vi återigen under de kommande fyra åren får en moderat finansminister som inte anser att den svenska jordbrukssektorn är viktig och tycker att det är bättre att vi importerar mat för att det i så fall kommer att bli billigare? Hur kommer det svenska jordbruket och den svenska landsbygden att se ut med en sådan finansminister?

Anf. 19 CARINA OHLSSON (S):

Fru talman! Precis som Bo Bernhardsson är jag född på en liten gård, dock lite större än den som Bo Bernhardsson är född på, tror jag. Jag tror att den gård som jag växte upp på var på 50 tunnland.

Jag vet att landsbygdsministern också har stor kunskap och erfarenhet på området. När vi föddes – vi är födda samma år – såg det helt annorlunda ut på landsbygden än det gör i dag.

Den gård som jag växte upp på – en gård på 50 tunnland – gjordes om. Tidigare hade man spannmål och mjölkkor. Den sista tiden som gården drevs hade man jordgubbsodling och lite spannmålsodling. Men de andra jordbruken runt om i mina bygder är stora produktionsjordbruk med mycket spannmål men även grisar, andra köttdjur och mjölkkor. Den primärproduktionen måste vi ha kvar.

När vi talar om lagen om offentlig upphandling, om att vi vill ha närproducerat och om att vi är noga med ursprungsmärkning tycker jag att landsbygdsministern trivialiserar dessa viktiga frågor. Det har vi hört tidigare. Ursprungsmärkningen har blivit tydligare. Det är krav som vi har drivit, och även landsbygdsministern har efter hand tyckt att det har varit bra. Vissa förslag har vi alltså som vi kan diskutera och lyfta fram för att vi vill ha ett levande svenskt produktionsjordbruk som ska kunna hävda sig väl.

Det är såklart en stor fråga att kunna överleva och leva på landsbygden. I granskningsrapporten från Riksrevisionen om landsbygdsprogrammet verkar man inte vara så imponerad av regeringens arbete. Där skriver man: Från jordbruksstöd till landsbygdsstöd?

Just när det handlar om företagande, tillväxt och sysselsättning tycker man inte att regeringen har nått målen. Det är oerhört viktigt att se det som en helhet hur människor ska kunna leva och bo på landsbygden. Det handlar om det svenska produktionsjordbruket men även om andra delar, till exempel att bensinstationer och små affärer på landsbygden stängs. Även apoteken stänger eftersom det inte är lönsamt med små apotek. Detta ser vi också i Skaraborg som är glesbygd.

Vi har också sett att utbildningstillfällena på området har försvunnit från SLU. Dessa ville man koncentrera mer till storstadsområden. Därför vill SLU inte längre ha någon utbildning i Skaraborg.

När man sammantaget ser dessa saker, hur stora kapital flyttas från landsbygden till mer rika kommuner, kan man fundera på vem som styr. Det verkar inte som om landsbygdsministern har så mycket att säga till om här, utan det verkar mer vara finansministern. Det är därför man blir så oroad när man ser denna typ av stora och svarta rubriker. Vad är regeringens politik när det handlar om livsmedelssektorn och den industrin och när det handlar om sekundärproduktion och även primärproduktion? Jag tycker inte att vi har fått något ordentligt svar här på hur regeringen ser på helheten.

Anf. 20 BO BERNHARDSSON (S):

Fru talman! För att jag inte ska sprida några missuppfattningar om jordbruk på 50- och 60-talen ska jag säga följande. Min far var även smed, och min mor jobbade på de andra gårdarna runt omkring som var större. Annars hade de inte kunnat leva på tio tunnland ens på den tiden. Vi ska inte sprida några falska bilder av verkligheten. Men så var det.

Jag tänkte återgå till det som jag avslutade mitt förra inlägg med. Jag ställde nämligen en fråga till och lyfte fram en annan problematik i min fråga till Anders Borg, och den gäller försörjningsaspekten. Man måste väga in den också när man säger att det industriella jordbruket inte har någon framtid. Anders Borg är marknadstroende, och han tror att marknaden fungerar perfekt i alla lägen. Men jag är inte säker på att den gör det. Jag tror att det finns säkerhetspolitiska aspekter att anlägga på jordbrukssektorn och livsmedelssektorn. Vi får just nu rätt obehagliga påminnelser om att säkerhetsläget i världen kan förändras ganska snabbt, och vi har andra problem som kan växa till. Jag tänker på klimatproblematiken. I dag räcker jordarna i världen till för att producera livsmedel. Men vi vet väldigt lite om framtiden och vilka utmaningar som kan komma. Det finns därför en säkerhetsaspekt på det svenska jordbruket

vid sidan av alla andra aspekter som jag ville lyfta fram i min fråga till Anders Borg, som inte är här.

Eskil Erlandsson är här, och han säger att arbetet i regeringen är så fördelat att det är han som svarar på frågor om jordbruk. Det är rimligt att anta att det är så det är fördelat. Jag tvivlar inte på vad Eskil Erlandsson tycker. Men problemet är att jag tvivlar på Anders Borg, och han är inte här. Han är dessutom en tung aktör i regeringen.

Jag ska avslutningsvis säga någonting om skatter eftersom Eskil Erlandsson lyfter fram det. Det är inte bara Eskil Erlandsson som gör det, utan det gör regeringen alltid. Lösningen på i stort sett alla problem är skattesänkningar. Men det är det inte. Skatter är ett styrmedel som regeringen själv använder ibland för att styra. Punktskatter har kommit till heders igen. Dessutom är de en inkomstkälla för att vi ska kunna finansiera sjukvården, skolan och allt annat. I skolan och i sjukvården jobbar människor som köper livsmedel. Det som är löner i det ena ledet är faktiskt efterfrågan i det andra, en efterfrågan som riktas till företagen. Hela tankefelet i regeringens strategi är att man med skattesänkningar ska kunna lösa alla samhällsproblem när man egentligen skulle behöva investera, utbilda, satsa och skapa efterfrågan.

Sedan ska jag med respekt säga detta: Som Eskil Erlandsson säger är det klart att varje skattekrona måste vägas och användas där den gör bäst nytta. Så är det absolut. Man kan inte heller lägga vilka pålagor som helst på jordbruket – självklart inte, för vi ska konkurrera med andra länder där man kanske inte alls har samma inställning. Men om vi aningslöst deltar – och det tycker jag att vi delvis gör nu med den här regeringen – i någon internationell och global kapplöpning mot botten, där alla länder försöker sänka löner och skatter och på det sättet skapa konkurrenskraft, är vi på fel väg.

Vi måste fortfarande också – och det är jätteviktigt – investera och öka förädlingsgraden för att på den vägen öka konkurrenskraften. Skattesänkningar är inte lösningen på problemen, vare sig i Sverige eller i världen.

Anf. 21 PYRY NIEMI (S):

Fru talman! Jag noterar att det här är frågor som verkligen engagerar landsbygdsministern och även Staffan Danielsson – två herrar som sliter hårt för landsbygdens framtid. Det gläder mig.

Jag tänkte vara lite personlig och kåsera lite grann. I Svensk Damtidning framställdes näringsminister Annie Lööf som en prinsessa. I tidningen Land, husorganet i det här samtalet, framställdes finansministern mer som en adelsman och belevad herre. Eftersom han inte är här nu är det bara mina egna iakttagelser – jag hoppas att jag kan få de svaren från finansministern vid något annat tillfälle.

I vilken dager vill landsbygdsministern framställas, och vilken tidning passar bäst? Jag tror i alla fall inte att det är tidningen Café, där jag tror att många av landsbygdsministerns ledande företrädare gärna poserar i tid och otid. Men kanske är det tidningen Offside? Jag vet inte.

Är det inte lite självsmål av den ytterst kompetenta finansministern att uttala sig så visionärt om det svenska produktionsjordbrukets framtid? Landsbygdsministern ingår i ett lag, och regeringen kan också anses vara ett lag. Vilken position anser landsbygdsministern att finansministern har

i regeringslaget? Är han kanske en back som har gjort ett baklängesmål, eller är han en målvakt som har gjort en tavla? Är han en forward som har gnällt till sig en varning?

Hade jag fått välja position eller fotbollsterm hade jag nog valt ordet ”stolpskott”. Finansministern är dock fortfarande inte här, och då ska man inte uttala sig på det här sättet. Jag tar därför tillbaka inspelet.

Jag bekymrar mig djupt för det här, och jag bekymrar mig djupt för debatten. Det visar nämligen på hur tufft läget är för svensk landsbygd och svenskt produktionsjordbruk. Jag tycker faktiskt att du har delvis rätt i det du framställer, Staffan Danielsson – vi måste samla oss kring de här frågorna. Det är vi helt överens om, och jag tror att landsbygdsministern håller med om det.

Vi är i ett läge där det svenska produktionsjordbruket utsätts för mycket hårda prövningar. Arbetstillfällena försvinner, vi får en fortsatt hög import av mat och livsmedel till Sverige och vi är inte ens i närheten av att möjliggöra den exportframgång många hade förväntat sig. Den inhemska konsumtionen är fortfarande relativt låg när det gäller svensk mat. Det visar på att de ansträngningar och utmaningar som finns framöver är betydligt större än vad visionen Matlandet Sverige i någon mening kan skapa förutsättningar för.

Jag tror också att landsbygdsministern innerst inne känner sig besvärad av dagens läge i det svenska jordbruket. Jag tror även att landsbygdsministern i någon mening, trots stora fina ord och vackra drömmar, kan hålla med om att Moderaterna har satt ned foten och visat var skåpet ska stå när det gäller svenskt produktionsjordbruk.

Det är bekymmersamt. Så vill inte jag ha det. Jag vill ha en levande landsbygd. Jag vill inte ha en total prispress som till slut sätter det sista spadtaget i den svenska myllan och talar om att vi från och med nu bara tar in importerad lax från Norge eller importerade jordbruksprodukter från andra EU-länder eller globalt. Så vill jag inte ha det. Jag hoppas att landsbygdsministern i sin position och i sin egenskap i regeringen delar den uppfattningen. Vi kan nämligen inte fortsätta på det här spåret.

Anf. 22 STAFFAN DANIELSSON (C):

Fru talman! Varför backar svensk mjölk- och köttproduktion? Både Naturskyddsföreningen och de rödgröna partierna kritiserar världens renaste jordbruk enligt den svenska modellen och menar att det inte räcker – produktionen måste bli ännu mer radikal och ha ännu mer kostsamma regelverk.

Jag är övertygad om att en orsak till att många i Sverige väljer importmat är att naturskydds- och djurrättsföreningar med flera svartmålar världens miljö- och djursorgsmässigt bästa jordbruk – det svenska. De som inte vill betala merkostnaden för ekomaten och har tagit del av den negativa propagandan går därför ofta direkt till importmat i stället. Det behövs en ny kampanj för världens renaste jordbruk, och jag välkomnar alla in i det viktiga arbetet.

Min slogan är: Välj närodlat från Sverige, med världens strängaste miljö- och djurskyddslag, före ekomat från hela världen! Välj alltså mat med omdöme – svenskt, närodlat och gärna ekologiskt, samt import vid behov. Med importmat från Sydamerika sluter du dock inte kretsloppen, du gynnar inte den biologiska mångfalden i Sverige och du bidrar

inte till en levande landsbygd och ett starkt svenskt jordbruk med dito livsmedelsindustri.

Därför blir det fel när Göteborgs kommun kräver att allt ska vara eko men sedan köper 84 procent av nötköttet från Österrike och inget griskött och ingen kyckling från Sverige, eller när Borås kommun kräver eko men inte köper världens bästa miljökyckling från Sverige utan ekokyckling från Thailand.

Matlandet Sverige är en bra satsning, men det gäller också att konsumenter, kommuner och politiker prioriterar detta i sina respektive verksamheter. Hatten av för världens mest miljö- och djuromsorgsvänliga moderna jordbruk! I Centerpartiet jobbar vi för närodlat från Sverige.

Anf. 23 KEW NORDQVIST (MP):

Fru talman! Vi ska tydligen stå här och tala om vår anknytning till jordbruket. Jag kan då härmed deklarerar att jag har varit sommarbarn utanför Reftete, och jag har varit ekobonde och mjölkat kor i 20 år. Så är det sagt.

Annars tänkte jag säga att Centern har styrt landsbygds-, miljö- och näringsdepartement under åtta år, och det vi har sett är att lantbruket fortsatt befinner sig på ett sluttande plan. Då undrar jag: Varför ska det vara Miljöpartiets fel? Det är väl ändå att göra det lite enkelt för sig.

I en kommande jordbruks- och livsmedelsstrategi måste vi ta upp beroendet av den fossila energin. Likaså måste kretsloppen slutas, vilket innebär att slamfrågan måste komma upp på dagordningen.

Slutligen vill jag hinna med att tala om en annan fråga som är av ödeskaraktär för svenskt lantbruk, och det är frihandelsavtal mellan EU och USA. Jag har i olika sammanhang gett uttryck för oron att jordbruket används som en bricka i förhandlingsspelet, det vill säga att man säljer ut jordbruket mot fördelar för industriprodukter. Men eftersom förhandlingarna sker bakom lyckta dörrar vet vi inget. Jag vill med detta göra ett medskick till regeringen.

Finansministerns ord ger dock anledning till oro.

Anf. 24 GÖRAN LINDELL (C):

Fru talman! Jag skulle också i högsta grad välkomna en debatt om jordbruk och landsbygd – i dag i första hand jordbruk.

För att haka på Kew Nordqvist kan jag erkänna att vi nästan har varit grannar på Smålands stenrika tegar, i många år. Jag bor kvar där än.

Jag skulle kunna beskriva mitt intresse för jordbrukspolitik med orden: från torvan till kammaren och från 60-talet till i dag. Apropos Bo Bernhardssons inlägg minns jag fortfarande, med obehagliga ilningar ända in i mörket, den socialdemokratiska politiken på 60-talet.

Det kan inte hjälpas att jag något läser dagens förslag med de glasögonen, även om den tidens politik borde vara preskriberad i dag.

Trots allt har vi även i mina trakter, som är ett av Sveriges mer expansiva områden med många moderna gårdar inom inte minst mjölkproduktion, gårdar som är moderna företag och behöver förståelse i stort som smått. Jag vill till exempel med stor uppskattning beskriva förbättringarna av möjligheten att ta bort mindre odlingshinder i landskapet, vilket betyder mycket i våra trakter.

Men visst finns det oro inför de utmaningar som gäller, inte minst inför den nya EU-budgetperioden. Jag tycker ändå att det förslag som nu är ute på remiss ser bra ut på många sätt. Utjämnningen av stöden frikopplas från vad som producerats historiskt på gården. Jag tror att det är nödvändigt och bra av flera skäl, även om det kan drabba enskilda företag. Det finns med ett stöd till att ha djur på gården. I praktiken är det ju ett stöd till aktivt brukande. Det finns stöd till unga, som får särskild stimulans. Det tror jag också är viktigt.

Här har diskuterats mycket om det som anses vara negativt i regeringens politik. Jag vill kort säga att det är lite av anfall är bästa försvar att nu diskutera landsbygdsstöd och några miljoner mer eller mindre. Vi har förvisso inget gemensamt alternativ, men det finns ändå förslag om kilometerskatt, gödselskatt och förändrade arbetsgivaravgifter för ungdomar. Vi talar då inte om hundratals miljoner utan om miljarder. Därutöver är det förvisso inte bara ekonomi. Hur blir det med möjligheten att säsongsanställa – hur mycket krångligare blir det, och blir det över huvud taget möjligt med de förslag som diskuteras på vissa håll inom socialdemokratin? Här finns ytterligare förslag på besiktningar och kontroller av olika slag och ingen ekonomi för detta.

Avslutningsvis vill jag definitivt fastslå att jordbruks- och livsmedelsindustrin är och kommer att förbli synnerligen viktiga näringar för Sverige som land. Vi behöver moderna och miljöriktiga företag som vågar tro på framtiden. Det gäller en bransch som naturligtvis är viktig för vår livsmedelsproduktion både i fredstid och i beredskapslägen, men det handlar också om en viktig del av lösningen för bränsleproduktion för klimatneutrala transporter framöver.

Då handlar det inte om att bara sjunga småföretags, gårdsmejeriers eller små slakteriers lov, utan det handlar om att vi behöver en basproduktion inom jordbruket i landet och en industri som kan ta hand om det som jordbruket producerar på ett sätt som har framtiden för sig.

Anf. 25 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M):

Fru talman! Jordbruket har sedan efterkrigstiden genomgått en dramatisk omändring och effektivisering. Exempelvis har antalet mjölkko-besättningar halverats vart tionde år. Detta säger jag för att visa vilken omdaning det svenska jordbruket har genomgått och genomgår.

Det har dessutom införlivats i den europeiska gemenskapen, vilket gör att vi nu har en jordbruksbaserad grund för hela EU med samma regelverk. Mig veterligt är det få sektorer, om ens någon, som har ett sådant genomharmoniserat regelverk som just jordbruket. Inom EU är vi självförsörjande om vi ser det i ett större perspektiv.

För oss moderater har produktionsjordbruket varit i fokus och kommer att vara i fokus för framtiden. Det är där vi har den stora livsmedelsförsörjningen. Det är också produktionsjordbruket som nu är utsatt för stenhård internationell konkurrens. Det är också viktigt att påpeka att av de försålda livsmedlen i Sverige är det mindre än 5 procent som kommer från ekologisk produktion. Ibland kan man tro att nivåerna skulle ligga i nivå med de mål som den socialdemokratiska regeringen satte upp för ett antal år sedan, men så är det inte. Det är produktionsjordbruket som är ryggraden.

Alliansregeringen har faktiskt skapat en förutsättning för det svenska jordbruket att inte behöva gå före i alla avseenden, som den socialdemokratiska regeringen hela tiden piskade det svenska jordbruket till. Man piskade så till den grad att vi på många områden nu har svårighet att konkurrera i stället för att gå hand i hand med EU – det har varit och är alliansregeringens måtto.

Det finns ett undantag sedan alliansregeringen kom till, och det drev Socialdemokraterna och den övriga oppositionen igenom. Det är beklagligt med tanke på konkurrenssituationen.

Fru talman! Johan Löfstrand lägger i vanlig ordning ut dimridåer. Han säger exempelvis att man lägger 371 miljoner mer på landsbygdsutveckling. Då glömmer han ju helheten, i vanlig ordning. Han gör precis som Löfven gjorde i söndags. Han glömmer så stora delar att det han säger får minskad trovärdighet. Faktum är att det blir minus om du lägger ihop allt som drabbar jordbruket i den socialdemokratiska budgeten.

Sedan säger han att upphandlingen ska förtydligas. Jaha. Vad innebär förtydligandet? Prata går ju, men att få fram något reellt lyckas man inte med. Det är likadant med livsmedelsstrategin. Nu skyller man på att man måste ha ett regeringskansli för att ta fram en livsmedelsstrategi. Har ni sådan brist på kompetens i partiet, som ju är det största i Sverige? Då blir jag djupt bekymrad.

Carina Ohlsson nämnde att hon fick en chock men att upplevelsen inte var fullt ut lika chockartad sedan hon läst texten. Det kan väl vara bra.

Sammanfattningsvis, fru talman: En handelsgödselskatt ger dyrare livsmedel. En ungdomsskatt gör det svårare för ungdomar att komma in i jordbruket. En lastbilsskatt skadar glesbygden. Man vill ha en politisk produktionsstyrning genom ökade ekologiska krav. Lägg Miljöpartiets och Vänsterns krav på detta så är oppositionens förslag en katastrof för landsbygden!

Anf. 26 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Låt mig inleda med att citera några rader ur budgetpropositionen, utgiftsområde 23, s. 7. Där står: "Regeringen prioriterar arbetet med att stärka jordbruksföretagens konkurrenskraft" och så vidare. Detta är vad regeringen står för, vad jag står för, vad jag driver och vad jag vill se, nämligen en ökad svensk livsmedelsproduktion och därmed fler sysselsatta inom denna viktiga verksamhet.

Har då de insatser vi gjort så här långt givit något resultat? Ja, fru talman. Så här långt kan vi notera att till exempel antalet livsmedelsföretag mellan 2008 och 2012 har ökat med 11 procent. Än mer påtaglig är ökningen inom dryckesindustrin, som har sitt ursprung i jordbruksproduktion. Där är ökningen mellan 2008 och 2012 hela 64,5 procent, från 122 till 199 företag.

Ett tredje exempel är småskaliga slakterier. Vi kan i dag se en ökning mellan 2007 och 2013 från 113 till 161 anläggningar. Vi kan också konstatera att fler företag i dag deltar i offentliga upphandlingar, som är viktiga för alla aktörer i branschen.

Vi kan konstatera att vår export ökar. Men det är med livsmedelsindustrin som det är med till exempel bilindustrin. Ibland ingår det ingredienser, råvaror eller produkter som kommer någon annanstans ifrån. Det

gör det i en Volvobil också. Men på det stora hela är det bra att exporten ökar, för det leder till sysselsättning i vårt land, mest i Småortssverige och på svensk landsbygd. Detta har bland annat skett på grund av att vi har vidtagit ett antal åtgärder. Vi har tagit bort handelsgödselskatten, sänkt arbetsgivaravgiften, sänkt egenavgifterna i två omgångar, sänkt bolagsskatten, sänkt expansionsmedelsskatten, tagit bort traktorregistreringsavgiften, tagit bort kontrollavgifterna för djur och så vidare.

Vi måste fortsätta på denna bana, fortsätta att öka sysselsättningen och produktionen i den här nischen. Vi måste göra det både i bassegmentet, det vill säga det storskaliga och konventionella, och i premiumsegmentet. I bassortimentet måste vi göra det därför att det inte är alla familjer som har så lätt att få pengarna att räcka till hela månaden. Det är viktigt att också de får hög kvalitet på den mat de köper för den peng de har, mat som är producerad i Sverige, gärna nära konsumenten. Och det får man om man köper svensk mat; det används inte så mycket antibiotika, vi är salmonellafria och så vidare.

Detta vill jag uppnå, fru talman.

Anf. 27 JOHAN LÖFSTRAND (S):

Fru talman! Det är nog ingen som betvivlar landsbygdsministerns engagemang i de här frågorna. Den debatt vi har i dag är viktig. Det är bra med engagemang. Men nu har det gått åtta år med borgerligt styre, och statistiken talar ett tydligt språk. Vi får färre och färre som är sysselsatta inom den här sektorn, och det är ett jättestort problem.

När argumenten tryter – oavsett om man heter Staffan Danielsson eller Bengt-Anders Johansson – hotar man med att det blir en stor skattechock om de rödgröna kommer till makten. Vi socialdemokrater har regerat det här landet i nästan 70 års tid med ett antal avbrott. Under de åren har vi alltid bedrivit en pragmatisk politik och sett till att Sverige klarat den inhemska produktionen och kunnat exportera mycket. Jag är helt övertygad om att en socialdemokratiskt ledd regering även i framtiden kommer att kunna göra kloka avvägningar och klara de stora utmaningar som vi står inför.

Men vågar vi verkligen chansa på att ha en moderat finansminister som styr under fyra år till? Bengt-Anders Johansson var tydlig med vad Moderaterna tycker. Han sade att vi är självförsörjande inom EU. Det räcker uppenbarligen. Är det så att Alliansens politik bygger på att det räcker med att vi har en försörjning inom EU, då kan vi ju lägga ned. Det är uppenbarligen det som är fallet.

Anf. 28 CARINA OHLSSON (S):

Fru talman! Landsbygdsministern är nog glad att vi har haft den här interpellationsdebatten, för jag tror att det är fler som läser Land Lantbruk än regeringens budgetproposition. Det är nu kanske fler som känner till vad som står i den och inte tror på det som finansministern har sagt i intervjun och som inte är sant.

Det som oroar oss i Skaraborg är, som jag inledde med att säga, att statsministern 2013 säger att industrijobben i stort sett är borta och kommer att försvinna och att finansministern ett år senare säger att jordbruksindustrin är en bransch som kommer att försvinna. Det är den vi lever på i Skaraborg. Då kanske landsbygdsministern kan förstå att vi ute på

landsbygden känner oss väldigt oroade över detta. Vems ord är det som styr?

Ministern har tagit upp förslag om att man ska sätta sig i utredningar och ha samtal där man samlar branschen och företrädare från politiken och annat. Det är bara att gratulera. Det är bara att det kommer lite väl sent. Tänk om det här hade funnits på plats och man hade lagt fram tydliga och konkreta förslag på hur vi ska få näringen att överleva och bli ännu bättre! I stället tar man bort hjälpmedel som Miljöstyrningsrådet, som har varit till stor hjälp för kommunerna i deras ganska svåra hantering av lagen om offentlig upphandling. Det kommer hela tiden olika signaler. Men naturligtvis kommer vi att jobba allt vi bara kan för att näringen ska överleva, avancera och bli än bättre.

Anf. 29 BO BERNHARDSSON (S):

Fru talman! Ett av problemen i den här debatten har varit att Anders Borg inte är här och diskuterar. Jag har inga skäl att misstro Eskil Erlandsson. Men som vi har varit inne på är det en mycket tung aktör i regeringen som varit ute och luftat sina tankar om jordbruket. Det är lite synd, men sådant är läget.

Jag skulle vilja göra en kommentar med anknytning till jordbruket på 50-talet. Göran Lindell sade att omvandlingen inte var gnisselfri. Nej, den var sannerligen inte gnisselfri. Jag kan ta det privata perspektivet igen. Vi hade två mjölkkor, men vi kunde inte fortsätta ha dem, för vi kunde inte investera i en kylanläggning. Men samtidigt är det viktigt att inse att omvandlingen av jordbruket var nödvändig, även om den inte var gnisselfri. Säkert gick inte allting rätt, och den kunde kanske ha gjorts bättre, men omvandlingen av jordbruket var absolut nödvändig för att vi skulle kunna bygga välfärdssamhället.

Det jag skulle vilja erinra om avslutningsvis, när nu Göran Lindell pekar på att det inte var gnisselfritt, vilket det absolut inte var, är att det under långa perioder fanns ett samarbete mellan Socialdemokraterna och Centerpartiet, eller Bondeförbundet, som det hette på den tiden. Lite nostalgiska kan vi få bli. Det var inte gnisselfritt, men på den tiden samverkade vi om rätt mycket när det gällde jordbruket och dess omvandling. Det var när det riktiga Centerpartiet fanns, höll jag på att säga. Det var före Stureplanscenterns tid. Nu sitter ni dess värre i högerburen. Jag beklagar det.

Anf. 30 PYRY NIEMI (S):

Fru talman! Jag tänker på Tage Danielssons monolog om hur sannolikt det var att olyckan i Harrisburg skulle inträffa. Och efter att ha hört landsbygdsministern läsa den fina texten på s. 7 i budgetpropositionen undrar jag hur sannolikt det skulle vara att finansministern skulle uttala sig på det här sättet efter att ha läst den texten. Det kan man alltid fundera över.

Nåväl! Jag förstår mycket väl att vi behöver import av råvaror. Vi lever i ett land med ett sådant klimat. Vi har inte plats för kaffebönor. Jag vet att bland annat livsmedelsföretagen twitterar och kollar på det här. Det är många växter, grönsaker och frukter som vi inte har möjlighet att odla i Sverige men som är viktiga ingredienser i livsmedelsindustrins förädling. Det är vi helt överens om. Om detta råder ingen tvekan. Så kommer

det att se ut framgent. Vi bor där vi bor och kan inte göra så mycket åt det, om vi inte vill flytta.

Det är något annat som bekymrar mig. Jag är jätteglad över att det finns en ambition hos landsbygdsministern att vi ska ha en framtida jordbruksproduktion i Sverige. Men vi kan samtidigt inte sätta upp en målbild som är helt orealistisk.

Vi kan inte gå ut och tala om att vi ska ha en livsmedelsexport på 100 miljarder kronor år 2020 samtidigt som statistiken visar att vi går alldeles för långsamt fram. Det måste kämpas något ofantligt mycket de närmaste fem, sex åren för att vi ska uppnå de nivåerna.

Med detta sagt välkomnar jag en diskussion om det. Men skapa då en målbild som är realistisk. Det går inte att bart springa fram och hoppas att det ska hända av sig självt, utan man måste agera. Det är bättre att landa i myllan i lagom tempo och i lagom takt än att falla helt platt ned på marken.

Anf. 31 GÖRAN LINDELL (C):

Fru talman! Först vill jag säga att jag sade innan att jag var med på 60-talet men dock inte med på 50-talet. På 60-talet handlade det definitivt inte om något samarbete mellan Socialdemokraterna och Centerpartiet i de här frågorna. Det jag framför allt syftar på är just känslan av övergivenhet och ointresse för jordbruket som sådant som präglade den epoken.

Det blir på något sätt litet patetiskt att lyssna till diskussionen om att det handlar om att öka sysselsättningen i jordbruket. Precis som många säger mellan raderna vet vi om att det fortgår en strukturrationalisering som ingår i det moderniserade samhället och dess utveckling. Jag tror att åtminstone de allra flesta av oss bejakar det och ser det som en del av det framtida jordbruket och samhället i övrigt.

Efter att ha lyssnat på diskussion här tycker jag att det vore lite intressant att mer se till budgetpropositionens skrivningar och andra dokument vi har och inte att försöka tolka vad olika personer har sagt i olika lägen år tillbaka. Jag tror att vi kommer längre med att tala seriös politik.

Avslutningsvis vill jag säga något om Matlandet. Jag kan inte låta bli att ta tillfället i akt att säga att jag själv var en av dem som undrade vad landsbygdsministern höll på med när han presenterade det. Jag är väldigt imponerad och inser nu hur framsynt det var att börja med att diskutera att skapa en marknad och marknadsförutsättningar. Det har i dag visat många positiva fakta och resultat.

I det sammanhanget säger man ofta att det inte är till för bonden. Det är precis vad det är. Det är nödvändigt att det finns en marknad för de produkter som produceras.

Anf. 32 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M):

Fru talman! Jag vill inledningsvis i mitt avslutningsanförande hänvisa till landsbygdsministerns utmärkta beskrivning av vad regeringen har för position i dessa frågor.

När jag lyssnar på mina politiska motståndare får jag en känsla av att exempelvis Pyry Niemi föraktar den svenska livsmedelsexporten när han gör sin jämförelse. Det är lite synd att förringa den svenska livsmedelsexporten.

Jag har varit med ett tag. LRF menade inför att vi blev medlemmar i EU att om vi kunde attrahera 1 procent av EU:s befolkning med svensk mat vore den svenska produktionen av livsmedel tryggad. Då skulle vi ha en riktigt bra marknad. Vi kanske ska fundera på om LRF hade rätt men att vi inte har nått målet.

Den evigt återkommande frågan är att det har försvunnit 15 000 jobb. Men man glömmer att nämna att det har tillkommit 9 000 nya jobb. Det är också intressant att notera.

Avslutningsvis vill jag säga att Johan Löfstrand nämner att man har styrt landet i 70 år. Ja, och då lyckades man också driva upp det till världens högsta skatter. Nu lurar den svenska bonderyggsäcken som Socialdemokraterna byggde upp bakom hörnet igen.

Det handlar om gödselskatt, ungdomsskatt, lastbilsskatt och politisk produktionsstyrning. Om Kew Nordqvist från Miljöpartiet fick bestämma skulle det bli 100 procent ekologisk produktion. Det, mina vänner, kommer att öka importen än mer.

Anf. 33 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Låt mig inleda med att tacka för debatten. Intensiteten i debatten bevisar för mig angelägenhetsgraden i den frågeställning som vi diskuterar. Jag är glad över att vi har den höga angelägenhetsgrad vi har i den här frågeställningen. Det hjälper oss alla om vi fortsätter att ha den här typen av debatter. Det kommer att främja produktionen av svensk mat.

Allra sist har jag tre avslutande reflexioner. En av nycklarna för att öka produktionen av mat, svensk jordbruks konkurrenskraft men också för att främja den allmänna landsbygdsutvecklingen är ett innehållsrikt, bra och robust landsbygdsprogram.

Arbetet med att ta fram ett sådant för kommande period pågår som bäst just nu. Min ambition är att så snart som möjligt kunna presentera ett sådant program, apropå att jag vill ha i gång aktiviteter av allehanda slag i alla delar av vårt land så fort det bara går.

Reflexion nummer två, apropå export, är att de satsningar som är gjorda har resulterat i att vi i dag har ett hundratal produkter vilkas marknad har öppnats i tredjeländer, det vill säga i länder utanför Europeiska unionen, under en ganska kort tidsperiod.

Det är marknader som jag tror kan utvecklas väldigt väl. Exempel på sådana marknader som har öppnats är marknaden för äggprodukter till Ukraina. Det var inte att tänka på för några år sedan. Men nu är den marknaden öppnad.

Slutligen gäller det frågan om vi behöver svensk mat. Försvarsberedningen har sagt att vi måste titta på den frågan framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 34 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Shadiye Heydari har frågat mig om jag är nöjd med dagens regelverk.

En av de viktigaste frågorna för regeringen när den tillträdde i oktober 2006 var att minska det omfattande utanförskapet från arbetsmarknaden som till stor del bestod av sjukfrånvaro. Regeringen har genomfört en rad åtgärder som syftar till återgång i arbete. Åtgärderna har stor bredd och omfattar såväl en aktivare sjukskrivningsprocess som nya samverkans- och stödåtgärder för att underlätta för sjukskrivna att komma tillbaka i arbete.

Shadiye Heydari ifrågasätter om dessa åtgärder haft effekt. Jag vill därför peka på att när Alliansen tillträdde i oktober 2006 hade ca 550 000 människor en förtidspension, det vill säga mer än var tionde i arbetsför ålder. I februari 2014 hade denna siffra sjunkit med ca 190 000 personer till drygt 360 000. Sjukfrånvaron i Sverige har samtidigt från att ha varit en av de högsta i Europa gått ned till en genomsnittlig europeisk nivå.

Samtidigt som sjukförsäkringen ska ge drivkrafter och stöd för återgång i arbete behöver reglerna vara utformade så att de personer som är svårt sjuka kan känna sig trygga med försäkringen. Det är därför det finns regler till skydd för dem med allvarliga sjukdomar.

Det kan givetvis vara svårt att bedöma vad som ska avses med en allvarlig sjukdom. Försäkringskassan som bär ansvar för denna prövning har därför fått stöd av Socialstyrelsen, som har tillgång till landets främsta medicinska expertis, att ta fram de kriterier som bör användas vid en sådan professionell bedömning.

Socialstyrelsen anser att det bör röra sig om sjukdomar med viss varaktighet eller skador som trots adekvata behandlingar har medfört omfattande funktionsnedsättning. Även så kallade progredierande sjukdomar med sannolik risk för omfattande funktionsnedsättning och sjukdomar som fordrar en lång och krävande behandling bör, enligt Socialstyrelsen, betecknas som allvarliga. Till de allvarliga sjukdomarna hör också de som innebär en sannolik risk för individens liv inom fem år, enligt Socialstyrelsen.

Socialstyrelsens kriterier handlar alltså om att bedöma sjukdomars karaktär av allvarlighet och inte, som interpellanten framför, om att bestämma en enskild persons dödstillfälle.

Avslutningsvis vill jag som svar på interpellantens fråga säga att jag anser att den sjukförsäkring vi har i dag är bra och att den är bättre än den vi hade tidigare.

Anf. 35 SHADIYE HEYDARI (S):

Fru talman! Jag ska börja med att tacka statsrådet för svaret. Jag kan konstatera att svaret på frågan om huruvida statsrådet är nöjd med dagens regelverk blir ett ja. Så sammanfattar jag det.

Det är märkligt att sjukförsäkringsministern är nöjd med dagens regelverk trots att 75 000 människor i vårt välfärdsland Sverige hittills har utförsäkrats på grund av tidsgränser. Vi kan alla kan vittna om de senaste veckornas och årens berättelser om hur Försäkringskassans bedömning

Svar på
interpellationer

av vad som anses vara mycket svår sjukdom har ställt såväl enskilda som läkare och handläggare inför mycket svåra situationer.

Debatten om de så kallade dödsintygen handlar i grunden, som ministern också sade, om tillämpningen av de riktlinjer som Socialstyrelsen utformat på regeringens uppdrag. Där är beräknat dödsdatum ett av de kriterier som listas. Försäkringskassan kräver av svårt sjuka att de ska intyga när de ska dö för att de ska slippa utförsäkras. Detta finns att läsa i tidningsartiklar och på nätet. Ministern kan själv googla och se hur Försäkringskassan har ställt frågorna. Jag tycker att det är beklagligt att man utsätter människor för detta.

Tillämpningen innebär att cancersjuka eller svårt sjuka patienter utsätts för ännu mer stress och oro i en tid då de rimligtvis borde få ägna all kraft åt att klara den tuffa medicinska behandlingen. Detta är inte acceptabelt, ministern. Det är uppenbart att dagens regelverk inte fungerar. I stället för att man underlättar och hjälper människor tillbaka till jobb och sysselsättning utsätter man dem för ännu mer stress.

Fru talman! Statsrådet skriver i sitt svar: Samtidigt som sjukförsäkringen ska ge drivkrafter och stöd för återgång i arbete behöver reglerna vara utformade så att de personer som är svårt sjuka kan känna sig trygga med försäkringen. Det är därför det finns regler till skydd för dem med allvarliga sjukdomar.

Jag undrar vilket skydd vi talar om, ministern. Är det verkligen okej för statsrådet att man frågar en cancersjuk person när han eller hon ska dö? Är ni verkligen nöjda med dagens regelverk?

Anf. 36 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Det är personer som är sjuka som själva har vittnat om att de har fått frågan om de kan ange ett dödsdatum. Frågan går då till deras behandlande läkare. Det är en mycket svår situation för dem som får frågan och även för behandlande läkare. Läkarna säger oftast att det är omöjligt att fastställa ett dödsdatum. Men om det är en sjukdom som är så allvarlig att den är livshotande borde det räcka. Cancer, exempelvis, är livshotande.

Detta är ett av kriterierna i Socialstyrelsens riktlinjer. Det ska handla om en sjukdom som är så allvarlig att den kan innebära döden inom fem år. Frågan är om riktlinjerna inte borde ses över. Det är arbetsförmågan det handlar om; det ska inte handla om huruvida man lever eller är död. Den frågan borde man inte gå in på. Det borde räcka att kunna konstatera att arbetsförmågan är så pass nedsatt av sjukdomen och att allmäntillståndet är så pass dåligt på grund av sjukdom att man får möjlighet att vara sjukskriven och slipper bli utförsäkrad.

Detta är en svår stress för sjuka människor. De är väldigt sjuka, och många gånger kan sjukdomen också vara livshotande i förlängningen. Dessutom ska de känna den ekonomiska pressen och stressen. Förutom att det är omänskligt att det går till på det här sättet är frågan vilka chanser personen har att bli frisk och återvända till arbetslivet när han eller hon utsätts för den stress som det innebär. Om man är så pass allvarligt sjuk borde man få ta det lugnt och rehabilitera sig.

Här borde vi sätta stopp för utförsäkringarna. I dag är huvudregeln att man ska växla mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen och att man med jämna mellanrum ska söka arbete oavsett hur sjuk man är.

Detta är huvudregeln, och sedan finns det undantag. Med denna huvudregel blir det en svår press och stress för dem som är allvarligt sjuka. Det första vi borde göra är att ge dessa människor lite lugn och ro.

Det andra vi borde göra är att satsa mer på rehabilitering. Det är något som har varit eftersatt under många år. Om människor ska kunna återvända till arbete är den främsta drivkraften egentligen inte att man måste för att man annars blir totalt utfattig. Drivkraften borde i stället vara att man blir bättre i sin sjukdom om det är möjligt. Det är ju inte allt som går att behandla. Men om det är möjligt bör man få rehabilitering, om inte annat för ett bättre allmäntillstånd. Även om man inte kan arbeta får man en bättre livskvalitet på det sättet.

Man kan konstatera att den linje som vi har nu – den hårda linjen – varken har lett till att människor blir friskare eller att de kan återvända till arbetslivet. Det är 75 000 personer som har utförsäkrats, och 70 procent av dem är kvinnor. Man kan alltså också se en tydlig jämställdhetsfaktor i detta.

Nu ökar sjukskrivningarna, och det gäller framför allt psykiska diagnoser. Man kan se ett samband med stress och press i arbetslivet som leder till ångest, utbrändhet, depressioner och andra psykiska diagnoser. När man nu utvärderar hur det har gått kan man se att människor är sjuka. Stressen och pressen är stor både i arbetslivet och när man har blivit sjukskriven, vilket försvårar återhämtning och ett återvändande till arbetslivet. Det borde man ändra på.

Anf. 37 FINN BENGTSSON (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för ett uttömmande och konkret svar på svepande kritik. När jag sedan hör den muntliga presentationen från de två socialdemokraterna blir jag inte imponerad. Det är svepande, tendentiösa inlyssnanden av enstaka individer som målar upp bilden av att ett stort och viktigt socialförsäkringssystem inte skulle fungera.

Låt oss därför slå fast några viktiga siffror. 97 procent av dem som söker hos Försäkringskassan för att få sjukpenning får detta beviljat. Det låter nu som om ett system som ger 97 procent av alla precis det som de har önskat och ansökt om skulle ha havererat. Det verkar vara ett väldigt konstigt resonemang.

Försäkringskassan fattar 19 miljoner beslut om året, och det är klart att det finns beslut som går emot de sökande. Då kan man överklaga. Oftast görs inte några överklaganden, och då vet inte vi som lagstiftare om det är fel på lagen eller om ett handläggningsfel har begåtts.

Låt oss gå över till de 75 000. Det sägs att det är en hård linje. Det finns ytterligare en siffra: Av dessa 75 000 återvänder i princip 50 procent, efter en prövotid på Arbetsförmedlingen för att se om det finns en arbetsförmåga anpassad till arbetsmarknaden, till försäkringen för en ny period. Men det är 50 procent som inte återvänder. Av dessa 50 procent är 10 procent i arbete, och 40 procent går in i olika arbetsförmedlingsstödprogram, alltså arbetsmarknadsprogram.

Jag skulle tycka att det vore förvånande att reflektera lite grann, om jag var socialdemokrat, över hur det var under den tid ni regerade. Då fanns inte dessa 50 procent, utan då satt allihop fast i en sjukskrivning som när den var långtida oftast ledde till en säker förtidspensionering. Det var därför vi hade de groteska förtidspensioneringstal som socialför-

säkringsministern just nämnde i sitt svar. De har nu minskat från 550 000 till 360 000. Vi har alltså 190 000 färre förtidspensionärer. Det är en fröjd för Sverige och för dessa individer.

Jag ska också tillägga att man glömmer att säga när det gäller de här undantagen som finns, som också berör detta med om man har en dödlig sjukdom, att 25 000 individer fortsätter inom sjukpenningssystemet. Så är det just för att man har undantag. Det är den inkluderande, omtänksamma tanken att man inte alls utförsäkrar i det nuvarande regelverket på det sätt som Socialdemokraterna beskriver. Det är en viktig siffra att komma ihåg.

När det sedan gäller begreppet dödsrisk tror jag att det finns en fundamental missuppfattning i fråga om det som togs fram av Socialdemokraterna. De här riktlinjerna som Socialstyrelsen tog fram 2010 och sedan reviderade 2012 består av ett konkret och bra femsidigt dokument som är ett stöd för handläggare på Försäkringskassan. Det här med femårsrisken för död är ett statistiskt begrepp som man använder inom medicinen när det gäller all sjuklighet för att få en uppfattning om medianöverlevnad och medelöverlevnad för en viss typ av diagnos, givet hur den gestaltar sig. Det är faktiskt ett väldigt bra begrepp att använda statistiskt för att följa vissa allvarliga sjukdomar.

Nu föreslår Socialstyrelsen att man kan ta stöd av detta begrepp, och det ger snarast ytterligare möjligheter för Försäkringskassans handläggare att göra undantag för individer fast de kan leva mycket längre. Det är alltså en total missuppfattning att det här skulle vara något negativt för dem som drabbas. Det är snarare så att det här ökar på möjligheten att inte utförsäkras på oskäligen grunder.

Jag tycker att man får skärpa debatten och inte säga att det här skrämmer upp folk. Det står ingenstans i det här dokumentet att man inte ska ta individuella hänsyn, utan det bygger snarast på omtanke om att individer som har risk för en dödlig sjukdom ska kunna undantas. Det är syftet.

Anf. 38 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Om vi börjar med frågan om allvarlig sjukdom och begreppen som finns kring detta måste jag säga att jag är lite förundrad över denna nästan systematiska vilja att misstänkliggöra Försäkringskassans arbete med detta. Man vill misstänkliggöra Försäkringskassan, Socialstyrelsen och avsikten med att kunna komma fram till om en sjukdom är riktigt allvarlig eller inte.

Nu ska jag citera direkt från ett pressmeddelande på Försäkringskassans webbplats. De får ju frågor kring detta när det uppstår en mytbildning. ”Socialstyrelsens kriterier ställer inte krav på exakt vilka frågor Försäkringskassan behöver ha svar på för att bedöma om en person har en allvarlig sjukdom. De ska fungera som ett stöd för handläggaren att vara vägledande för vilken information Försäkringskassan kan behöva hämta in i det enskilda ärendet. Den som är sjuk behöver aldrig lämna ett intyg eller liknande om sjukdomens allvarlighetsgrad utan bedömningen görs i en dialog mellan Försäkringskassan och vården.”

Jag begriper inte varför ni så brutalt, tycker jag, misstänkliggör Försäkringskassans och Socialstyrelsens arbete med att seriöst försöka

hjälpa handläggare som själva normalt inte är medicinare att göra korrekta bedömningar. Jag tycker att det är helt obegripligt.

Och nu till sådant som jag dock begriper: Är jag nöjd eller inte? Det finns nog goda skäl att aldrig vara nöjd så länge det finns sociala problem kvar i ett land. Det driver många av oss som håller på med socialpolitik. Men det finns bannemot skäl att vara mer nöjd i det system som vi har i dag än det vi kom ifrån. I dag är det ungefär 20 procent som blir kvar i sjukförsäkringen efter sista tidsgränsen därför att de i praktiken får sjukersättning. Av de som lämnar är det ungefär 10 procent som efter att de varit hos Arbetsförmedlingen har arbete. Det är de 10 procent som ni över huvud taget aldrig såg tidigare, antagligen för att de hade arbeten som ni inte tyckte var värda någonting. 45 procent är i program hos Arbetsförmedlingen. De är arbetslösa i Arbetsförmedlingens program och är närmare arbetsmarknaden nu än de var tidigare. Ungefär ytterligare 45 procent kommer tillbaka till sjukförsäkringen, därför att de helt korrekt bedöms fortfarande vara sjuka och inte kunna tillgodogöra sig insatser från Arbetsförmedlingen, och de påbörjar då en ny period.

Jag förstår mycket väl att det här inte är en enkel process för människor som inte vill något hellre än att bli friska och komma tillbaka till arbetet, men prövar man aldrig arbetsförmågan finns det heller ingen arbetsförmåga att ta fasta på.

Den sista frågan är: Hade det varit bättre om de här människorna i praktiken hade varit förtidspensionerade eller i långvarig sjukskrivning? Det är det enda ni erbjuder. Ni är emot det vi gör. Ni vill ta bort tidsgränserna, och som av ett mirakel skulle människor inte vara kvar i förtidspensioneringar eller långa sjukskrivningar. Det är inget seriöst sätt att göra det på. Om ni i stället hade sagt att ni vill ha fler långa sjukfall och fler i förtidspension för att ni tycker att det är bättre att de slipper pröva sin arbetsförmåga, då kunde jag åtminstone ha respekt för att vi tycker lite olika, på allvar. I stället låtsas ni som att Göran Perssons ord från 2003 om att den svenska sjukfrånvaron skulle halveras kunde bli verklighet utan att någon människa någon gång prövar sin förmåga och kommer fram till att det just nu inte går.

Jag tycker inte att detta är ett seriöst sätt att diskutera en helt central del av svensk välfärdspolitik.

Anf. 39 SHADIYE HEYDARI (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret.

Jag blir bara mer upprörd när jag hör att även Finn Bengtsson, som själv har jobbat som läkare, säger att det här gäller enstaka individer. Det handlar om människor och inte siffror. De är viktiga människor för mig oavsett hur många det handlar om. Det är viktigt att respektera dem och inte utsätta dem för ännu mer oro och stress genom att ställa de här frågorna.

Vi misstänker inte Försäkringskassan och Socialstyrelsen. Socialstyrelsen har ju tagit fram de här regelverken på uppdrag av regeringen. Det handlar om er politik och inte om vad Försäkringskassans handläggare gör eller inte gör. Det här är inte okej. Ingen vill att vi ska gå tillbaka till tiden då det inte funkade. Det handlar självklart om bättre rehabilitering, om satsningar på företagshälsovård, om bättre samordning så att de här människorna som hamnar i sjukdom eller råkar ut för en olycka får hjälp

och stöd i tid och om att man inte ska utsätta cancersjuka patienter och svårt sjuka människor för oro. Det var därför jag väckte frågan. Ni har själva också sett, Finn Bengtsson och ministern, att det här är fakta. Det handlar om människor och inte siffror, och det är det jag blir upprörd över.

Man får gång på gång höra att det var dåligt under vår tid vid makten. Men det var tvärtom också. Det är sant att ohälsan och sjukpenningtalen har minskat, det sade ministern också. De minskade mycket under perioden 2003–2006, då vi hade en socialdemokratisk regering som gjorde stora insatser men utan att utförsäkra, sänka ersättningar och utsätta människor för oro. Man satsade på aktiva rehabiliteringsinsatser, på att erbjuda människor stöd och hjälp för att komma tillbaka till jobb och sysselsättning. Det som krävs är bättre rehabilitering, bättre företagshälsovård och bättre samordning vad gäller parterna, alltså arbetsgivare, Försäkringskassan och primärvården, så att man ser till att människor kommer tillbaka till jobb.

Regeringens ambition var att minska utanförskapet. I dag ser vi att 75 000 människor är utförsäkrade och har hamnat utanför trygghetssystemet. 70 procent av dem är kvinnor. Vi kan alla vittna om hur personer som drabbas av svåra sjukdomar inte erbjuds möjlighet att komma tillbaka till jobb eller utbildning och inte erbjuds aktiv rehabilitering, trots att man har avsatt åtskilliga resurser för det.

Jag kan konstatera att statsrådet är nöjd med sjukförsäkringen. Det är jättebra om du är nöjd, men frågan kvarstår: Kommer regeringen verkligen inte att göra någonting för att se över riktlinjerna så att man inte utsätter de sjuka för ännu mer stress? Vad är ditt svar till de cancersjuka, statsrådet?

Anf. 40 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Någonting som i alla fall är ganska oomtvistat är att många människor har hamnat i ekonomisk stress till följd av det här. Många har utförsäkrats och hälften har återvänt till sjukskrivning. Det är också ett tecken på att de faktiskt borde få rehabilitering i stället för att hamna på Arbetsförmedlingen.

Det första steget för att kunna arbeta är nämligen att man mår tillräckligt bra för det. Det räcker inte att skicka någon till Arbetsförmedlingen. Det gör inte arbetsförmågan större, och det ökar inte heller chansen för att få jobb. Det är väldigt svårt att få jobb i dag, även för dem som är fullt friska. Och ännu svårare är det för de sjuka.

Det betyder inte att jag inte vill att människor ska arbeta. Däremot vill jag att man gör saker i rätt ordning. Och det första steget är att satsa på arbetsmiljöarbete, vilket regeringen har skurit ned på. Det finns ett starkt samband mellan sjukskrivningar och dåliga arbetsmiljöer. Därför kan jag inte förstå hur man kan försämra arbetsmiljöarbetet. Det är ju det första steget.

Det andra steget är när någon trots allt blir sjukskriven, på grund av dålig arbetsmiljö eller av andra skäl. Då ska man sätta i gång med rehabilitering direkt. Många har tyvärr blivit utan rehabiliteringsinsatser. De får sänkt ersättning. Det leder dock inte till att personen blir frisk; det leder bara till ekonomisk stress.

Vi borde också satsa mer på företagshälsovård och på att på ett bättre sätt förebygga ohälsa ute på arbetsplatserna. Regeringen har skurit ned även på det arbetet.

Avslutningsvis kan jag konstatera att bland de av Kommunals medlemmar som har blivit sjukskrivna har en tredjedel förlorat mer än 5 000 kronor i månaden. Det innebär verkligen ekonomisk stress.

Prot. 2013/14:85
18 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 41 FINN BENGTTSSON (M):

Fru talman! Jag ska försöka reda ut några begrepp ytterligare för att de socialdemokratiska debattörerna ska förstå hur man resonerar när det gäller dödsbegrepp och bland annat cancerfrågan. Jag vill reda ut dessa frågor i stället för att skrämja folk med helt felaktig information, vilket jag påstår att de båda socialdemokraterna här gör.

Socialstyrelsens riktlinjer har tagits fram och reviderats när det gäller betydande risk för död inom fem år. Låt mig ta ett exempel: Om man har mycket elakartad cancer i bukspottskörteln eller i gallgångarna har man ibland det som heter medianöverlevnad på tre månader. Det innebär inte att individer som drabbas av detta alltid dör efter tre månader. De kan leva väldigt länge. Men riktlinjerna erbjuder en möjlighet att undanta dem från att utförsäkras, från att lämna sjukförsäkringen. Det är alltså en positiv möjlighet när det gäller till exempel tumörsjukdomar. På det sättet kan man använda instrumentet. Det är så det är tänkt att ge stöd, även om man lyfter fram att det också måste individualiseras.

När det sedan gäller cancer har Försäkringskassan på uppdrag av riksdagens utredningstjänst tagit fram information om hur det förhåller sig. Socialdemokraterna sprider vitt och brett att cancersjuka kastas ut ur sjukförsäkringen. Det konstateras att 17 000 fall hade diagnosen tumörsjukdom – många av dem är godartade – men trots det fick faktiskt över 99 procent ersättning från sin sjukförsäkring, i laga ordning. I dokumentet från den 20 februari, som finns att hämta hem från Försäkringskassan, beskriver man just de få promillen som inte fick ersättning och motiven för det. Det handlade inte alls om att någon med elakartad sjukdom kastades ut ur någon sjukförsäkring på den grunden. Var snälla och skärp upp den debatten, socialdemokrater!

Anf. 42 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Det fanns en tid när Socialdemokraterna värnade socialförsäkringarna som en central del av svensk välfärdspolitik. De var inte något man placerade människor i, inte något man använde för att bevisa sin allmänna generositet genom att inte kräva av människor att göra svåra omställningar och komma tillbaka. Det fanns en tid när detta var helt självklart. Det är märkligt att det aldrig resoneras så längre.

Ni har byggt upp de här försäkringarna. Ni har varit centrala för att bygga upp försäkringarna, och nu låtsas ni som att det är ett system som ska användas helt utan koppling till människors förmåga. Det är anmärkningsvärt. Ni bekymrar er aldrig någonsin för om lite för många människor är utanför lite för länge. Det är alltid en person för lite som är sjukskriven, och det är en person för lite som är förtidspensionerad. Ni måste ha en fantastisk världsbild.

Jag citerar interpellanten: ”Ingen vill att vi ska gå tillbaka till tiden då det inte funkade.” Det var ändå ett påpekande som jag kan instämma i.

Det är bra. Men det låter aldrig så. Om ingen vill tillbaka till den tid då det inte funkade hur ska det då vara i stället? Kan ni beskriva, i grova drag, hur det ska fungera när sjukförsäkringen är en omställningsförsäkring, när man inte missbrukar den, när den inte är till för att dölja människors arbetslöshet och när det inte är 550 000 förtidspensionärer. När det inte är på det sättet som ingen vill komma tillbaka till, hur är det då? Jag har i snart fyra år lyssnat på och deltagit i interpellationsdebatter här och har inte en enda gång fått en vettig beskrivning på hur det skulle gå till.

Den minskning av sjukpenningen som ni sjösatte 2004–2005 skedde till priset av motsvarande ökning av förtidspensionering. Det är bara att titta på graferna. Det är hur enkelt som helst. Ni lät bli att ha människor kvar i sjukpenning där de fick högre ersättning och fortfarande förväntades försöka komma tillbaka och flyttade i stället över dem i permanent eller tidsbegränsad sjukersättning med lägre ersättning, väsentligt lägre ersättning. Ni anklagar aldrig er själva för att göra fattiga sjuka av den tidens förtidspensionärer när ni tog ifrån dem ersättningen. Ni passade dessutom på att ta bort dem ur arbetskraften och förbättrade också arbetslöshetsstatistiken. Det var inte värdigt.

Min poäng, vilket jag har försökt säga i snart fyra år nu, är inte att det här är enkla saker. Jag är fylld av respekt för de människor som kämpar för att komma tillbaka trots svårigheter, som flyttar, som byter yrke, som byter inriktning, som tackar ja till subventionerade arbeten, som jobbar deltid, som gör det man kan göra när man har drabbats av skada eller sjukdom.

Jag är lika respektfull inför de människor som arbetar i vården och på Försäkringskassan och som har till uppgift att se till att människors potential tas till vara men också att inte bara lämna människor därhän.

Jag tycker att det är otroligt komplicerat och svårt att förstå att det på något sätt skulle vara bättre att inte se sanningen i vitögat. Vi står inför svåra, komplexa avgöranden, och de människor som ska fatta de besluten, som ibland överklagas och ibland korrigeras i domstol, är värda respekt för sitt svåra arbete.

Hälften av dem som lämnar sjukförsäkringen vid den bortersta tidsgränsen återvänder. De får tillbaka sin sjukpenning; de får en högre ersättning än den ersättning man tidigare fick som mer eller mindre evig förtidspensionär, vare sig det kallades tidsbegränsat eller permanent. Jag förstår inte vilket alternativ ni egentligen ställer framför er. Allt skulle vara bättre, men ingenting måste göras om mot tidigare. Framför allt ska det inte gå tillbaka till hur det var tidigare. Det är en för mig helt obegriplig ekvation.

Anf. 43 SHADIYE HEYDARI (S):

Fru talman! Min fråga handlade om dödsdatum, inte om hur det var då eller hur det är nu. Det handlar om respekten för de människor som har drabbats av cancer och att man tänker om och inte ställer de frågorna. För mig och för de människor som har haft anhöriga eller som själva har drabbats av cancer är denna fråga jättekänslig. Jag tycker att man ska respektera människor som drabbas av cancer och inte utsätta dem för ännu mer.

Jag tror att det går att ändra på regelverket. Det måste finnas en lösning. Ni kan inte hålla på och säga att vi skrämmer människor. Det handlar inte om att skrämma människor. Det handlar om respekt, Finn Bengtsson. Jag blir upprörd.

Man kan se till att förbättra för människor, för de sjuka, så att de får rehabilitering i tid och kommer tillbaka till ett arbete, till någon sysselsättning eller till utbildning. Man ska självklart se över taket och satsa på företagshälsovård och på arbetsmiljön. Man ska titta på de viktiga frågorna samt på bättre samordning mellan sjukvården, Arbetsförmedlingen, arbetsgivare och Försäkringskassan. Det är det man kan göra, ministern.

Regeringen hade en bra ambition om att minska utanförskapet, men det klarade de inte av.

Min fråga till ministern kvarstår. Kommer regeringen att se över regelverket eller inte?

Anf. 44 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Fru talman! Utanförskapet har totalt sett minskat rejält. Det kan man läsa i nästan varje seriös genomgång av utanförskapets utseende. Senast häromdagen kom en ganska fyllig beskrivning över två sidor i Dagens Nyheter som del för del beskrev utanförskapets utveckling.

Jag är den förste att titta på sådant som har en problematisk utveckling. Vi har en ökad korttidssjukfrånvaro i dag. Det är bekymmersamt, vilket jag sagt i kammaren många gånger. Vi måste få bättre förståelse för vad det är som driver den kortaste sjukfrånvaron liksom vad det är som på längre sikt driver en ökad psykisk ohälsa, visserligen som spegelbild till minskad somatisk ohälsa. Vad driver på detta? Vad kan vi lära oss av det? Det är viktiga frågor att ställa.

Det finns mycket som hela tiden kan förbättras och ändras. Jag är av den fasta övertygelsen att sjukförsäkringen aldrig blir färdig. Vi kommer aldrig att vara helt nöjda. Det måste vara en strävan att göra saker bättre än tidigare. Vi måste hjälpa fler människor. Det måste vara själva idén bakom allt det.

Vad beträffar den konkreta fråga som föranledde interpellationsdebatten kan jag inte göra annat än hänvisa till de professionella människor som interpellanten i praktiken anklagar för att missbruka sin arbetsuppgift och ställa illegitima frågor till människor. Det var alldeles uppenbart. Det är en brutal anklagelse mot människor och har aldrig bevisats ordentligt. Det hela är mycket märkligt. Om människor begår allvarliga misstag ska de rättas till den vanliga vägen, inte av ett statsråd i riksdagens talarstol.

Det är alldeles uppenbart att om det är så som Försäkringskassan skriver, att den som är sjuk behöver aldrig lämna intyg eller liknande om graden av allvar hos sjukdomen utan bedömningen görs i en dialog mellan Försäkringskassan och vården, då tar jag det på allvar. Är man missnöjd med det tycker jag att man ska vända sig till Försäkringskassan med sina anklagelser.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 45 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Ylva Johansson har frågat mig hur länge regeringen har känt till Arbetsförmedlingens manipulation av statistiken samt vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att Arbetsförmedlingens statistik ska vara tillförlitlig. Frågan är ställd mot bakgrund av de uppgifter i medierna som gör gällande att Arbetsförmedlingen systematiskt har manipulerat statistiken på Arbetsförmedlingen i Arlov.

Arbetsförmedlingens verksamhet ska styras utifrån principerna om rättssäkerhet, enhetlighet och effektivitet. Arbetsförmedlingen ska följa förordning 2007:603 om intern styrning och kontroll. I denna förordning definieras intern styrning och kontroll som den process som syftar till att myndigheter med rimlig säkerhet fullgör krav på effektivitet, regeltillämpning, tillförlitlighet och rättvisande rapportering.

När det gäller frågan om statistik är det i detta sammanhang viktigt att poängtera att Sveriges officiella arbetsmarknadsstatistik kommer från arbetskraftsundersökningarna från Statistiska centralbyrån. Dessa undersökningar ger en sammanhållen bild av arbetsmarknadsförhållandet för hela befolkningen i åldersgruppen 15–74 år.

Arbetsförmedlingens interna statistik fyller en viktig funktion för myndigheten och ska vara korrekt. Arbetsförmedlingen publicerar veckovisa och månadsvisa uppgifter om den öppna arbetslösheten, antalet personer i olika arbetsmarknadsåtgärder samt ett totalt registerbaserat mått på arbetslöshet. Uppgifterna är i sin grund administrativa och bygger på inskrivna arbetssökande hos arbetsförmedlingarna.

Eventuell manipulation av statistik är oacceptabelt. Det är viktigt att Arbetsförmedlingen säkerställer att rutiner för arbetet sker på ett korrekt och tillförlitligt sätt. Arbetsförmedlingen har meddelat att myndigheten kommer att genomföra utförliga stickprovskontroller på slumpvis utvalda kontor för att ytterligare säkerställa att myndigheten registrerar korrekt statistik.

Anf. 46 YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Bakgrunden till min interpellation är uppgifterna om att man manipulerat statistiken vid ett enskilt kontor i Arlov. Jag noterar att arbetsmarknadsministern inte svarar på någon av de två frågor som jag ställer i min interpellation.

Den första frågan var: Hur länge har regeringen känt till siffertricksandet på Arbetsförmedlingen? När jag ställde frågan trodde och hoppades jag att det handlade om ett enskilt kontor och en enskild händelse. Det är allvarligt för förtroendet men påverkar inte den nationella statistiken. Efter det har det visat sig att det varit systematiskt vid Arbetsförmedlingen att man, som den tillförordnade generaldirektören beskrev det i medierna, varit selektiv med statistiken. Arbetsförmedlingen ska ha valt ut statistik till regeringen för att ge bilden av att myndigheten gör ett bra jobb.

Enligt uppgifter i Aftonbladet har styrelsen för Arbetsförmedlingen reagerat på alltför positiva rapporter till Arbetsmarknadsdepartementet och lämnat nya riktlinjer till myndigheten om att inte vara selektiv i sitt användande av statistiken. Den då tillförordnade generaldirektören Clas Olsson medgav att ”styrelsen har sagt att vi på ett tydligare sätt ska lyfta fram både bra och dåliga resultat”. Styrelsesignalen var att ”vi ska vara mer nyanserade i vår beskrivning”. Clas Olsson säger också, enligt uppgifter i Aftonbladet, att ”Arbetsförmedlingens uppgift ska inte vara att redovisa siffror som passar något politiskt partis jobbpolitik”.

Fru talman! Jag tycker att det här är ganska allvarligt. Om uppgifterna stämmer, och man får väl anta att den tillförordnade generaldirektören inte uttalar sig om det inte finns grund för det, har Arbetsförmedlingen på ett systematiskt sätt om inte tricksat så i alla fall använt statistiken selektivt på ett sådant sätt att Arbetsförmedlingens styrelse har reagerat.

Min fråga till ministern kvarstår, fru talman. Hur länge har regeringen känt till denna manipulation av statistiken? Om frågan varit uppe i Arbetsförmedlingens styrelse, och den tillförordnade generaldirektören uttalat sig om den, är det rimligen något som även regeringen känt till. Hur länge har regeringen varit medveten om att Arbetsförmedlingen har hanterat statistik på ett sätt som det, åtminstone enligt Arbetsförmedlingens styrelse, finns anledning att kritisera och ändra på?

Min andra fråga svarar ministern inte heller på. Jag frågade: Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att Arbetsförmedlingens statistik ska vara tillförlitlig? Ministern hänvisar bara till de förordningar som redan gäller. Det är väl inte så att vi tror att det behövs en annan förordning. Det tror inte jag, och det tror jag inte ministern heller tror. Men de uppdagade inte helt korrekta sätten att hantera statistik och siffror på är ingenting som underlättar för myndigheten att återskapa det nödvändiga förtroendet för myndigheten, som ju är kört i botten.

Anf. 47 FINN BENGTTSSON (M):

Fru talman! Det här är en mycket intressant interpellation. När frågan fördjupades kom det fram att det kanske inte var ett enskilt förbiseende, ett missgrepp. Jag måste tacka arbetsmarknadsministern så mycket för ett utförligt svar där man från arbetsmarknadsministerns sida tydligt slår fast att eventuell manipulation av statistik är oacceptabelt. Det måste förstås vara utgångspunkten.

Interpellanten säger att det kan vara fråga om ett systematiskt siffertricksande för att uppnå förbättrad trovärdighet för sin egen myndighet. Om det skulle vara så är det naturligtvis väldigt allvarligt.

Jag skulle vilja vidga frågan lite grann. Hur är det med systematiskt siffertricksande när det gäller arbetsmarknadspolitiken över huvud taget. Vi hade nyss en interpellationsdebatt om hur vi bland annat förhåller oss till sjukförsäkringen. Det var helt uppenbart att man 2002–2003, när vi i Sverige hade dubbelt så många som var sjukskrivna dubbelt så länge i förhållande till jämförbara länder i Europa, försökte komma till rätta med problemet på något sätt.

Som tidigare statsråd på Socialdepartementet känner interpellanten väl till att den socialdemokratiska regeringen aktivt skjutsade över dem i förtidspensionering och successivt fick bort dem helt från arbetslöshetsstatistiken. Men de var naturligtvis försatta i utanförskap i stället.

Det är ett politiskt systematiskt siffertricksande som är väldigt svårt för oss att hantera nu när man försöker göra förbättringar inom bland annat sjukförsäkringsområdet, där folk i stället är arbetslösa.

En liten fråga som kan hänga i luften är: Har vi som politiker, om vi talar om systematiskt siffertricksande som skulle gälla myndigheten, något ansvar för att fundera på hur vi ställer upp våra mål för arbetslösheten och hur vi sedan kanske vill uppfylla dem genom att själva bidra till att siffertricksa folk ut ur arbetslöshetsstatistiken?

Anf. 48 JENNY PETERSSON (M):

Fru talman! Jag tycker att det är rätt allvarliga anklagelser som interpellanten Ylva Johansson kommer med när hon påstår att regeringen skulle ha känt till systematiskt siffertricksande.

Till debatten hör dessutom att Clas Olsson, som var tillförordnad generaldirektör när de blev anklagade för detta, sade att det inte fanns några bevis för att detta funnits eller pågår. Det skulle trots det göras olika stickprovskontroller på slumpvisa kontor för att säkerställa att det inte förekommer eller rättare sagt att Arbetsförmedlingen sköter sitt uppdrag som de ska och registrerar på ett korrekt vis.

Det finns inga trick för att få undan arbetslösa, utan det handlar om att få dem i arbete. Det är det viktigaste. Det är som sagt allvarliga anklagelser att det skulle förekomma systematiskt fiffel.

Jag som moderat och representant för Sveriges riksdag förutsätter att Arbetsförmedlingens styrelse och ledning vidtar de åtgärder som krävs för att se till att det uppdagas att fiffel inte förekommer utan att Arbetsförmedlingen och dess förmedlare arbetar med att människor ska få ett arbete. De ska prioritera det, inte statistik för statistikens skull.

Det är viktigt att man säkerställer att rutinerna fungerar väl och att det löpande arbetet är korrekt och återrapporteras på ett korrekt och tillförlitligt sätt.

Jag ville gå upp i debatten, fru talman, för att jag tyckte att det var lite väl allvarliga anklagelser från interpellanten att regeringen skulle ligga bakom eller ha kännedom om systematiskt siffertricksande.

Anf. 49 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag tackar Ylva Johansson för interpellationen.

Låt mig vara väldigt tydlig. Arbetsförmedlingens uppdrag handlar om människor och jobb, inte om statistik för statistikens skull. Precis som jag sade i mitt svar är eventuell manipulation av statistik självfallet helt oacceptabelt.

Det är viktigt att Arbetsförmedlingens ledning säkerställer att deras rutiner, både för det löpande arbetet och för det som återrapporteras till regeringen, sker på ett korrekt och tillförlitligt sätt. Arbetsförmedlingen har i sina kontakter med departementet meddelat att de kommer att genomföra stickprovskontroller för att säkerställa detta.

Jag delar Ylva Johanssons bild att förtroendefrågan är en av Arbetsförmedlingens främsta utmaningar. För att vara framgångsrik i sitt uppdrag att fler människor ska komma i arbete och att arbetsgivare ska anställa måste man prioritera att jobba just med förtroendefrågan.

Den senaste tidens medieuppgifter som jag fått ta del av – också just via medierna – aktualiserar just detta. Jag förutsätter att Arbetsförmedlingens styrelse och ledning vidtar de åtgärder som deras uppdrag kräver. Låt mig än en gång säga att deras arbete handlar om att matcha arbetssökande mot de arbetsgivare som söker arbetskraft.

Ingen människa ska någonsin gömmas i statistik. Alla människor ska synliggöras just för att de ska få det stöd och den hjälp de behöver. Arbetsförmedlingens uppdrag är att rusta och matcha dem vidare i arbete, ingenting annat.

Anf. 50 YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag tackar arbetsmarknadsministern för svaret – det glömde jag i mitt tidigare inlägg.

Det är bra att arbetsmarknadsministern är tydlig med att statistiken ska vara korrekt. Jag har aldrig trott att ministern haft någon annan avsikt. Det vill jag säga.

Men uppenbarligen finns ändå problem. Låt mig säga något om varför det är så viktigt att statistiken är korrekt. Jag tror inte att någon vet vilken arbetsmarknadspolitik som är den optimala. I så fall skulle vi inte ha de problem med arbetslöshet som Sverige och många andra länder har.

Min uppfattning är att man bör akta sig för ideologiska låsningar i arbetsmarknadspolitiken och att man bör vara pragmatisk. Därför är det oerhört viktigt att veta vilka åtgärder som fungerar och vilka som inte gör det. Det är i detta avseende statistiken är viktig – att man får en korrekt bild av vad som i ett givet arbetsmarknadsläge ger ett positivt utfall eller tillräckligt bra resultat eller vad som inte gör det, så att man kan korrigera politiken.

Enligt uppgifterna i medierna har den tillförordnade generaldirektören själv sagt att selektiv statistik som inte gett en rättvisande bild har använts. Det är det som får så allvarliga konsekvenser, för då får vi som har att fatta beslut om arbetsmarknadspolitikens inriktning inte ett korrekt underlag för att dra slutsatser om vilka åtgärder som fungerar och vilka som inte gör det.

Nu fick jag beskedet av arbetsmarknadsministern att hon också tog del av uppgifterna via medierna och inte hade fått dem innan. Jag tackar för det svaret, men då vill jag fråga: Stämmer medieuppgifterna om att Arbetsförmedlingens styrelse har uppmanat myndighetens ledning att sluta putsa siffrorna?

Enligt Aftonbladet sade den tillförordnade generaldirektören Clas Olsson att ”styrelsen har sagt att vi på ett tydligare sätt ska lyfta fram både bra och dåliga resultat” och att ”signalen var att vi ska vara mer nyanserade i vår beskrivning”.

Stämmer det att Arbetsförmedlingens styrelse har uppmanat myndighetens ledning att ändra sitt förhållningssätt till hur man redovisar statistiken? Har arbetsmarknadsministern varit informerad om att styrelsen har reagerat på detta? Man kan anta, om det nu stämmer, att det var på styrelsens eget initiativ och inte på den tillförordnade generaldirektörens.

Att detta indikerar att det finns ett större problem inom Arbetsförmedlingen är att tidningens journalist frågade den tillförordnade generaldirektören vad det säger om kulturen på Arbetsförmedlingen att man

behöver sådana riktlinjer om att använda statistiken korrekt. Han svarade: ”Jag uppfattar det som att det varit en felaktig kultur.”

Det är klart att om den tillförordnade generaldirektören uppfattar det som att man under en längre tid – får man anta – haft en felaktig kultur inom myndigheten när det gäller förhållningssätt till statistik är det såklart en väldigt allvarlig varningsklocka.

Jag undrar vad arbetsmarknadsministern har för kommentar till frågan om kulturen på Arbetsförmedlingen.

Anf. 51 FINN BENGTSSON (M):

Fru talman! Jag tog i denna debatt upp den förlängda frågan om hur vi använder statistik från myndigheter som Arbetsförmedlingen och även Försäkringskassan med ett politiskt syfte samt vad siffertricksande kan innebära.

Ett exempel på detta är att Arbetsförmedlingen har fått många nya viktiga uppgifter från alliansregeringen. En av dem är det vi kallar för arbetslivsintroduktion, det vill säga när man lämnar sjukförsäkringen för att prövas för arbetsförmåga inom en åtgärd.

När vi tittar på detta har Socialdemokraternas talesperson i dessa frågor sagt att det är 2–4 procent som får anställningar och jobb och inte är arbetslösa. Den siffra Arbetsförmedlingen lämnar är 10 procent, och det är den vi stöder oss på i Alliansen. Det är alltså människor som kommer från sjukförsäkringen eller förtidspensionen och får en kontakt med arbetsmarknaden och en anställning direkt. Vari ligger då denna skillnad mellan 2–4 procent och 10 procent? Det är ändå mer än dubbelt så mycket.

Det är på följande sätt: Socialdemokraterna räknar inte med dem som har en lönebidragsanställning, medan Arbetsförmedlingen gör det i sin statistik. Jag som moderat och som allianspartist tycker att det är fruktansvärt cyniskt att inte räkna in lönebidragsanställda i statistiken över dem som är i arbete.

Om det finns denna typ av komplikationer, som också är systematiska, från de olika politiska schatteringarna tycker jag att även vi politiker har en moralfråga att ställa oss om vad vi själva tycker är korrekt statistik och att de som lämnar statistiken försöker göra så gott som möjligt. Det får vi förutsätta, vilket denna interpellation handlar om. Det verkar som om interpellanten och arbetsmarknadsministern också är överens om det.

Anf. 52 JENNY PETERSSON (M):

Fru talman! Interpellanten Ylva Johansson säger att det inte finns en optimal arbetsmarknadspolitik. Jag kan hålla med om att det inte finns en lösning på arbetslösheten. Men jag vill också poängtera att det finns stora skillnader i den svenska arbetsmarknadspolitiken.

Interpellanten efterfrågar åtgärder som fungerar och som inte fungerar. Som sagt finns det stora och tydliga skiljelinjer när det gäller den svenska arbetsmarknadspolitiken. Vi har Alliansen som gör flera reformer, och vi har oppositionen och Socialdemokraterna som vill backa in i framtiden med höjda skatter och höjda trösklar för arbetslösa.

Det finns som sagt inga trick för att få undan arbetslösa om man inte, som Socialdemokraterna, förtidspensionerar dem bort från systemet.

Fru talman! Jobben är Moderaternas viktigaste fråga. Vi vill att fler ska ha ett arbete att gå till. Vi vill att färre ska lämnas utanför. Därför görs det reformer när det gäller skola, skatter och arbetsmarknadspolitiken.

Arbetsförmedlingen, som frågan handlar om, är en viktig del. Det är på Arbetsförmedlingen som människor ska rustas och matchas. Arbetsförmedlingen har kontakt med de arbetslösa och med företag som ska göra dem anställbara.

När det gäller själva sakfrågan om siffertricksandet förutsätter jag att Arbetsförmedlingen och deras styrelse och ledning följer upp detta och vidtar åtgärder för att komma till botten med denna fråga.

Anf. 53 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESS-SON (M):

Fru talman! Ylva Johansson redovisade några skäl till att det är viktigt att statistiken är korrekt. Jag delar den bedömningen. Det är viktigt att den är korrekt så att man kan följa upp och se vilka insatser som olika personer har fått. Men framför allt är det viktigt att ha korrekt statistik för att människor inte ska gömmas och glömmas.

Alliansen har under dessa år i regeringsställning synliggjort människor därför att vi är övertygade om att alla människor behövs. Människor som tidigare gömdes och glömdes står nu till arbetsmarknadens förfogande. De har kommit närmare jobb, men alla har ännu inte fått jobb.

Jag är inte intresserad av att ha en missvisande statistik. Jag är intresserad av att alla människor som har en arbetsförmåga ska synliggöras. Det är också här som vår största utmaning ligger. Vi måste fortsätta att sänka trösklarna så att jobben både blir fler och kommer fler till del.

Under Socialdemokraternas tid gjorde man precis tvärtom. 140 personer per dag förtidspensionerades. Människor trycktes ut från arbetsmarknaden till ett rekordstort utanförskap. I stället för att ta tag i de utmaningar som finns och stå upp för ett samhälle där alla verkligen behövs upplever jag att det är just Socialdemokraterna som ofta har ett problem med att snygga till statistiken. Det är också därför som man kan bli lite oroad över Stefan Löfvens och Socialdemokraternas målsättning att de nu vill ha lägst arbetslöshet i Europa. Hittills har det nämligen handlat om att just tricksa med siffror.

På riktigt är det så att om man ska nå det måste jobben fortsätta att växa till, och minst 200 000 nya jobb måste växa till i ekonomin. Men när man läser Socialdemokraternas budgetmotion innebär den att man slår ut ungefär 80 000 jobb.

Vi har ett track record, ett resultat, och det är att över 200 000 fler har ett jobb att gå till. Jobben har vuxit fram under en mycket tuff tid. Samtidigt har vi synliggjort människor. Det är därför som jag blir upprörd över om det skulle förekomma något slags siffertricksande på Arbetsförmedlingen. Det är mot allt det som jag står för. Jag tycker att det är viktigt att alla människor synliggörs.

Ska man nå målet om att alla behövs och att arbetslösheten ska minska måste jobben fortsätta att växa till. Men vi måste också se varenda människa, så att varje person kan få det stöd och den hjälp som man behöver för att komma tillbaka in på arbetsmarknaden.

Anf. 54 YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! I det senaste inlägget såg vi Elisabeth Svantesson förvandlas från den arbetsmarknadsminister hon faktiskt uppträdde som i de tidigare inläggen till en simpel moderat valarbetare. Nu får vi höra att det är Socialdemokraternas fel att det tricksas med siffrorna på Arbetsförmedlingen. Det är väl ändå ganska magstarkt att komma med den jämförelsen? Det är en myndighet som uppenbarligen har stora problem. Det förekommer uppgifter i medierna, som inte blir motsagda av arbetsmarknadsministern, om att man med en systematik har använt selektiv statistik och att man har blivit åtsagd av sin egen styrelse att sluta med det och om att den tillförordnade generaldirektören har upplevt att det har funnits en dålig kultur när det gäller hanteringen av statistik på myndigheten.

Jag tror att vi är överens om att detta är allvarliga uppgifter. Och jag tycker att det är lite lågt av arbetsmarknadsministern att i detta läge skylla Socialdemokraterna för att tricksa med statistiken i stället för att ta itu med ett seriöst problem som uppenbarligen finns i den mest centrala myndigheten för att lösa den mest centrala uppgiften i det svenska samhället i dag, nämligen arbetslösheten.

Anf. 55 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag tackar Ylva Johansson för debatten.

Som jag har sagt tidigare handlar Arbetsförmedlingens uppdrag just om människor och jobb och inte om statistik för statistikens skull. Det är jag mycket tydlig med. Det säger jag till Arbetsförmedlingen, och det säger jag väldigt gärna här i kammaren. Vi vill nämligen se människor, och människor ska inte gömmas och glömmas. Vi vill veta precis hur det är, så att vi kan ge rätt insatser till rätt person.

Vad gör jag i detta? I går tillträdde en ny generaldirektör som jag tror är helt rätt person för att ta itu med den kulturproblematik som uppenbarligen finns i Arbetsförmedlingen.

Den nye generaldirektören har sagt att det är tre frågor som är viktiga för honom att arbeta med. Det handlar om förtroendefrågan, det handlar om det centrala uppdraget att både se arbetssökande och arbetsgivare, och det handlar om att utveckla exempelvis e-tjänster. Han kommer att vara viktig för myndigheten.

Det handlar också om den översyn som nu pågår av Arbetsförmedlingen och som jag tror är mycket viktig. Den handlar om organisation men framför allt om innehåll, insatser och verktyg för att fler människor ska ha ett jobb att gå till.

Jag är tydlig. Jag vill inte se siffertricksande någonstans, vare sig det handlar om myndigheter eller politiska partier. Den striden tänker jag ta, för människan ska vara i fokus, och varje människa ska ha det stöd som han eller hon behöver för att komma tillbaka till arbete.

Överläggningen var härmed avslutad.

Kammaren beslutade kl. 15.58 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Svar på
interpellationer

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

13 § Svar på interpellation 2013/14:303 om arbetsmiljön på landets arbetsförmedlingar

Anf. 56 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESS-SON (M):

Herr talman! Ann-Christin Ahlberg har frågat mig vilka åtgärder jag som arbetsmarknadsminister avser att vidta för att anställda vid Arbetsförmedlingen ska kunna ha en bra arbetsmiljö och känna sig trygga på jobbet.

Hot och våld som riktas mot tjänstemän är inte enbart ett arbetsmiljö- och säkerhetsproblem för den enskilda tjänstemannen och för myndigheten. Det är dessutom ett rättsäkerhets- och demokratiproblem för samhället i stort. En god arbetsmiljö är viktig såväl för medarbetarnas hälsa och utveckling som för verksamhetens långsiktiga effektivitet. Arbete mot hot och våld måste, oavsett om det sker på förekommen anledning eller i förebyggande syfte, vara ett naturligt och självklart inslag i myndigheternas verksamhet.

Jag ser allvarligt på att medarbetarna på Arbetsförmedlingen bland annat upplever ökad stress i sitt arbete. Det är arbetsgivaren som måste ta ansvar för att lagar och regler på arbetsmiljöområdet följs och därmed så långt som möjligt förebygga en dålig fysisk och psykosocial arbetsmiljö samt hantera och reda ut eventuella problem som uppstår. Detta gäller på landets arbetsförmedlingar på samma sätt som på övriga arbetsplatser.

Anf. 57 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S):

Herr talman! Jag tackar arbetsmarknadsministern för svaret.

”Veckans kryss” heter Robert Nybergs bild i det nummer av tidningen Publikt jag nu håller upp. Frågan i bilden lyder: Jobbig arbetsplats på 18 bokstäver? Svaret blir: Arbetsförmedlingen.

En längre tid har vi fått höra att arbetsmiljön för personalen som jobbar på Arbetsförmedlingen inte är bra. Facket har informerat departementet om den dåliga arbetsmiljön, och vi här i kammaren har också fått höra det. Sjuktalet ökar, och vi har fått signaler från arbetsförmedlare och chefer runt om i landet om den tysta myndigheten – enligt en enkätundersökning som ST gjorde vågar 44 procent av arbetsförmedlarna inte säga vad de tycker. Av cheferna vågar 26 procent inte säga vad de tycker om verksamheten, och 57 procent av arbetsförmedlarna tycker att de har fått en tystare arbetsplats – 57 procent!

Av ST:s medlemmar på AF anser sig 70 procent ha en alldeles för hög arbetsbelastning, och 81 procent av cheferna säger att akutuppdragen försvårar just deras arbete. Samtidigt ökar förekomsten av hot och våld på våra myndigheter, och så även på Arbetsförmedlingen. Enligt Arbetsförmedlingens statistik över inrapporterade fall år 2013 var det 1 003 fall av hot, och 14 utsattes för våld. Det är en ökning från 770 fall av hot år 2010, till alltså 1 003 år 2013. Det är en stor ökning. Våldet har ökat från 8 till 14 fall under samma tid. De flesta hot sker då arbetsförmedlare har kundbesök. Det skrevs 1 400 incidentrapporter 2013. Motsvarande siffra var drygt 900 år 2010. Det är alltså en snabb ökning.

Herr talman! I går började Mikael Sjöberg på sitt nya jobb som generaldirektör för Arbetsförmedlingen. Många sätter nog stort hopp till att han ska göra Arbetsförmedlingen till en bra arbetsplats, och vi socialdemokrater önskar honom självklart lycka till med det arbetet. Det är dock stora utmaningar som väntar honom.

Mellan 2011 och 2012 har 2 767 personer nyanställts, och 203 av dem har redan slutat. Kraven har ändrats till att man måste ha minst tre år på högskola, vilket är en ny utmaning i sig, samtidigt som regeringen har ändrat till en mer centralstyrd och väldigt detaljstyrd arbetsförmedling. Allt fler arbetsförmedlare tvingas alltså sitta med mer administrativa uppgifter, som aktivitetsrapporter med mera, och tiden framför datorn ökar. Det tar tid från de arbetslösa, vilket i sin tur ökar stressen för arbetsförmedlarna eftersom de inte får tid att hjälpa den som är arbetslös. Det tär på människor.

Jag undrar därför: Vad gör arbetsmarknadsministern åt det här? Kommer regeringen att kräva till exempel två aktivitetsrapporter i månaden, och ytterligare öka bördan på redan hårt drabbade arbetsförmedlare? Det måste vara viktigt att de som är arbetslösa får hjälp, men det måste också vara viktigt att de som jobbar på myndigheten har en rimlig arbetsbörda – så att de kan hjälpa de arbetslösa.

Anf. 58 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Jag måste tyvärr säga att det här är ett typiskt svar från arbetsmarknadsministern. Det är ett fullständigt icke-svar.

Frågan som är ställd är vilka åtgärder ministern är beredd att fundera över eller vidta med tanke på problemen. Då svarar hon att det är arbetsgivaren som måste ta ansvar för lagar och regler. Det är ett typiskt svar. Men det kanske finns lite grann av Moderaternas arbetsmarknadspolitik i det här – det händer ingenting, och det kommer inga nya förslag. Det här är ändå en konkret fråga. Tänk om man åtminstone kunde utläsa lite engagemang i svaret!

Herr talman! Jag har ställt en motsvarande interpellation som hamnade hos Attefall. Han svarade också undvikande. Det måste väl finnas några bra svar – eller åtminstone delsvår – till det här, Elisabeth Svan-
tesson, som säger att man kan förbättra miljön på Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlarna är i dag kringgärdade av regler. Arbetsförmedlingen har tappat svenska folkets förtroende, och det är många som kritiserar Arbetsförmedlingen. Det är inte roligt att jobba där.

Det uppstår naturligtvis konflikter när man med hårda regelsystem skjuter undan många av de arbetssökande som känner stor frustration. Då uppstår konflikter på jobbet. Det borde därför finnas lite mer substans i

svaret, kan man tycka, och därför upprepar jag Ann-Christin Ahlbergs fråga: Vilka åtgärder kan Elisabeth Svantesson tänkas vidta med tanke på förekomsten av hot, våld och dålig arbetsmiljö på Arbetsförmedlingen?

Prot. 2013/14:85
18 mars

*Svar på
interpellationer*

Anf. 59 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Jag tackar Ann-Christin Ahlberg för en viktig interpellation.

Ingen ska behöva känna sig rädd eller otrygg på jobbet, och att utsättas för just hot och våld på sitt arbete är ett otroligt allvarligt arbetsmiljöproblem. Men det är också som jag sade i svaret: Det är ett stort demokratiproblem när tjänstemän, vare sig det de jobbar i kommuner, i myndigheter eller över huvud taget i offentlig förvaltning, upplever att de inte tryggt kan utföra sitt uppdrag.

Arbetsmiljöverket har satsat på ett nationellt inspektionsprojekt för att förbättra situationen, och många av de anställda som Arbetsmiljöverket har träffat ute på arbetsplatserna berättar just att många drar sig för att anmäla både hot och våld. Det finns nämligen en uppfattning om att samhällets attityd i frågan har hårdnat – man ska på något sätt helt enkelt ”tåla” mer i sin roll som tjänsteman. Det tycker jag är en oacceptabel och oroväckande utveckling.

När det gäller ansvaret för arbetsmiljön på Arbetsförmedlingen och andra myndigheter är det inte ett undflyende svar att säga att det är arbetsgivaren som har ansvaret. Så är det i alla verksamheter och på alla arbetsplatser. Det är i grunden arbetsgivarens ansvar att se till att arbetsmiljön fungerar. Jag vet inte om Socialdemokraterna vill ha någon annan ordning för just detta.

Jag tar frågan på allvar. Som Ann-Christin Ahlberg själv var inne på har vi en ny generaldirektör som dessutom kommer från Arbetsmiljöverket. Han har ett stort och viktigt jobb framför sig även när det gäller att säkra att arbetsmiljön på Arbetsförmedlingen är god.

Men det är i grund och botten så att arbetsgivaren har ansvar för arbetsmiljön på sina arbetsplatser. Det gäller även Arbetsförmedlingen. Det är ett delegerat ansvar sedan ungefär 20 år tillbaka, vad jag vet. Jag tror att det är den ordning vi ska ha.

Anf. 60 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S):

Herr talman! Jag ställde några frågor i min interpellation och i mitt första anförande, men jag har inte fått svar på dem. Jag kan upprepa: Vad gör arbetsmarknadsministern åt detta? Kommer regeringen att kräva två aktivitetsrapporter i månaden? Det spekuleras i att det ska vara så.

Självklart vill vi socialdemokrater att arbetsgivaren ska ha arbetsmiljöansvaret. Det kan vi säga att vi är överens om. Men detta är en myndighet som regeringen i allra högsta grad har ansvar för. Det är en myndighet som har varit utan generaldirektör under ganska lång tid, som har varit utsatt för enormt stor påfrestning, som många förväntar sig att få hjälp av och som har fått helt orimliga förutsättningar att lyckas med sitt uppdrag.

Att den nya generaldirektören Mikael Sjöberg kommer från Arbetsmiljöverket är bra, tycker vi. Det finns goda förhoppningar om förbättring. Men då måste man ändra på regelstyrningen, den politiska viljan och politiken. Annars kommer man aldrig att få förutsättningar att lyckas.

Sjukfrånvaron har ökat från 4,7 till 5,6 procent bara mellan 2012 och 2013, på ett endaste år. På Arbetsförmedlingen har kvinnor 6,5 procent och männen 3,8 procent sjukfrånvaro, kan vi som är kvinnor notera. Drygt hälften berodde på att man var långtidssjuk. Det är alarmerande siffror som man måste titta på och ta på största allvar. Det räcker inte att svara att man följer detta nogsamt.

Matchningen fungerar inte. Arbetsförmedlingen får inte göra det jobb som man är specialiserad på. Frustrationen stiger hos dem som jobbar på Arbetsförmedlingen. Fokus ligger på kvantitet, inte kvalitet. Det är inte antalet besök som ska vara det viktigaste; antalet människor som kommer i arbete måste vara det absolut viktigaste för en arbetsförmedling. Företagen vittnar om att de inte längre har någon kontaktperson på Arbetsförmedlingen. Facket har, som jag berättat om, informerat departementet om den dåliga arbetsmiljön. Sjuktalet sticker i väg. Nu kommer också krav på att man ska ha fler aktivitetsrapporter att hantera, två rapporter i månaden. Det innebär kanske en miljon rapporter per månad att hantera. Det är ju inte klokt!

Samtidigt har anslaget minskat till Arbetsförmedlingen, och antalet anställda ska minskas med totalt ca 1 000 tjänster. Hur kan man då förbättra arbetsmiljön och en redan tuff arbetssituation för dem som jobbar på Arbetsförmedlingen? Det säger sig självt att hög arbetslöshet och dåliga förutsättningar att göra ett bra jobb gör människor sjuka på deras arbetsplatser. Förr eller senare kommer verkligheten i kapp. Vi har sett hur sjukskrivningarna ökat från 4,7 till 5,6 procent på bara ett år. Det är klart att man måste göra någonting åt det.

Ny personal som inte har så lång erfarenhet har blivit besvikna på sina arbetsuppgifter efter att ha hamnat i detta administrationsträsk. Äldre och erfarna slits på ett annat sätt, för de vet att man kan göra mycket mer om man får rätt förutsättningar och rätt resurser.

Jag hoppas att arbetsmarknadsministern svarar på mina frågor i sitt nästa inlägg.

Anf. 61 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Elisabeth Svantesson säger att det är arbetsgivaren som har ansvaret för arbetsmiljön. Det är självklart. Men vem är det då som är arbetsgivare åt Arbetsförmedlingen? Det är naturligtvis departementet. Och högst upp där sitter statsrådet.

Statsrådet säger att man har bytt generaldirektör. Nu kommer Mikael Sjöberg, en alldeles utmärkt man, ett utmärkt val. Det tycker jag också. Men då måste den retoriken betyda att det var den förra generaldirektören som stod för den dåliga arbetsmiljön eller stod för att man inte gjorde någonting åt den dåliga arbetsmiljön och de hot och det våld som förekommer. Är det så vi ska tolka det svaret? Hänger det på vem som är generaldirektör? I det här fallet är det då Mikael Sjöberg som kommer att ordna saken. Statsrådets svar är alltså att det är arbetsgivarens ansvar. Men det finns ju någon som bestämmer över departementet, och jag inbillar mig att det är Elisabeth Svantesson.

Herr talman! Man kan också fråga sig om det går att skriva någonting om det här i regleringsbrevet till Arbetsförmedlingen. Jag vet inte. Det kanske redan står där? Det kan nog statsrådet svara på.

Men att säga att man nu har bytt generaldirektör och att det därför ska bli bättre arbetsmiljö tycker jag är ett dåligt svar.

Anf. 62 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESS-
SON (M):

Herr talman! Ena stunden blir jag anklagad för att detaljstyra. Andra stunden vill Socialdemokraterna ha in lite mer i regleringsbrevet. Det är en intressant kombination och ekvation, men den ska vi inte ta här och nu.

Jag tycker att Ann-Christin Ahlbergs fråga är viktig att diskutera. Det finns många saker att säga. Jag började tala om hot och våld i det första inlägget. När det gäller arbetsmiljön och kulturen på Arbetsförmedlingen finns det flera saker att säga. En sak är såklart att arbetsmarknadens sammansättning och de arbetslösa har förändrats. Det har varit en tuff tid. När jag talar med arbetsförmedlare vittnar många om dels den psykiska ohälsa man möter bland många arbetslösa, dels att människor som kommer från krig och krigshärjade områden har en väldigt stressad situation som påverkar arbetsmiljön.

Mycket av det som Arbetsförmedlingen gör internt administrativt är ett resultat av deras egen styrning. Det handlar om alltifrån hur man jobbar med inskrivningssamtal till hur snabbt man ska få fram en handlingsplan. Jag upplever i mina möten med arbetsförmedlare att det här ibland skymmer sikten mot det verkliga uppdraget, som också Ann-Christin Ahlberg var inne på. Man får inte den tid man vill för arbetssökande och arbetsgivare. Här ser jag en stor förbättringspotential. Jag tror att det i många fall är en ledningsfråga ute på våra kontor. Chefer kan sätta sig tillsammans med sina medarbetare för att se hur man kan jobba bättre och smartare och om det finns administration som man kan undvika.

När det gäller aktivitetsrapporten måste jag understryka att det inte är något nytt fenomen att arbetssökande söker jobb och att arbetsförmedlare har kontakt med de arbetssökande. Skillnaden är att det nu sker på ett strukturerat sätt. Jag vill få ordning på att det sker korrekt och okej en gång i månaden. Det är ett rimligt mål. Men det är ingenting nytt i sig, utan det är strukturen som ändrats. Naturligtvis kan många arbetsförmedlare uppleva att det här kommer som en sak till när man redan har så mycket annat att göra. Men jag är övertygad om att det finns ett arbete att göra i att se över rutiner och strukturer internt inom Arbetsförmedlingen.

Det är fortfarande så att Arbetsförmedlingens ledning har ansvar för arbetsmiljön. Det är en delegerad fråga, som alltid med våra myndigheter. Min fråga är om vi borde ändra den ordningen. Men det tror jag inte att ni egentligen vill, Socialdemokraterna.

Arbetsförmedlingen har självklart inte varit ledningslös. Man har haft en tillförordnad generaldirektör. Men de senaste åren har det blivit tydligt att det finns en stor förbättringspotential internt på Arbetsförmedlingen. Jag har varit tydlig gentemot Mikael Sjöberg med att han inte ska vila sig i form. Han har ett hårt jobb att göra från första dagen i att få med sig övriga chefer och alla medarbetarna runt om på landets 320 arbetsförmedlingar på den här resan. Huvuduppdraget är att fokusera på de arbets-

sökande och på arbetsgivarna som behöver kompetens, så att fler kan ha ett jobb att gå till.

Anf. 63 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S):

Herr talman! Jag måste säga att jag är väldigt besviken. Det var inte så att minuterna och sekunderna försvann för arbetsmarknadsministern. Arbetsmarknadsministern hade 45 sekunder kvar att svara på den fråga jag hade ställt om vad man ska göra åt arbetsmiljösituationen på arbetsförmedlingarna.

Det enda tydliga svaret är att de som redan är där och har det tufft ska jobba ännu bättre och ännu smartare. Det är kunniga personer som redan är där. Det är de som säger att det är för tufft och en för stor arbetsbörda. En enda handledare kan ha fler hundra personer. Det är orimligt att kunna matcha dem till de rätta jobben.

Det är människor som drabbas som jobbar på Arbetsförmedlingen. Det är människor som är arbetslösa som drabbas för att de inte får det stöd och den hjälp de behöver. För mig är det oerhört viktigt. Det är företagen som inte får den personal som de vill ha. Om matchningarna hade fungerat hade det gått att få en hel del mycket bättre resultat. Det talas om att man nu ska ha färre anställda på Arbetsförmedlingen. Det hjälper inte Arbetsförmedlingen med den redan tunga arbetsbörda som de har.

Jag återkommer till teckningen om veckans kryss. Vi socialdemokrater hoppas att det nästa gång Robert Nyberg gör en liknande teckning ska stå: matchningsspecialist, och det ska vara 18 bokstäver. Svaret ska vara Arbetsförmedlingen.

Jag hoppas att ministern kan svara på den sista frågan. Vad kommer hon att göra för att arbetsförmedlare ska få en dragligare arbetssituation nu när man ska säga upp ytterligare personer från Arbetsförmedlingen?

Anf. 64 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Låt mig avsluta där jag började. Ingen ska behöva känna sig vare sig rädd eller otrygg på jobbet, och man ska också känna att man har en arbetsmiljö där man är med och bidrar. Jag möter många arbetsförmedlare. Många upplever stress. Men väldigt många är glada för sitt jobb och trivs på jobbet.

Om man är arbetsförmedlare ska man ställa sig en fråga. Det är en liten hänvisning till vad Magdalena Andersson sade för bara några månader sedan. Hon såg en förbättrings- och besparingspotential hos de 20 största myndigheterna i Sverige på ungefär 10 miljarder kronor. Jag är inte så säker på att det är möjligt. Det skulle få enormt stora effekter på Arbetsförmedlingen.

Man ska vara tydlig med uppdraget och de resurser man har. Det finns många sätt att jobba smartare på Arbetsförmedlingen. I dag är de betydligt fler anställda än var de var 2008. Sjukhälsotalen är oroväckande. Men går jag tillbaka till 2004 ser jag att det låg på 7,3, och 2005 låg det på 7,0. De var väldigt höga i början på 2000-talet. Det har legat på 4,7 i ganska många år och steg 2013 till 5,6. Jag delar oron över det.

Jag tänker följa detta. Vi har hela tiden täta dialoger med Arbetsförmedlingen om deras uppdrag, deras resurser och deras resultat.

Prot. 2013/14:85
18 mars

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

14 § Svar på interpellationerna 2013/14:305 och 309 om arbetslösheten

Anf. 65 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Patrik Björck har frågat mig när jag avser att komma till riksdagen med nya skarpa förslag för att sänka arbetslösheten i Sverige.

Vidare har Johan Andersson frågat mig vilka regeringens ambitioner är med sysselsättningsfasen samt vilka råd han kan ge de arbetssökande som är på väg in i sysselsättningsfasen.

Jag besvarar interpellationerna i ett sammanhang.

Målet för regeringens politik är full sysselsättning. Vår främsta prioritering är en stark arbetslinje, vilket också präglat de reformer regeringen genomfört för att motverka utanförskap och sänka trösklarna för dem som har svårt att komma in på arbetsmarknaden.

För att jobben både ska bli fler och komma fler till del krävs en politik som bidrar till att det skapas fler jobb inom alla branscher på arbetsmarknaden. Vi kan se att regeringens reformer bidragit till att sysselsättningen ökat med över 200 000 personer sedan 2006 samt att arbetskraftsdeltagandet och sysselsättningsgraden är bland de högsta i Europa.

Ungdomsarbetslösheten är en utmaning för Sverige och har varit det sedan 1990-talet. Samtidigt kan det konstateras att antalet unga som varken studerar eller arbetar ligger på en låg nivå jämfört med i många andra länder, och Sverige är bland de länder som har lägst långtidsarbetslöshet i EU.

I budgetpropositionen för 2014 föreslogs åtgärder för drygt 20 miljarder kronor under 2014 för tillväxt och jobb för att motverka att arbetslösheten biter sig fast. Det handlar bland annat om åtgärder som ökar sysselsättningen, investeringar i kunskap och företagets konkurrenskraft.

För att skapa fler och bredare vägar in på arbetsmarknaden för unga införde regeringen i mitten av januari ett statligt stöd för anställningar med yrkesintroduktionsavtal. Regeringen föreslog vidare i budgetpropositionen för 2014 flera åtgärder för att förbättra såväl den skolförlagda yrkesutbildningen som lärlingsutbildningen. Dessutom har regeringen aviserat förändringar av nedsättningen av socialavgifter för unga.

Det är även angeläget att förbättra matchningen mellan dem som söker arbete och dem som söker arbetskraft. Dagens arbetsmarknad ser helt annorlunda ut än för tjugo år sedan, och vi står inför nya utmaningar. Fler behöver mer omfattande stöd från Arbetsförmedlingen än tidigare. Det kräver att vi har en Arbetsförmedling som möter dagens arbetsmarknad, att insatserna vässas och att verktygslådan används på bästa sätt. Regeringen har därför nyligen fattat beslut om en bred översyn av Arbetsförmedlingen.

Regeringen ämnar i övrigt återkomma i sedvanlig ordning med en bedömning av det ekonomiska läget i vårpropositionen.

Angående svaret på frågan om regeringens ambitioner med de långtidsarbetslösa i sysselsättningsfasen är regeringens prioritering att de arbetsmarknadspolitiska insatserna ska riktas till dem med störst behov, det vill säga de långtidsarbetslösa. Samtidigt bör åtgärder vidtas tidigt i arbetslöshetsperioden för att motverka att fler blir långtidsarbetslösa.

Den som kan arbeta ska också ges vägar tillbaka till arbetslivet. För att rusta dem som står längst ifrån arbetsmarknaden tillfördes arbetsmarknadspolitiken drygt 2 miljarder kronor i budgetpropositionen för 2014. Bland annat har det särskilda anställningsstödet maximala längd förlängts med ett år, och det förstärkta särskilda anställningsstödet för personer i sysselsättningsfasen har permanentats. Regeringen har också tillfört medel för 1 000 nya utvecklingsanställningar inom Samhall för personer i sysselsättningsfasen med nedsatt arbetsförmåga. Satsningen för 2014 innebär också att möjligheterna till programinsatser i sysselsättningsfasen har permanentats.

Alla människor behövs och måste få en chans att komma in på arbetsmarknaden. Jag tror att möjligheten att få ett jobb är större om man får vara nära arbetsmarknaden och vara aktiv på en arbetsplats som ger erfarenheter, nätverk och referenser.

Anf. 66 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Tack för svaret, arbetsmarknadsministern.

När jag frågar arbetsmarknadsministern om nya skarpa förslag mot arbetslösheten, herr talman, väljer arbetsmarknadsministern att slå ihop sitt svar med ett svar på en interpellation som handlar om fas 3. Det är oerhört illavarslande. Fas 3 är verkligen ett av regeringens största misslyckanden och kan stå modell för arbetsmarknadspolitik när den är som sämst.

Vi befinner oss i en situation där vi har en skyhögt arbetslöshet och en skyhögt ungdomsarbetslöshet. Sverige hör till de länder i Europa som får ta emot bidrag från EU för att bekämpa arbetslösheten för att regeringens misslyckande är så kapitalt. Det är då väldigt relevant att ställa frågan om vilka skarpa förslag som regeringen ska återkomma med för att hantera den svåra situationen.

När man går igenom det svar som vi just hörde i kammaren kan man konstatera att arbetsmarknadsministern först hänvisar till de reformer som regeringen har genomfört. Det är väl gott och väl. Vad arbetsmarknadsministern då menar är jobbskatteavdraget och den sänkta ersättningen i a-kassan som enligt regeringen ska bidra till lägre arbetslöshet och högre sysselsättning. Det har visat sig att den idén inte fungerar. Det kunde man ha berättat för regeringen redan från början. Men nu har verkligheten kommit i kapp.

Herr talman! Sedan ägnar ministern sig åt ett siffertricksande som är respektlöst mot alla arbetslösa. Man försöker i svaret beskriva att det inte finns något problem med arbetslösheten. Egentligen har arbetslösheten sjunkit sedan regeringen tillträdde, fast alla vet att arbetslösheten har ökat med över 30 procent sedan regeringen tillträdde.

Möjligen skulle man kunna se detta som en orsak till att regeringen inte kan svara på en sådan enkel fråga. De tror helt enkelt att arbetslösheten har sjunkit sedan 2006. Det är anmärkningsvärt, herr talman, att ha

en sådan märklig uppfattning om verkligheten när man sitter i ansvarig ställning för politikområdet.

Sedan kommer ministern och hävdar i sitt svar att det är angeläget att förbättra matchningen. Det är bara att hålla med ministern eftersom matchningen är ett av de påtagliga exempel där man kan mäta om en arbetsmarknadspolitik fungerar eller inte. Matchningen i Sverige är katastrofal; det är alla överens om utom möjligen ministern. Eller förresten gäller det även ministern, för hon tycker ju att det skulle vara angeläget att förbättra den.

Svenskt Näringsliv konstaterar att över 80 000 verkliga, riktiga jobb som finns här i dag i verkliga, befintliga företag inte har blivit tillsatta och inte utförda på grund av att regeringen har misslyckats med arbetsmarknadspolitiken.

Det är just detta som är regeringens och arbetsmarknadsministrarnas viktigaste uppdrag: att rusta de arbetslösa. Det handlar om de över 400 000 personer som behöver rustas för att kunna ta dessa 80 000 jobb som finns i dag och bidra till produktionen i samhället. Då ska staten träda in, och då ska arbetsmarknadspolitiken träda in och se till att matchningen fungerar. Det har man inte lyckats med.

Detta är ett sådant förslag som man hade kunnat hoppas på att ministern hade svarat på i dag. Man hade hoppats att hon hade sagt att ni vill lägga fram konkreta förslag och inte bara titta upp i himlen och hoppas att matchningen ska förbättras. Det räcker inte. Det duger inte, arbetsmarknadsministern.

Slutligen, herr talman, säger ministern i svaret att regeringen ämnar i övrigt återkomma. Jag kan säga att det är en ny arbetsmarknadsminister som återkommer till hösten och får lägga fram de här förslagen.

Anf. 67 JOHAN ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret, även om jag inte är nöjd med det. Jag hade nog förväntat mig några mer konkreta delar när det gäller dem som i dag finns inne i fas 3.

Bakgrunden till att jag har ställt interpellationen till arbetsmarknadsministern är att jag för en tid sedan träffade ett stort antal människor som är inne i åtgärden fas 3 – sysselsättningsfasen. De frågade rakt ut: Vad har regeringen för ambitioner när det gäller oss – vi som finns i den här åtgärden? De var naturligtvis oroade och rädda för att de skulle bli kvar här. Jag delgav dem det som jag känner till om det. De tyckte inte alls att det räckte med de förslag som ministern nu också räknar upp.

Fas 3 ökar. Det kom rapporter för en tid sedan om detta. Vi har ungefär 36 000 där, som prognosen ser ut nu, för mars månad. Antalet kommer att öka ytterligare framöver under det kommande året, som prognoserna ser ut.

Det som är allra mest alarmerande är att den största procentuella ökningen i fas 3 gäller ungdomar mellan 18 och 24 år. Det är naturligtvis extra alarmerande i allra högsta grad att som ung hamna i fas 3 och känna sig misslyckad.

Vi socialdemokrater har varit tydliga med att vi vill avskaffa fas 3. Det är ingen hemlighet. Vi har ett tillkännagivande i riksdagen sedan 2011. Där var vi också tydliga med att vi ska avskaffa fas 3; vi var överens om att så skulle ske. Det har inte hänt ännu. Arbetsmarknadsmi-

nistern hade en möjlighet att komma med skarpa förslag om detta, vilket inte har skett. Man fortsätter med åtgärden i denna del, som dess värre hela tiden känns alltmer som en återvändsgränd.

Våra förslag var tydliga. Vi ville att hälften av dem som i dag finns inne i åtgärden skulle gå till det som vi kallar för extratjänster inom offentlig sektor och ideell sektor med kollektivavtalade löner. Den andra hälften av dem som i dag är inne i åtgärden skulle ges möjligheter till utbildning i form av arbetsmarknadsutbildning och annat.

Jag själv var politisk verksam lokalt fram till 2006, under den tid då vi hade de så kallade plusjobben. Det var den tidens melodi för att också kunna jobba med dem som var inne i en långtidsarbetslöshet. I min egen hemkommun hade vi 130 plusjobbbara vid regeringsskiftet 2006. Jobben fick naturligtvis avslutas eftersom regeringen valde att säga att detta var en Amsåtgärd som inte gav några resultat. Jag är ganska övertygad om att de allra flesta, om än inte alla, skulle ha fått jobb i denna del eftersom det också fanns ett rekryteringsbehov i offentlig sektor. Det finns det också nu framöver. Genom detta, sammantaget med en viss arbetsmarknadsutbildning och annat, skulle de ha kommit in på riktiga jobb.

Det duger inte när det gäller dem som i dag finns i fas 3. Framför allt duger det inte när det gäller de ungdomar som i dag är på väg in. Det sker en radikal ökning av ungdomar i åtgärden.

Min följdfråga till ministern är: Hur ser regeringen och ministern på tillkännagivandet från riksdagen? Det finns möjligheter när vårmotionen läggs fram. Kommer det några skarpa förslag då? Eller vad har ni för löften till dem som finns i denna åtgärd?

Anf. 68 GUSTAV NILSSON (M):

Herr talman! När fler jobbar och betalar skatt får vi mer resurser till skolan, sjukvården och äldreomsorgen. Vi behöver fler som jobbar i Sverige. Därför är det viktigt att föra en politik som skapar drivkrafter för nya jobb. Svenska företag är viktiga för att jobben ska bli fler och komma fler till del.

Om vi ser tillbaka på tiden från september 2006, då alliansregeringen tillträdde, har fler kommit i arbete. Antalet personer på arbetsmarknaden har ökat även under en tid av finansiell oro och kris i omvärlden. Alliansens arbetslinje med jobbskatteavdrag som stimulerar ekonomin och minskade förtidspensioneringarna har haft effekt.

Det som skrivs i interpellationen om regeringens misslyckade jobbpolitik är inte trovärdigt. Självklart finns det fortsatta utmaningar, men man ska också se vad som har åstadkommit under de här åren.

Sysselsättningstillväxten i Sverige har varit bland de starkaste i EU enligt OECD. 200 000 fler går i dag till ett jobb jämfört med 2006. Antalet med sjuk- och aktivitetsersättning – det som tidigare kallades förtidspension – har minskat rejält. Trots de senaste årens finanskris och lågkonjunktur har arbetsmarknaden utvecklats bättre sedan 2006 – bättre än åren före maktskiftet då vi hade högkonjunktur. Politik gör skillnad.

I dag går mer pengar till välfärden än tidigare tack vare fler arbetade timmar och tack vare att fler arbetar och betalar skatt. Vi ser i dag en positiv utveckling på svensk arbetsmarknad. Det finns fler jobb, och antalet människor i arbetskraften ökar. Sverige har en låg långtidsarbetslöshet jämfört med andra länder i EU även när det gäller våra ungdomar.

Mycket är gjort, men mer återstår självklart att göra. Det finns grupper i samhället som behöver ökade insatser för att komma in på arbetsmarknaden – personer med funktionsnedsättning, en del grupper av utrikes födda ungdomar och en del äldre som har låg utbildning. Här har Arbetsförmedlingen självfallet en viktig roll att verkställa och genomföra Alliansens politik och regeringsbeslut.

Vad gäller ungdomar finns ett samband mellan skolan och jobben. Många lämnar gymnasiet utan kompletta betyg. Därför behövs kunskapskolan. Den behöver återupprättas för att ge ungdomar en bra start i livet och för att öppna dörrarna till arbetsmarknaden. Regeringen gör en rad insatser för att underlätta för ungdomarna: folkhögskolesatsningen, som gör att man med studiemedel kan komplettera sina betyg, nystartsjobben, nedsättning av arbetsgivaravgiften för ungdomar och sänkt restaurangmoms. Det finns många orsaker till ungdomsarbetslösheten, och det behövs flera lösningar för att få ned den.

Vi ska i sammanhanget komma ihåg att många – fler än hälften – av ungdomarna är heltidsstuderande och söker feriejobb eller jobb på kvällar och helger, exempelvis. Det är viktigt att väga in detta när man diskuterar ungdomsarbetslösheten.

En viktig reform är yrkesintroduktionsanställningar – YA-jobben. Det är ett första steg mot ett system som liknar de framgångsrika lärlingssystem som man har i exempelvis Tyskland. Det här är en viktig reform som parterna på arbetsmarknaden står bakom.

Det som oroar är socialdemokratisk politik. Det är viktigt att påminna om deras egen politik och effekterna av den. 30 miljarder i skatteköningar och återgång till en bidragslinje ger inte fler jobb. Tjänstesektorn drabbas, och det är där vi ser att många av de nya jobben kommer. RUT-avdraget, den sänkta restaurangmomsen och nedsättningen av arbetsgivaravgifter har gjort tjänstejobben billigare. Socialdemokraterna vill göra alla de här jobben dyrare. Man vill öka skattebördan för företag, och det innebär också att våra exportföretag får det mycket besvärligare.

Alliansregeringen skapar drivkrafter för att jobba. Socialdemokraterna skapar drivkrafter för att inte jobba. Där går skiljelinjen. Hur kan man tro att ökade kostnader för unga ger fler unga jobb?

Anf. 69 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Jag tror att det gäller att hyfsa debatten någon grad här i kammaren. Det är en otrolig svartmålning som sker här av tillståndet i Sverige.

Jag vill påminna de socialdemokratiska riksdagsledamöterna om att Sverige har lägst långtidsarbetslöshet. Vi har den näst högsta sysselsättningsgraden – det är bara Nederländerna som är bättre än Sverige – och den är högre i dag än vad den var 2005. Det ser alltså inte så illa ut som man kan tro när man lyssnar på våra röda kolleger här.

Det som hände på den tiden när man lyckades hålla sysselsättnings-siffrorna i schack var att man förtidspensionerade tusentals människor, och det enda skälet var för många av dem att de var långtidsarbetslösa. Det var så som Socialdemokraterna dolde arbetslöshet. Så gör inte vi; vi gör tvärtom. Vi har tagit människor ut ur dessa förtidspensioner och långa sjukskrivningar och fört tillbaka dem till arbetskraften.

Jag reagerade när Patrik Björck på ett otroligt nedlåtande sätt talade om siffertricksande. Det är ganska illa att göra det, särskilt om man tittar på hur facit såg ut före 2006. Jag tror inte heller att han ska ta ut någon seger i förskott och prata om en ny arbetsmarknadsminister.

Johan Andersson pratar om att man ska avskaffa fas 3. Ja, det vore väl en god tanke att göra det om alla kunde komma i jobb. Nu är det tyvärr inte så enkelt. De extratjänster man pratar om, som förr hette plus-tjänster och som säkert kan få nya namn, är ungefär samma sak. Det är ett faktiskt accepterande av att det finns människor som har otroligt svårt att komma in på en reguljär arbetsmarknad. Men man förtidspensionerade 40 000 personer om året, och vissa bara på grund av arbetslöshet.

Jag tycker att ni ska läsa en rapport som har samma namn som det vi går till val på. En LO-ekonom som heter Jan Edling skrev en rapport som heter *Alla behövs*, och det är precis det som vi i Moderaterna går till val på i höst – alla behövs. Vi kommer att vända på varenda sten för att se till att alla kommer i arbete. En annan LO-rapport heter just *Att vända på stenar: om möjligheten att halvera arbetslösheten*. Gå tillbaka i handlingarna och läs de här rapporterna så ska ni se att mycket av det som ni säger i dag sades i LO:s rapporter före valet 2006.

Ta alltså inte så stora ord i er mun, och var inte så kaxiga. Det är en stor utmaning att klara av hög arbetslöshet. Det borde ha varit en mindre utmaning i högkonjunktur som vi ju hade under flera år före valet 2006. Nu har vi haft fem år av lågkonjunktur, och det har fört med sig att det har varit otroligt svårt att skapa nya jobb. Många jobb har rationaliserats bort eller varslats bort. Det har dessutom kommit en stor grupp människor till Sverige som inte har språket eller samma möjligheter att komma rakt in på arbetsmarknaden som det fanns förr i tiden.

Blicka alltså tillbaka och bli lite självkritiska innan ni tar så stora ord i er mun som ni nyss gjorde här. Jag tycker att ni ska hyfsa debatten. Sluta svartmåla Sverige, kanske det bästa landet i världen och framför allt ett land med en av de lägsta arbetslöshetsnivåerna och en av de högsta sysselsättningsgraderna.

Anf. 70 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Jag tycker också att det är anmärkningsvärt att man har slagit ihop de här två debatterna. Men det skulle kunna ge en idé. Den ena debatten handlar ju om fas 3 och den andra om arbetslösheten med en stark koppling till matchningsproblem. Om man slår ihop de här frågorna kanske lösningen på problemet med arbetslösheten och fas 3 är att man i stället satsar på bättre matchning och de resurser som krävs för att uppnå det.

Det saknas utbildningsplatser runt om i landet. Det har till och med lagts ned utbildningsplatser på våra högskolor och universitet, och detta har skett trots att matchningen är så dålig och trots att arbetsgivarna har svårt att hitta folk för att tillsätta vart femte jobb. Hade man utökat antalet utbildningsplatser hade fler kunnat få jobb. Det gäller både ungdomar och arbetslösa som skulle kunna utbilda sig, och det gäller komvux och yrkesutbildningar. Det intressanta är att titta på var det finns brist på folk. Vi vet att det är brist på forskollärare, ingenjörer, tekniker, tandläkare och så vidare. Det är alltså i en lång rad yrkesgrupper som det finns brist

på arbetskraft, och ändå skär man ned på utbildning i den situationen, trots att söktrycket är rekordhøgt.

Rektorn vid Lunds universitet sade: Vi vet att de elever som söker till de här utbildningarna har väldigt goda chanser att få jobb. Det gäller inte bara bristutbildningar utan även andra utbildningar, men i synnerhet gäller det bristutbildningar. Men nu vet vi också att vi inte kan ta emot dem. Det är jättemånga som vi tvingas avvisa trots att de har bra betyg och trots att de är studiemotiverade, och risken är att de går rakt ut i arbetslöshet i stället.

Katarina Brännström sade ju att vi ska vända på varenda sten för att komma till rätta med arbetslösheten. Varför tar man inte tag i matchningsproblemen? Varför satsar man inte mer på utbildning när det är det som faktiskt behövs?

Fas 3 växer trots att riksdagens beslut om att stoppa anvisningarna till fas 3 nu är tre år gammalt. Trots det bara fortsätter det. Det infördes nolltolerans mot ungdomar i fas 3, men trots det har vi nu flera hundra ungdomar i fas 3. Man kan se att en del lämnar fas 3 för föräldraledighet, korta jobb eller studier, men det är ännu fler som kommer tillbaka. Man kan se över hela fas 3 att även om en del lämnar den finns en risk att de kommer tillbaka, att det handlar om tillfälliga jobb och att de sedan är tillbaka på samma punkt som tidigare.

Det som är så djupt orättvist i konstruktionen av fas 3 är att arbetsgivaren får uppemot 5 000 kronor per månad för varje arbetslös som man tar emot medan den arbetslösa inte får någon riktig lön. Man premieras alltså inte för att man jobbar heltid. Det är konstigt, för regeringen säger att det ska löna sig att arbeta. Men det lönar sig inte för den som är i fas 3 att arbeta heltid, som det faktiskt innebär. Man kan inte ens göra avdrag. Jag har haft kontakt med en kille i fas 3 som berättade att resor till och från jobbet, som de som har riktig lön kan göra avdrag för i deklARATIONEN, inte kan göras avdrag för om man är i fas 3. Detta är alltså djupt orättvist, och det förvånar mig verkligen att regeringen inte följer riksdagens beslut och faktiskt stoppar anvisningarna till fas 3 och inte heller förbättrar matchningen.

Anf. 71 JASENKO OMANOVIC (S):

Herr talman! Jag tackar ministern för att hon slog ihop de här interpellationerna, för det visar verkligen på vad Moderaternas politik går ut på. Att slå ihop matchningen med fas 3 är så absurt att jag inte ens har några ord, herr talman, att beskriva det med.

När det gäller det här som vi får höra i Moderaternas inlägg om att verkställa regeringens politik undrar jag vad som är regeringens politik på arbetsmarknadsområdet.

När såg vi senast en proposition på arbetsmarknadsområdet i kammaren? Jag minns faktiskt inte om vi har haft någon. Nu handlar det om att konservera det som Moderaterna genomförde tidigare, då de hade idéer på arbetsmarknadsområdet. En av idéerna är att förbjuda att ungdomar får arbetsmarknadsinsatser när de blir arbetslösa. Därför har vi i dag 35 000 långtidsarbetslösa ungdomar.

En annan idé är att få bort folk från sjukförsäkringen. I dag är 75 000 personer utförsäkrade, inte på grund av att de har blivit friska utan på grund av att de har förbrukat ett antal dagar. Det är den moderata politi-

ken som vi fortfarande får konservera i dag eftersom det inte finns några nya idéer. Det finns inga propositioner som skulle kunna utveckla arbetsmarknadspolitiken. Dessutom har arbetsmarknadsutbildningen, som har varit en del av arbetsmarknadspolitiken och en möjlighet för arbetslösa att ta sig ur arbetslösheten, minskat.

Arbetsförmedlingen har en prognos som till och med Riksbanken använder sig av. Vi har 400 000 arbetslösa i landet i dag. 150 000 av dem kan man påverka lite med penningpolitiken. 250 000 går det inte att göra något åt genom penningpolitiken. Alltså måste arbetsmarknadspolitiken göra något. Alltså måste vi göra något åt det i den här kammaren. Och har vi haft någon proposition, någon ändring eller någon idé från regeringen? Nej, ingenting. Absolut ingenting! Det är regeringens politik.

Dessutom tar man upp att vi har den näst högsta sysselsättningsgraden i Europa. Ja, men det som vi tidigare kallade för dagis men som i dag heter förskola har betytt mycket mer för sysselsättningsgraden i landet än de propositioner som regeringen har lagt fram. Det är grunden till ökad sysselsättning och inte några nedsatta arbetsgivaravgifter.

Tyvärr saknar vi arbetsmarknadspolitik i landet i dag. Därför har vi 400 000 arbetslösa. Därför har vi kvar en arbetsmarknadsåtgärd som fas 3. Det är förvaring av arbetslösa, en cementering, en strukturarbetslöshet. Det är det vi får av arbetsmarknadspolitiken i dag.

Anf. 72 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Vem ska anställa den 24-åring som Johan Andersson talade om och som nu finns i fas 3? Vem ska anställa den personen?

Tack så mycket, Johan Andersson och Patrik Björck, för att ni har ställt de här interpellationerna! Det ger oss nämligen möjlighet att diskutera vad huvudfrågan är. Vem ska anställa den här personen? Johan Andersson gav ett bra svar på det. Han tycker att man ska avskaffa fas 3 genom att hälften av dem som finns i åtgärden ska ha extra tjänster inom den offentliga sektorn. De tjänsterna ska också betalas. Resten ska gå till fri utbildning. Någon ska betala det också.

Herr talman! Det är lätt att glömma bort vem som ska anställa folk och varifrån vi ska få de pengar som behövs för den offentliga sektorn. Nu har Socialdemokraterna glömt bort det igen. Formuleringen i Patrik Björcks interpellation är väldigt talande. Han talar om nya, skarpa förslag. Ordet nya är intressant här. Det har alltså funnits en massa skarpa förslag! Han efterlyser ännu fler. Det kan jag också göra. Men man måste titta på vad det är som har kommit.

Man förtalar nu jobbskatteavdragen. Jag slog upp i statsbudgeten för 2014 att de nu är 99 miljarder, men då tillkom ungefär 12 miljarder i år. De har alltså varit på 77 miljarder tidigare. Hur mycket är 77 miljarder? Ja, det motsvarar ungefär 150 000 anställningar om man har en kostnad på 500 000. Det är intressant som jämförelse.

Ni socialdemokrater vill ta bort de sänkta arbetsgivaravgifterna för ungdomar. De är på 17 miljarder varav kommunerna visserligen ska kompenseras med 2 miljarder. Hur många nya jobb ger det?

Ni vill också ta bort den sänkta skatten på lagad mat. Den fanns med i Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets valupprop så sent som den 31 augusti 2010. Ni ville genomföra det, och nu har den här regeringen genomfört det. När blev det en sådan dålig åtgärd? När blev

det det? Var glada över att vi har genomfört något som ni själva hade i ert eget valmanifest. Ni ska väl inte vara sura över det. Man kan diskutera om det är en jätteeffektiv åtgärd eller inte, men ni behöver inte angripa er egen politik. Man ska inte skjuta sig själv i foten.

Det finns en del andra saker som också har varit väldigt bra men som ni alltid glömmar bort. Du kan aldrig svara vem som ska anställa 24-åringen, Johan Andersson. Vem är det som ska anställa? Det är väl bra att bolagen är kvar i Sverige? Vi har sänkt bolagsskatten. Man kan tycka att det är ingenting, men det spelar roll för företagsamheten.

Jag ser att Raimo Pärssinen har anmält sig efter mig, och det är bra. Arbetarna i Norrsundet finns nämligen inte längre. I Norrsundet kan några unga människor inte anställas längre eftersom industrierna inte finns kvar. De har flyttat någon annanstans eller har lagts ned. Den arbetsgivaren är helt värdelös.

Jag ska avsluta med min vanliga fråga för att sammanfatta detta. Jag har ställt den under åtta år nu och har aldrig fått något bra svar. Hur många fler bilar hade Aktiebolaget Volvo i Göteborg sålt om man inte hade sett till att svenskarna hade fått mer köpkraft under de här åren? Kan ni inte svara på den frågan? Hur många fler jobb hade det gett om man inte hade ökat köpkraften i Sverige?

Anf. 73 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Gunnar Andréén frågar hur mycket 77 miljarder kronor är. Ja, det är mycket pengar. Men jag vet i alla fall hur mycket 87 miljarder kronor är. Det är ungefär 10 miljoner i timmen vilket motsvarar 87 miljarder kronor. Det är precis det som staten lånar nu. Det är det underskott som ni inom Alliansen har dragit på oss. Då kan man fråga sig hur det kan främja finanserna. Det är precis så det är, 10 miljoner kronor i timmen.

Herr talman! Vi blir anklagade för att vara svartmålarare. Då kan jag fråga statsrådet: Visst är det så att det är 400 000 som är arbetslösa i Sverige i dag? Och visst är det så att långtidsarbetslösheten nästan har tredubblats sedan ni tog över? Visst är det också så att Svenskt Näringsliv har rapporterat att man har missat ungefär 70 000 jobb på grund av matchningsproblem? Visst kan vi konstatera att 35 500 är inskrivna och inlästa i fas 3? Vi ser också att det är 100 000 fler arbetslösa nu än när ni tog över 2006.

Det är mycket siffror, herr talman, men det är faktiskt fakta. Och då kan man säga att vi svartmålar. Man kan också säga att vi kommer med Amsätgärder. Men vad är då fas 3? Ska vi jämföra fas 3 med ett jobb inom till exempel omsorgen? Ungefär 4 000 av de 35 500 har inte en svensk ettöring i ersättning. Ska vi jämföra det med en chans för individen att komma in och jobba inom omsorgen med en avtalsenlig lön? Man får dessutom utrymme för att lära sig mer om jobbet och kanske skaffa sig ett större intresse och få möjlighet att få ett jobb.

Vi är överens, statsrådet och jag, om att det alltid är lättare att få ett jobb om man redan har ett jobb. Det står ni här och raljerar över, de människor som i dag är inlästa i fas 3, och kallar det för Amstrams. Det är bara att beklaga.

Om Gustav Nilsson tycker att fas 3 är bättre än ett jobb inom omsorgen, ett jobb med möjlighet till avtalsenlig lön, kom då fram till talarsto-

len och säg det. Om Katarina Brännström tycker det så varsågod, säg det. Låt oss ta den utmaningen och resonera om de två olika alternativen.

Vi har under Alliansens regeringstid fått se en arbetsförmedling i kris, i fullständig upplösning. Styrelseordföranden avgick, man fick avsätta generaldirektören, en massa fel har inträffat; 61 000 arbetslösa blev kallade till samtal i Stockholm och så vidare. Det blir fel på fel på fel. Trots det säger representanterna för Moderaterna i riksdagens kammare att vi är svartmålarare och att Sverige har den lägsta långtidsarbetslösheten – den har tredubblats – och den näst högsta sysselsättningen i Europa.

Jag måste, herr talman, tyvärr konstatera att om det är på det viset finns det bara ett sätt att nu beskriva Moderaterna, och det är att de är trötta, nöjda och rent av uppgivna.

Anf. 74 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S):

Herr talman! Jag blev alldeles, alldeles förskräckt när jag hörde Gunnar Andrén, Folkpartiet, stå i talarstolen och vråka ur sig: Vem ska anställa 24-åringen? Vi har väl en skyldighet att se till att en 24-åring rustas för att komma i arbete? Det är vår framtid. Vi kan inte stå och raljera på det sättet. Jag blir rädd, chockad och arg. Vi måste se att en 24-åring är en investering, något att satsa på för framtiden. Om man inte vågar satsa på att en 24-åring kommer i jobb blir det förödande för hela det svenska samhället. Och detta kommer från Gunnar Andrén, Folkpartiet. Jag har inte ord nog att beskriva hur upprörd jag är över det synsätt han har. Jag trodde inte något sådant skulle komma från en folktalman.

Vi kan aldrig någonsin ge upp en 24-åring som inte lyckas få ett arbete. Det vore ett misslyckande. Regeringen har sett till att 590 unga personer hamnat i fas 3. Den siffran är från februari 2014. När Alliansen tog makten sade man att ingen ung människa skulle hamna i fas 3. Ändå har det skett. Antalet har ökat med 54 procent på ett år.

Samtidigt som man står här och raljerar över vem som ska anställa 24-åringen har man inte en tanke på att det kommer att ske en stor generationsväxling på svensk arbetsmarknad då vi kanske måste se till att rusta varje ung människa till att ta de jobb som kommer att bli lediga. Då kan vi inte låsa in dem i fas 3, utan då måste vi fråga oss vad 24-åringen och hans kompisar behöver. De är 590 just nu och blir antagligen några fler medan vi står och pratar i kammaren.

Det är unga människor som behöver framtidstro. Det är unga människor som ska ha rätt att bygga upp sitt eget liv. Det är unga människor som ska ha en chans att försörja sig. Det är unga människor som ska kunna flytta hemifrån. Det är också föräldrar som måste få se barnen lämna familjen och kunna försörja sig själva. Om vi kan få 24-åringen och hans eller hennes kompisar i arbete betalar det sig många gånger om.

Vi får aldrig behandla en endaste ung person så slarvigt som Gunnar Andrén från Folkpartiet gjorde. Jag är djupt upprörd över att politiker i riksdagen kan uttrycka sig på det viset, det vill säga fråga vem som ska anställa en 24-åring som har hamnat i fas 3.

Det blir klart och tydligt i den här debatten att vi behöver en helt annan regering. Vi behöver en helt annan jobbpolitik, en jobbpolitik som ger 24-åringen framtidstro. Det behövs också för din och min skull, och för alla pensionärers skull, så att de får pension. Det handlar om en investering som är otroligt viktig både för den enskilde och för oss alla i

samhället. Här blir det tydligt vilket samhälle vi vill ha och vad vi tycker att en 24-åring får kosta för att komma i arbete.
(Applåder)

Anf. 75 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESS-
SON (M):

Herr talman! Tack, Patrik Björck och Johan Andersson, för interpellationerna!

Det här utvecklas till en intressant debatt, men den hamnar ungefär där den brukar. Det blir inte så mycket diskussion om hur jobben ska fortsätta att bli fler. Om fler ska ha ett jobb att gå till, om arbetsmarknadspolitiken ska vara verkningfull, måste jobben bli fler. Jobbpolitik är brett. Det handlar om skatter, det handlar om utbildning, det handlar om förmågan för företagen att växa och anställa, att våga. Det handlar om att ha en bra och sund ekonomi så att företagen vill stanna i Sverige.

Arbetsmarknadspolitik handlar mycket om den viktiga frågan hur fler ska få del av jobben, hur vi ska sänka trösklarna tillsammans. I varje budget, varje år, har den här regeringen levererat skarpa förslag inom både jobbpolitik och arbetsmarknadspolitik, och det tänker vi fortsätta att göra.

Jobbpolitiken handlar exempelvis om RUT-jobb och ROT-jobb. Det handlar om stora satsningar på forskning och utveckling, som gör att vi kan fortsätta att vara konkurrenskraftiga. Det handlar om stora satsningar på utbildning, även inom bristyrkena så att matchningen ska fungera bättre. Det handlar om stora satsningar helt enkelt för att jobben ska bli fler, att drivkrafterna att arbeta ska bli större.

Det är ingen slump, även om Socialdemokraterna gärna vill tro det, att jobben blivit så många fler trots en kris. Med detta sagt är jag inte nöjd. Åk till era kompisar i Danmark! Där har befolkningen ökat, men sysselsättningen har minskat. Det är ingen slump att jobben i Sverige blivit fler. Det är en tydlig jobbpolitik som lett till det.

Men jag är inte nöjd. Jag kommer att fortsätta – det gör vi i varje budget – att driva en politik så att jobben kommer fler till del. Det handlar om verktyg i arbetsmarknadspolitiken. Många av de verktygen är inte lagförslag. Det vet Socialdemokraterna mycket väl. De verktyg vi har att jobba med, de som vi utökat verktygslådan med, är till exempel nystartsjobb, instegsjobb, särskilt anställningsstöd där arbetsgivare betalar 15 procent av den kostnad det innebär att anställa en person. Det handlar också om ytterligare satsningar på SIUS-handläggare för de särskilt utsatta grupperna samt om stöd för unga att komma vidare, att återgå till studierna som man en gång hoppade av från. Allt det är viktigt i arbetsmarknadspolitiken. Det finns verktyg och skarpa förslag i varje budget för att jobben ska komma fler till del.

Det är en utmaning när människor efter en lång och utdragen lågkonjunktur upplever att det är svårt att komma tillbaka. Man kanske förlorade jobbet på Esab i Laxå 2009. Man hade låg utbildning och hade jobbat i industrin hela sitt liv. Hur ska man komma tillbaka? Alla vill inte bli civilingenjörer. Man behöver andra typer av stöd för att komma vidare. Dessutom måste vi se till att antalet jobb fortsätter att växa i alla delar, i alla sektorer. Här har vi en viktig uppgift.

Prot. 2013/14:85
18 mars

Svar på
interpellationer

När det gäller sysselsättningsfasen, Johan Andersson, undrar jag lite grann vad du säger till de människor du möter. Jag möter varje vecka människor som har kommit i arbete. Jag besökte ett företag i Borås häromveckan. Jag var inte där för att träffa någon i sysselsättningsfasen, utan jag ville träffa medarbetarna, de som jobbar på golvet. En av medarbetarna, vi kan kalla henne Lena, hade tidigare varit i sysselsättningsfasen. Hon är en av de tusentals personer som gått vidare.

När Socialdemokraterna beskriver sysselsättningsfasen låter det som om ingen går vidare till jobb och utbildning. Det gör många, och fler måste göra det. För att det ska bli verklighet måste jobben bli fler. Då kan man inte ha en politik med Socialdemokraternas skarpa förslag som slår ut jobb och företag. Läger man skatter på jobb blir det färre arbeten. Vill man höja alla transfereringar slås jobben ut.

Anf. 76 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Jag ska lite grann konstatera hur det ser ut i Sverige i dag. Det är mycket riktigt så, Katarina Brännström, att det har blivit svårt för sjuka och äldre att få så kallad förtidspension. I stället är det antalet unga förtidspensionärer, med hela arbetslivet framför sig, som ökar. Och det sker i rasande takt. I februari kom en ny toppnotering från Försäkringskassan. Fler än 30 000 personer mellan 19 och 29 år har nu aktivitetsersättning, och det är det som man har döpt om förtidspensionen till. Det är så man har maskerat förtidspensionen. Under förra året förtidspensionerades 2,5 procent av 19-åringarna. Sug på den siffran, Katarina Brännström! Det motsvarar en från varje gymnasieklass. Denna grupp har alltså femdubblats i storlek. Jag skulle inte vara väldigt nöjd om jag hade varit ansvarig för en politik med sådana resultat.

Herr talman! Det funderas lite grann här från talarstolen över varför vi vill ha nya skarpa förslag från arbetsmarknadsministern. Men det är för att de gamla inte har fungerat. Vi har gått igenom det. Jobbskatteavdragen fungerade inte. Att förstöra a-kassan fungerade inte heller. Arbetslösheten steg i stället med drygt 30 procent.

Sedan säger arbetsmarknadsministern att hon inte behöver lägga fram några förslag i riksdagen eftersom det finns andra ministrar som sköter skattepolitik och annat. Det må vara hänt. Självklart finns det en massa olika politikområden som samverkar om arbetsmarknadspolitiken ska kunna fungera. Det förstår vi också. Men nu är det så att den moderata skattepolitiken för det första har lett till ökad arbetslöshet. Och för det andra är det så att om jag vill debattera det skriver jag en interpellation till finansministern om den misslyckade politiken på detta område och debatterar den med honom. Nu vill jag debattera den misslyckade arbetsmarknadspolitiken. Då lönar det sig inte att arbetsmarknadsministern försöker gömma sig bakom sin finansminister. Det blir närmast lite genant.

Vad borde då denna interpellation ha handlat om? Den borde ha handlat om nya skarpa förslag om hur man rättar till den eländiga situation som man har hamnat i med en matchning som alla faktiskt – fackföreningar, näringsliv, företag, arbetslösa, arbetsförmedlare – beskriver att den inte fungerar. De 80 000 jobb som redan finns går till spillo, och produktion utförs inte.

Vi vet alla hur det fungerar i en ekonomi, nämligen att om 80 000 jobb utförs kräver dessa 80 000 jobb insatsvaror, och de kräver transporttjänster. Det är klart att det i sin tur genererar mer arbete. Arbete skapar arbete. Det är därför som det är så tragiskt.

Vi kom till och med tidigare i år med förslag, där vi försökte hjälpa arbetsmarknadsministern på traven. Vi lämnade tio förslag som vi tyckte kunde vara rimliga även för en moderat arbetsmarknadsminister, till exempel om matchningen, om att reformera arbetsmarknadsutbildningen, om att ta bort vattentäta skott mellan arbetsmarknadsutbildning och reguljär utbildning och om att se över funktionsnedsattas situation. Det finns en massa förslag som arbetsmarknadsministern skulle kunna komma med här i kammaren och som skulle kunna underlätta och förbättra för att man ska kunna börja resan upp ur det arbetslöshetsträsk som den gamla politiken, Gunnar Andrén, har lett till. Det är därför som vi kräver en ny politik.

Anf. 77 JOHAN ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag tackar arbetsmarknadsministern för debatten, även om jag inte har blivit så mycket klokare.

Jag tänkte börja med det som Gunnar Andrén sade. Min kollega Ann-Christin Ahlberg uttryckte det på ett mycket bra sätt. Jag blev också mycket besviken och oroad när han beskrev denna 24-åring. Vi kan väl aldrig anse att en ung människa är förlorad på arbetsmarknaden. Vi socialdemokrater gör det definitivt inte. Detta har vi redovisat i de skarpa förslag som vi har lagt fram när det gäller de som i dag är inne i fas 3. Jag förutsätter att arbetsmarknadsministern instämmer i det. Men hon får vidareutveckla det i nästa inlägg när det gäller att lämna en 24-åring i sticket.

När jag hör flera av de borgerliga debattörerna blir jag besviken. Vi lever här och nu. Vi står inte i det spanska eller grekiska parlamentet och debatterar. Vi har inte vår väljarbas i något annat land, vi har den i Sverige och i våra valkretsar. Där får vi också våra uppslag till interpellationer. Det tror jag är viktigt att klarlägga. Självklart ska man göra en omvärldsanalys och se hur det ser ut i andra delar. Men vi lever här och nu, och vi företräder våra väljare i vårt eget land.

Jag måste erkänna att jag känner mig mycket tveksam till det som arbetsmarknadsministern redovisar i sitt svar när det gäller de satsningar som man nu gör. Jag ställer min fråga igen: När, arbetsmarknadsministern, kommer regeringens åtgärder att bita när det gäller de som i dag finns i fas 3? När kan vi räkna med att fas 3 avskaffas, som det finns ett enigt riksdagsbeslut om? När ser arbetsmarknadsministern att det finns möjlighet att stänga dörren till denna åtgärd?

Nu har det lagts till förslag och åtgärder. Jag kan hålla med om att en del säkert är bra, bland annat att man har utökat utbildningen för dem som är inne i fas 3. Efter skarp kritik från oss socialdemokrater tillsköt man mer medel till arbetsmarknadsutbildning. Man har gjort det vid två tillfällen, om jag kommer ihåg rätt, och det skulle behövas mycket mer i denna del. Men när kan vi se ett resultat av regeringens politik, om den nu stämmer utifrån det som arbetsmarknadsministern med emfas här hänvisar till, att detta kommer att sjunka och att det kommer att förändras?

Jag vet att man inte ska tro på uppgifter i medierna. Men jag blev lite tveksam när jag läste en intervju med ministern i Svenska Dagbladet för ett tag sedan om fas 3. Hon kunde där inte förklara varför åtgärden finns kvar och lever vidare – åtminstone enligt tidningsartikeln. Men det kan finnas en agenda som vi inte känner till. I så fall skulle jag vara tacksam att få höra det.

Anf. 78 GUSTAV NILSSON (M):

Herr talman! Jag tycker att det är bra att många deltar i denna intressanta debatt.

Först ska jag vända mig till Hillevi Larsson. Antalet högskoleplatser har inte minskat. Tvärtom har vi fler högskoleplatser i dag än tidigare. Yrkeshögskolan har byggts ut, det finns komvuxplatser, och folkhögskolesatsningar är en viktig del för att grundskoleelever och gymnasieelever ska kunna komplettera sina betyg.

Raimo Pärssinen tog upp frågan om att man ska kunna ha personal inom exempelvis äldreomsorgen. Jag antar att han då menade utbildad personal. Visst kan man ha utbildad personal till vissa serviceuppgifter och lite enklare uppgifter. Men det är mycket allvarligt om han tror att man kan byta ut yrkesutbildad vårdpersonal mot människor som inte har den kompetensen. Vi ska ha respekt för de olika kompetenser och yrkesutbildningar som vi har i vårt samhälle.

Jasenko Omanovic tog upp frågan om utförsäkring. Det är inte så att någon människa lämnas vind för våg. Enligt aktuella uppgifter får 10 procent av dem som har kommit fram till den sista tidsgränsen arbete, 45 procent finns i utbildning inom Arbetsförmedlingen och får förhoppningsvis jobb i förlängningen, och 45 procent går tillbaka till sjukskrivning. Det är en bra modell som vi har. Det är ett av de bästa socialförsäkringssystemen i världen på det sättet att arbetsförmågan prövas. Kan man inte arbeta får man gå tillbaka till sjukskrivning eller kanske bli pensionerad.

När det gäller det som Patrik Björck sade bedömer Konjunkturinstitutet att jobbskatteavdraget skulle ge ungefär 100 000 nya jobb. Det är deras bedömning. Sedan är det så att ni har sagt ja till alla jobbskatteavdrag. Först säger ni nej, och sedan säger ni ja. När det gäller det femte jobbskatteavdraget har ni strulat till det ordentligt eftersom det innebär att det fattas 11 miljarder som ni inte kan finansiera. Ni har alltså ett budgethål. Det är intressant och mycket anmärkningsvärt. Det är inte så man gör en budget. Man måste ta ansvar för ekonomin och för finanserna.

Anf. 79 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! I februari 2014 var 4,7 miljoner sysselsatta i Sverige. Det är fler än före finanskrisen. Skatteintäkterna är högre än de var 2005, och de är rekordhöga. Till och med krisåret 2009 var skatteintäkterna högre än de var 2005, då Socialdemokraterna styrde – plus 100 miljarder. Det tycker jag är siffror som säger mycket om hur det står till i landet.

Till Ann-Christin Ahlberg, som säger att man aldrig ska ge upp om 24-åringen, vill jag säga följande: Jag håller med – självklart blir man djupt upprörd om det är så. Men det var precis det ni gjorde före 2006. Mellan 2004 och 2006 var det rekordår när det gäller att förtidspensionera unga människor. Jag har just googlat på det. Ni öste in dem i förtids-

pension, så jag förstår inte var din upprördhet var på den tiden. Nu målar ni upp någon sorts drömvärld om ni får bestämma, en värld som naturligtvis inte finns när ni har ansvaret.

Patrik Björck! Att 2 procent av 19-åringarna blir förtidspensionerade är hemskt. Det tycker vi också. Men här utmärker sig inte Sverige alls, tvärtom. Norge är till exempel mycket värre, och vilka styr där?

År 2004 kostade arbetslösheten och ohälsan enorma summor i Sverige – 18 procent av bnp. Det var därför vi vann valen. Stå alltså inte här och måla upp en drömvärld! Påstå inte att allt var perfekt innan men att allt nu är dåligt! Det är precis tvärtom; allting har blivit så mycket bättre i Sverige. Arbetslösheten ökade till och med mellan 2002 och 2006, och det var högkonjunktur alla de åren. Hur gick det till om ni hade de smarta idéer ni nu står och orerar om?

Nej, det är med RUT, ROT, jobbskatteavdrag, sänkta arbetsgivaravgifter, sänkt restaurangmoms och andra saker jobben kommer till. Och kom ihåg: Fyra av fem jobb kommer till i småföretagen, och dem vill ni straffbeskatta. Det gör inte vi.

Anf. 80 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! När det gäller utbildning har medelstilletningen till våra högskolor och universitet minskat. Medlen har alltså skurits ned.

Regeringen har nu gjort en liten satsning, men den motsvarar inte alls de nedskärningar som har gjorts. Det saknas motsvarande 20 000 högskoleplatser när det gäller nedskärningar och medelstilletning. Tar man även med befolkningsutvecklingen i beräkningen – vi har en växande befolkning och väldigt många ungdomar – blir det ännu värre siffror. Ser man dessutom till söktrycket till våra högskolor och universitet, vilket delvis beror på den höga arbetslösheten, blir siffrorna ännu mer krisartade. Den lilla satsning som har gjorts nu är alltså alldeles för liten. Det borde göras en massiv satsning.

Alla kan inte bli civilingenjörer; så är det. Men man kunde ju åtminstone se till att de som inte har grundskole- och gymnasieutbildning fick hjälp med det, men vi har många på Arbetsförmedlingen i dag som inte får den hjälpen. Det borde vara steg nummer ett, för störst risk att bli arbetslös har man just om man saknar grundskola och gymnasieutbildning.

Ibland tenderar debatten att hamna i att det skulle vara något fel på de arbetslösa och att de ska vara glada att de får vara i fas 3, för det är ingen annan som vill ha dem. Det är en livsfarlig debatt. Jag är nämligen helt övertygad om att vi kan rusta människor för jobben. Vi har gjort det förut, och det är det vi borde göra – rusta människor för riktiga jobb med riktig lön, inte sälja dem billigt som i dag. Man betalar till och med arbetsgivarna för att ta emot dem för gratisjobb eller till svältlön. Det är förnedrande. Vi måste ändra inriktning i jobbpolitiken snarast möjligt.

Anf. 81 JASENKO OMANOVIC (S):

Herr talman! Än en gång: Det är mycket intressant att en interpellation som skulle handla om matchningen – om att vi har ett svenskt näringsliv som inte får arbetskraft – slås ihop med en interpellation om fas 3, där Moderaterna har placerat ett antal människor som har förbju-

dits att komma in på arbetsmarknaden. Det är intressant att den ekvationen ens kan gå ihop.

Till exempel Gustav Nilsson säger att det inte finns några utförsäkrade. Det finns faktiskt folk som är sjuka och därmed har nedsatt arbetsförmåga och som för andra gången tvingas ut ur försäkringen för att gå in på Arbetsförmedlingen. Jag kan inte uppfatta det som något annat än en förnedring av en människa att det för andra gången inte räcker att du är sjuk och har nedsatt arbetsförmåga. Det räcker inte för att Moderaterna ska förstå, utan du måste för andra gången in på Arbetsförmedlingen för att se om det går att göra någonting åt det där. Så är politiken.

Då får vi här, herr talman, passningen från Moderaterna att vi svartmålar Sverige. Jag vill faktiskt säga en sak till Moderaterna. Vi angriper er politik. Ni får inte uppfatta att ni är Sverige. Sverige är mycket större än Moderata samlingspartiet, ska ni veta. Sverige är mycket bredare och större än så, och Sverige kan mycket mer än så. Uppfatta alltså inte att er politik är Sverige och att vi svartmålar Sverige! Vi berättar bara hur ni genomför er politik. Det är det vi gör.

(Applåder)

Anf. 82 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Det har diskuterats om interpellationen borde ha slagits ihop med någon annan, och jag kan hålla med – jag tycker att man borde ha tagit med Jasenko Omanovic interpellation, för den handlar om Arbetsförmedlingens kontakter med företagen. Det var precis det jag försökte tala om: Utan att det finns arbetsgivare blir det inga nya jobb.

Man bör inte trampa på ömma tår, för då kan man få en verklig salva emot sig. Den som skjuter salvan måste dock se till att åtminstone träffa tavlan och inte skjuta vid sidan av. Det var inte jag som sade att man inte skulle anställa 24-åringar! Det var Johan Andersson som sade att de skulle flyttas, och inte till förtidspensionering utan till utbildning och till offentliga arbeten. Det tycker jag är jättebra.

Den sista stora saken, Ann-Christin Ahlberg, är att det ju måste finnas företag som efterfrågar arbetskraft. Det är därför det är problem – för att det finns för få företag. Jag frågade om Volvo, och det fick jag aldrig några svar på. Jag frågade om Norrsundet, och det kanske jag kan få svar på någon gång. Det vet man inte. Men låt mig fråga om Borås, som jag kommer ifrån: Hur många arbetsgivare ser du numera? Hur många anställda ser du på Algots numera? Hur många är anställda i det bolag jag var på, Rydboholmsbolaget i Viskafors? Hur många av 24-åringarna nere i Svaneholm anställs av Firestone? Hur många anställer de?

De anställer inga, för de finns inte längre. Det är det som är problemet.

Anf. 83 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Först vill jag säga till Gunnar Andrén att det där kallas strukturomvandling. Den kommer att fortskrida. Hela tiden sker en strukturomvandling. Tänk vad många jobb som har försvunnit, men tänk vad många jobb som tillkommer också!

Jag kan konstatera, herr talman, att Moderaterna med statsrådet Svanesson i spetsen gärna talar om hur det var förr. Ni försöker tala om det som var förr, och det är ganska intressant. Vi försöker nämligen tala om

nuet, och vi försöker framför allt tala om framtiden. Jag kan bara säga att vi har bra förslag när det gäller framtiden. Vi tycker att de är jätteskarpa. Ni förlitar er hela tiden på att det ska handla om skattesänkningar. På er motsvarande kongress har ni tagit beslut om att statsrådets uppdrag är att driva igenom större skattesänkningar och ett sjätte jobbskatteavdrag samt sänka kapitalskatterna, ägarskatten och så vidare.

Sedan vill jag säga följande till Gustav Nilsson: Inte har väl vi tänkt tanken att vi skulle ersätta någon personal med det vi kallar extratjänster! Vi ska ju faktiskt *tillföra* fler händer i vården. Vi vill föra in mer. Det finns ett stort behov av detta. Samtidigt ser vi att det finns ett stort rekryteringsbehov – som bara växer, speciellt i de små kommunerna. Då tycker vi att det är en ganska smart idé att prova de människor som nu finns i fas 3, ge dem utbildning och kanske intresse att fortsätta att jobba med det. Det är en ganska enkel och simpel tanke.

Herr talman! När Elisabeth Svantesson tidigare har varit med och lagt fram skarpa förslag har de handlat om skattesänkningar. Betyder det att de kommer att fortsätta att lägga fram skarpa förslag om skattesänkningar? Det sitter i den moderata genen någonstans: skattesänkning, skattesänkning! Uppgivet, herr talman.

Anf. 84 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S):

Herr talman! Nu blir jag lite gladare, för nu pratar vi om min hemstad Borås. Det är trevligt att arbetsmarknadsministern har varit där. Jag vet att man inom arbetslivsförvaltningen i vår rödgröna Borås stad jobbar aktivt med att få ut varje person som är arbetslös. Där ser man inte något hinder, oavsett om personen är 24 eller 64 år. Man försöker rusta de människorna så att de får jobb.

Anna-Lena och Pernilla heter två som jobbar med just det här. Jag brukar träffa dem ibland och få små signaler från dem. De är jätteduktiga. I början av februari månad fick jag ett litet meddelande på Facebook om att man hade fått ut 19 personer, så det rullade på. Lite senare samma månad fick jag veta att man fått ut ännu fler i arbete, fyra till under en och samma vecka. Och det handlade inte bara om unga människor. Det handlade faktiskt om människor som fyllt både 63 och 64 år. Det är en härlig känsla när man kan få ha ett jobb de sista åren före pension.

Gunnar Andrén! Det är bra om du kommer till Borås och får se hur det växer och knakar. Ute i Viared blomstrar de nya företagen. Det går att rusta 24-åringar till att få nya jobb, men då måste det finnas en politisk vilja. Det har vi i Borås. Vi kan visa att både 63- och 64-åringar kan komma i arbete. Då att bevisar man att man kan lyckas med även 24-åringar.

Anf. 85 MATTIAS JONSSON (S):

Herr talman! Jag kom in i kammaren när Gunnar Andrén höll sitt anförande. Jag hörde att Volvo ska hjälpas av jobbskatteavdragen genom att köpkraften kommer i gång. Detta bevisar vilken typ av politik den borgerliga alliansen för.

Vad Volvo behöver är – enligt Volvo självt, fackliga organisationer och oss från Socialdemokraterna – en aktiv arbetsmarknads- och näringspolitik. Jag tror inte ett dugg på att Volvo säljer fler bilar på grund

av några hundra kronor i jobbskatteavdrag. Volvo behöver helt andra stöd.

Dessutom hjälper det väl i så fall inte att öka kostnaderna för trafikförsäkringen? Det hjälper väl i så fall inte att göra arbetslösa och sjuka fattiga? Det ökar inte någon köpkraft. Men det är precis det som har skett.

Volvo behöver kompetensförsörjning. Som internationellt företag på en internationell marknad hade de också behövt hjälp och stöd när krisen kom 2008, så att inte alla dessa tusentals personer fått gå ut i arbetslöshet. Det hade varit mycket bättre att säga: Vi ska lyssna på er som företag. Vilka är era behov? Kan vi hjälpa till med övervintringsprojekt?

I stället skedde ingenting, förutom att Maud Olofsson sade: Bygger ni inte tillräckligt bra bilar får ni skylla er själva. Det var i princip det beskedet som gavs från Sveriges regering, vilket är mycket upprörande. Det var totalt fel politik. Därför sitter vi i dag i en situation med hög arbetslöshet. Volvo har hamnat i en sämre konkurrenssituation gentemot andra bilindustriföretag runt om i Europa. Där var man på tårna. Tyskland är ett sådant exempel. De hade en sämre utgångspunkt när krisen kom men har en bättre situation nu. De har tagit sig igenom krisen med en aktiv arbetsmarknads- och näringspolitik.

Vi måste se till att befria dem som finns inom fas 3. Det går vi till val på. Detta skapar inga jobb. De personerna är livegna. De är låsta i denna sysselsättningsfas. De har inte möjlighet till arbetsmarknadsförsäkringar och pensionsavsättningar. De kan inte gå med i någon facklig organisation. De går inte under kollektivavtal. Det är tveksamt om de har möjlighet att få semester. Dessutom får företagen 5 000 kronor varje månad för varje fas 3:are de har hos sig. Det är också många företag som tar betalt av kunder för dem som nu utför jobb inom fas 3.

Jag bara ställer frågan: Vad finns det för drivkrafter? Det ska löna sig att arbeta, säger regeringen ganska ofta. Jag håller med om det. Men vad finns det för drivkraft för en arbetsgivare att låta en som är i fas 3 gå över i anställning? För det första måste arbetsgivaren betala lön. För det andra försvinner bidraget på 5 000 kronor i månaden. Det är fråga om en total inläsning. Det finns inte ens en politik som stimulerar att en arbetsgivare ska låta det gå över i en anställning.

Anf. 86 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Det är inte första gången vi debatterar unga. Det är inte heller första gången vi debatterar långtidsarbetslöshet eller matchning. Jag vill såklart säga ännu några saker om detta.

Jag vet inte om någon lyssnade på mitt förra anförande, där jag talade om jobbpolitik kontra arbetsmarknadspolitik och hur båda behövs. Vid varje budget har vi lagt fram skarpa förslag i jobbpolitiken men också i arbetsmarknadspolitik. Det senaste tillskottet och någonting som jag är väldigt glad för – budgeten började gälla bara för ett par månader sedan – är YA-jobben. Då kan vi koppla in Volvo i denna diskussion också. Olof Persson började med idén att införa Volvosteget.

Vi har haft en diskussion med parterna om vad vi kan göra tillsammans för att fler unga ska få en fot på arbetsmarknaden. Många unga berättar om hur svårt det är när de möter arbetsgivare som har krav på

arbetslivserfarenhet. Har man aldrig haft ett jobb är det svårt att ha den där erfarenheten.

YA-jobb handlar om att lära sig jobbet på jobbet. Staten stöttar handledningen, och det är ingen socialavgift. Arbetsgivare och fackliga organisationer öppnar tillsammans dörren på olika arbetsplatser. Avtalen ser lite olika ut, men i grunden är de desamma. Det är en helt ny väg in på svensk arbetsmarknad för unga. Det är inte en åtgärd eller en insats, utan en ny väg in som jag är glad för att vi har arbetat fram tillsammans med parterna.

I sommar sänker vi kostnaden ytterligare för att anställa dem som är under 23. En del menar att det inte ger jobb. Jag reser varje vecka och träffar arbetsgivare som berättar motsatsen. Detta har, tillsammans med den sänkta momsens, påverkat deras beslut att växa och anställa. Arbetsgivaravgifter och moms påverkar jobben, särskilt för unga.

När det gäller sysselsättningsfasen är det för mig otroligt viktigt att varje människa blir sedd, som jag sade i förra interpellationsdebatten. Det är många personer som haft det tufft, speciellt under krisåren. Man hade det tufft redan innan. Man kanske var långtidsarbetslös eller långtidssjukskriven, och nu kämpar man för att komma tillbaka. Många gör också det. I exemplet från Borås hade en person gått vidare från sysselsättningsfasen, och det är många som gör det. Men självklart vill vi att fler ska göra det.

Som Gunnar Andrén var inne på skapas jobben naturligtvis av arbetsgivarna. Jag vet att ni i er budget har 30 000 extratjänster som kommer att finnas något år. Jag antar att de inte ska finnas för evigt. Hur man med ett pennstreck kan fixa de 30 000 jobben ute i offentlig sektor under ett år är någonting som ni får svara för. Men jag har förstått att det är fråga om arbete inom äldreomsorg och upprustning av miljonprogram.

Ni säger: Stoppa fas 3! Fyra olika partier säger det, men har inget gemensamt förslag på hur det ska se ut i stället. För mig är det viktigaste att varje person blir sedd, att varje person rustas och matchas vidare och får det stöd som behövs på vägen mot ett arbete. Det kommer aldrig att vara okej att man glöms och göms i statistik utan att bli sedd.

Matchning är en utmaning. Om ni läser Arbetsförmedlingens senaste rapport kan ni se att det inte är ett nytt fenomen att vi har matchningsproblem på svensk arbetsmarknad. Rekryteringsproblem har vi dess värre haft länge. Det handlar om många olika saker. Det handlar naturligtvis om att myndigheten Arbetsförmedlingen måste fungera bättre. Det handlar om att ungdomar måste välja yrken där man kan få jobb. Det handlar om att vi har öppnat för arbetskraftsinvandring, så att företag kan få tag på specialistkompetens. Det handlar om en mängd olika saker. Man måste arbeta med att förbättra matchningen.

Det handlar om utbildning för många individer men inte för alla, för alla vill inte utbilda sig igen och igen. Det handlar om att underlätta för människor att gå vidare men också att se till att utbildningssystem, Arbetsförmedlingen och andra tillsammans kan verka för att fler har ett jobb att gå till och möta det behov som finns hos arbetsgivarna.

Anf. 87 PATRIK BJÖRCK (S):

Herr talman! Tack för den här debatten, arbetsmarknadsministern! Det kanske inte är den sista. Jag vet inte.

Prot. 2013/14:85
18 mars

Svar på
interpellationer

Jag får börja med att säga att YA-jobben är bra. De gillar vi också. Det räcker dock inte för de 100 000 arbetslösa ungdomar vi har. De kommer inte att lösa hela den problematik vi har framför oss.

I en tidigare interpellationsdebatt i dag med Ylva Johansson sade arbetsmarknadsministern ungefär: Jag är oroad över den socialdemokratiska målsättningen att Sverige ska ha Europas lägsta arbetslöshet. Den målsättningen oroade arbetsmarknadsministern. Det gör mig lite konfundrad.

Jag tog för givet att det var en målsättning som varje arbetsmarknadsminister skulle ha. Det är ett ganska anmärkningsvärt uttalande. Det kan möjligen framstå i ett lite klarare ljus efter dagens debatt. Arbetsmarknadsministern har helt enkelt inte en sådan målsättning.

Jag har haft en tidigare debatt med arbetsmarknadsministern här i kammaren med anledning av den höga ungdomsarbetslösheten och det faktum att Sverige har fått ta emot bidrag från EU. I det sammanhanget sade arbetsmarknadsministern ungefär: Ja, Sverige får bidrag från EU, men Sverige är ett av 20 länder som får bidrag från EU. Därmed var arbetsmarknadsministern nöjd.

Att det var åtta länder som klarade sin politik mycket bättre och inte behövde EU-bidrag för att klara ungdomsarbetslösheten bekymrade inte arbetsmarknadsministern. Det är vad som skiljer oss socialdemokrater från den moderatledda regeringen och arbetsmarknadsministern.

Vi är inte nöjda med att Sverige är en medelmåtta. Vi vill att Sverige ska vara bäst i Europa på att bekämpa arbetslöshet.

Anf. 88 JOHAN ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag kan bara konstatera att jag inte får några svar från arbetsmarknadsministern om när regeringen är beredd att sätta in förnyade åtgärder för att avveckla fas 3 eller för att minimera inflödet till fas 3.

Ungefär 15 procent av dem som i dag finns inne i fas 3 går vidare till någon form av sysselsättning. Det är bra, men det måste bli mycket bättre om vi vill motverka inflödet till fas 3.

Jag kan aldrig tänka mig att arbetsmarknadsministern är nöjd med att 590 ungdomar i åldern 18–24 år i dag är deltagare i fas 3-åtgärder. Hur många av de 590 kommer att kunna gå vidare?

Det är därför vi har lagt fram våra skarpa förslag om extratjänster som ministern rycker på axlarna åt. Jag är ganska övertygad om att man gör ett grundfel från den borgerliga regeringen när man inte använder offentlig sektor mer i arbetsmarknadspolitiken.

Det finns möjligheter att åtgärda det efter valet. Beskedet till de deltagare som i dag är inne i fas 3 som möjligtvis följer debatten – jag vet att det finns de som gör det – är klart och entydigt från regeringens sida: Inga nya förslag kommer.

Anf. 89 MATTIAS JONSSON (S):

Herr talman! Jag ska tala lite grann om fas 3. Det är den inläsnings-sysselsättningsåtgärd som regeringen vägrar att släppa taget om för Arbetsförmedlingen.

Arbetsförmedlingen är enligt min uppfattning ganska vanskött. Arbetsförmedlingen får inte utföra det jobb som uppdraget egentligen borde vara. Det är att förmedla jobb, hjälpa de arbetslösa, se till att det finns

kontakt med näringslivet, industrin och företagen, att se hur behoven ser ut och kunna rusta de arbetslösa för att kunna ta de jobb som finns och växer till.

Om jag nu har räknat rätt är det runt 18 miljarder kronor som Arbetsförmedlingen har betalat tillbaka till staten sedan 2007 och framåt. Det var pengar som var avsedda att gå till utbildning för arbetslösa. Det var meningen att man skulle rusta de arbetslösa för att komma ut i jobb. I dag kan vi konstatera att pengarna går tillbaka.

Anders Borg har stått och sagt: Nu ska vi se till att myndigheterna får tillräckligt med pengar. Under samma tid har Arbetsmarknadsdepartementet suttit och skrivit ett regleringsbrev som i princip förbjuder Arbetsförmedlingen på lokal ort att hitta olika flexibla lösningar med utbildning som matchar det behov som finns just där, och då går pengarna tillbaka.

Det resulterade bland annat i att chefen för Arbetsförmedlingen i Göteborg sade upp sig för ganska exakt ett år sedan och sade: Det går inte att jobba i Arbetsförmedlingen såsom den ser ut med den reglering vi har. Det är oerhört allvarligt.

I dag misslyckas vart femte rekryteringsförsök på svensk arbetsmarknad. Vi har ett företag som Manpower som säger att de får tacka nej till hundra uthyrningar i veckan. Vad vill arbetsmarknadsministern göra åt Arbetsförmedlingen?

Anf. 90 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESS-SON (M):

Herr talman! Jag till tacka interpellanterna Patrik Björck och Johan Andersson för interpellationerna. Det är i grunden en bra debatt. I dessa frågor har vi en väldigt tydlig konfliktlinje i svensk politik om var jobben verkligen växer fram.

Interpellanterna gillar att prata om sysselsättningsfasen. Den tycker jag är jätteviktig. Den måste leda ut till arbete. Men vi behöver också prata om hur jobben ska växa fram.

Fram till valet kommer vi att fortsätta med en politik som underlättar för arbetsgivare, både offentliga arbetsgivare och privata företag, att utveckla sina idéer så att fler kan ha ett jobb att gå till. Det har skett under dessa år. Det är en politik som vi kommer att fortsätta med.

Att döma av de förslag som Socialdemokraterna hittills har lagt fram på riksdagens bord verkar man vilja gå tillbaka till en politik som man drev före 2006.

Låt oss då komma ihåg att under de sex första åren under 2000-talet hade vi fantastiskt bra utveckling ekonomiskt, men sysselsättningen stod helt still. Jobben växte inte fram.

Vad som oroar mig med siffermålen, Patrik Björck, är att det är så ni ofta vill lösa saker. Ni sätter upp ett siffermål. När man sedan upptäcker att man inte kan nå det förtidspensionerar man bort människor och driver ut dem ur arbetskraften.

Det är inte en väg att gå. Målet är full sysselsättning. Då ska jobben bli fler och arbetsmarknadspolitiken ha de verktyg som gör att fler kan ta del av de jobb som växer fram. Det är det absolut tydliga budskap som jag har, eftersom alla behövs.

15 § Svar på interpellation 2013/14:310 om uppsägningar på Arbetsförmedlingen

Anf. 91 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Kerstin Nilsson har frågat mig vad jag avser att göra för att inte Arbetsförmedlingen ska behöva säga upp folk samt vad jag tänker göra för att förbättra Arbetsförmedlingens insatser.

De statliga resurserna ska användas på effektivast möjliga sätt. Arbetsförmedlingen har sedan skuldkrisen 2008 fått kraftiga tillfälliga förstärkningar av sitt förvaltningsanslag för att hantera den ökade mängden arbetsökande. Det är rimligt att de tillfälliga förstärkningarna fhas ut då arbetslösheten går ned. Det arbetsgivarpolitiska ansvaret i staten är delegerat till myndighetscheferna. Det innebär att det är myndigheterna som anställer, lönesätter, utvecklar och avvecklar sin personal utifrån tillämpliga regelverk, det vill säga författningar och kollektivavtal, med de ekonomiska förutsättningar som ges.

För att arbetsmarknadspolitiken på bästa sätt ska bidra till full sysselsättning är det nödvändigt att Arbetsförmedlingen fungerar väl och att dess verksamhet snabbt och effektivt kan anpassas efter nya omständigheter på arbetsmarknaden. Under senare år har både arbetsmarknadens utveckling och flera politiska reformer bidragit till att förändra förutsättningarna för Arbetsförmedlingen att uppfylla sitt uppdrag. Mot bakgrund av detta har regeringen den 6 februari beslutat om en översyn av Arbetsförmedlingen.

Anf. 92 KERSTIN NILSSON (S):

Herr talman! Jag delar ministrerns uppfattning att statliga resurser ska användas på effektivast möjliga sätt. Något annat skulle inte vara tänkbart.

Men tycker verkligen ministern att resurserna på Arbetsförmedlingen används på bästa sätt? Jag funderar. Även om Arbetsförmedlingen har haft extra medel har de varit hårt styrda. Jobbet har också varit förenat med sådana krav att det har varit omöjligt att nå upp till ett bra resultat, det vill säga att hjälpa och stötta arbetslösa till att få ett jobb.

Kanske har Arbetsförmedlingen använt de resurser som de har fått på ett utmärkt sätt i förhållande till de direktiv de har fått, men verkligheten och direktiven har inte varit förenliga. Kan det vara så att arbetsmarknadsministern och den politik som har förts har försatt Arbetsförmedlingen i en helt omöjlig situation?

Så måste det vara, för vad har vi i dag? Vi har över 400 000 arbetslösa. En hel del av dessa har kommit till förmedlingen när de kastades ut ur sjukförsäkringssystemet. Det är människor som har med sig sjukdomar och begränsningar. De är sköra, och de har långt ifrån någon arbetsförmåga ens till ett anpassat arbete.

Vi har 35 000 i sysselsättningsfasen – tidigare benämnd fas 3. Jag kunde inte låta bli att nämna detta här. Vi har många arbetsgivare som

inte hittar rätt kompetens när de ska anställa. Det finns arbetsgivare som säger: Nej, vi kontaktar inte Arbetsförmedlingen längre, för vi har inget förtroende för dem.

Lägg därtill att Arbetsförmedlingens anställda har en hög arbetsbelastning och en helt extrem arbetssituation. Vi hör från flera håll att det finns handläggare som har ansvar för fler än 300 arbetssökande. Det är ett omöjligt uppdrag och en arbetssituation som inte ens är i närheten av det rimliga.

Häromdagen läste jag att ministern kommenterade ett reportage. I artikeln läser jag följande: Problemen med Arbetsförmedlingen beror på att förmedlarna låter den interna administrationen skymma sikten. Sedan uppmanar ministern arbetsförmedlarna att jobba smartare. Dessa ord var alltså arbetsmarknadsministerns hälsning och budskap till alla de tröttkörde förmedlarna på en av statens just nu absolut viktigaste myndighet: Jobba smartare! Jag tolkar inte det på något annat sätt än att ministern anser att problemen beror på förmedlarna.

Situationen för de arbetslösa har inte blivit bättre. Inte heller har arbetsförmedlarnas arbetssituation blivit bättre; den är tvärtom sämre. Om nu arbetslösheten minskar – borde inte detta först få märkas i förmedlarnas arbetssituation innan anslagen till personalkostnader påverkas? Det hade väl varit bra för alla, både arbetssökande och anställda?

Dessutom funderar nu regeringen på att fördubbla antalet aktivitetsrapporter från en till två gånger i månaden. Det måste innebära mer arbete för förmedlarna. Jag undrar hur arbetsmarknadsministern kan anse att de tillfälliga förstärkningarna av förvaltningsanslagen till Arbetsförmedlingen nu kan fhasas ut med hänvisning till att arbetslösheten har gått ned. Jobbet på förmedlingen har ju inte gått ned.

Anf. 93 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Jag tycker att detta är en utmärkt möjlighet att påminna arbetsmarknadsministern om att det finns enkla sätt att dra ned kostnaden när det gäller administration och övrigt i Arbetsförmedlingen. Nu är det tvärtom; nu lägger regeringen på en massa regelsystem på själva arbetsförmedlarna, som sitter fast i dessa garn av regler och känner sig frustrerade för att de inte kan göra det de är satta att göra, nämligen förmedla jobb.

Nu vet jag att Arbetsförmedlingen inte är med i Statens servicecenter. Om Arbetsförmedlingen skulle ansluta sig dit finns det direkt en potential som man kan spara pengar på i löneadministration och annat. Men nu vet jag också att det finns en broms här någonstans, och den sitter i Arbetsmarknadsdepartementet. Elisabeth Svantesson tycker att det där får Arbetsförmedlingen bestämma själv. Den stora potentialen när det gäller Statens servicecenter har jag tagit del av i regeringens eget underlag. Det handlar om investeringar i it-system och annat, herr talman, på så stora summor som ända upp till 1,2 miljarder kronor. Kan man samordna detta mellan myndigheterna på ett mycket bättre sätt? Om man däribland kunde få Arbetsförmedlingen att bli inlemmad i Statens servicecenter skulle man kunna spara betydande belopp på ren administration som ligger utanför förmedlarnas uppdrag.

Samtidigt kan jag konstatera att det finns en kraftlöshet. Detta kan man bestämma från politiskt håll, men man gör det inte. Det beskedet tar

jag emot med stor förvåning. Varför ska man regelbelägga det hela och låta förmedlarna fastna i ett garn av regler och så vidare när man inte gör det som är naturligt att göra, herr talman? När man rationaliserar i företag eller i statlig verksamhet ska man naturligtvis ge sig på det som kan göras bättre och effektivare. Då handlar det om vanlig administration som finns runt anställningar, personal, löner och så vidare. Denna möjlighet finns.

Det är ett gott tips. Jag har haft en interpellationsdebatt med statsrådet Attefall om detta, och jag har ställt en skriftlig fråga till Elisabeth Svantesson: Varför inte se till att Arbetsförmedlingen kan vidta den enkla åtgärden att ansluta sig till Statens servicecenter och därmed hålla nere de kostnader som inte direkt handlar om förmedlarnas jobb? Det är ett mycket bra tips. Visa handlingskraft för en gångs skull!

Anf. 94 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Eftersom vi alldeles nyligen debatterade Arbetsförmedlingen och även kommer in på detta nu tänkte jag hålla mig till de frågor som Kerstin Nilsson har ställt mig. Det handlar dels om uppsägning av personal, dels om insatser på Arbetsförmedlingen.

När det gäller insatser har det kommit till en mängd nya verktyg i lådan för Arbetsförmedlingen för att kunna matcha fler mot arbete. Det handlar delvis om stöd – i många fall olika typer av stöd för att kunna matcha personer ut mot jobb.

När det gäller Arbetsförmedlingens personal och förvaltningsanslag är det viktigt att komma ihåg att mellan 2008 och 2014 har förvaltningsanslaget ökat med 50 procent i löpande priser. Man måste självfallet anpassa sig efter de prognoser som finns framåt. Det är egentligen det korta svaret på de frågor som jag redan en gång har svarat på.

Vi ska fortsätta att vässa insatserna. Det gör vi genom översynen. I varje budget lägger vi också fram nya förslag och vässar de insatser som finns för att fler som står långt utanför ska komma tillbaka.

Diskussionen om Arbetsförmedlingens arbetsmiljö och om administration var uppe bara för en liten stund sedan här i debatten. Det tillskrivs mig en del åsikter och tankar som jag kanske inte exakt har uttryckt. Vad jag har sagt – och det sade jag också i debatten alldeles nyss – när det gäller Arbetsförmedlingen och att skymma sikten är att jag tror att mycket av den administration som sker på Arbetsförmedlingen inte är ett resultat av politiska beslut. Det är ett resultat av Arbetsförmedlingens egen styrning. Jag tror att cheferna tillsammans med gd nu får fundera över om inte detta skymmer sikten.

Som jag sade i *Aktuellt* i förra veckan tror jag att arbetsförmedlarna har mycket att säga om detta, för de jobbar med det varje dag. Cheferna bör i ännu större utsträckning lyssna på hur man kan göra, hur man kan förbättra och hur man kan göra saker smartare. Jag tror att vi alltid och i alla organisationer ska fundera på just detta: Hur kan vi göra saker på ett bättre sätt så att vi får ut mer av det vi gör och kan ägna oss åt det som är viktigt?

Eftersom ni varje gång ni står i talarstolen säger att vi regelbelägger så mycket tycker jag också att ni ska ge exempel på vad det är som är regelbeläggande. När det gäller aktivitetsrapporterna har alla vi som är

här inne – alla de partier som representeras här – varit överens om att vi ska ha sådana. Det är i sig ingenting nytt. Det är inget nytt att man redovisar sina jobb, och det är inget nytt att arbetsförmedlarna har kontakt med arbetssökande. Det sker på ett mer strukturerat sätt.

Jag tror att det är viktigt och helt relevant att det sker. Hur de här kontakterna sedan ska ske med de arbetssökande är upp till Arbetsförmedlingen. Arbetssökande är olika. En del är arbetslösa under kort tid och behöver inte ha så mycket möten med arbetsförmedlare, och andra behöver stort stöd. Då måste man anpassa sina insatser till de personer man möter.

Anf. 95 KERSTIN NILSSON (S):

Fru talman! I min interpellation frågar jag också vad ministern avser att göra för att förbättra Arbetsförmedlingens insatser. Det är mycket viktigt.

Under senare år har både arbetsmarknadens utveckling och flera politiska reformer bidragit till att förändra förutsättningarna för Arbetsförmedlingen att uppfylla sitt uppdrag. Därför har regeringen beslutat om en översyn av Arbetsförmedlingen. Så sade ministern. Men jag undrar om alla dessa verktyg och regelförenklingar gjort arbetet lättare, smidigare och mindre byråkratiskt. Tar det mindre tid?

Jag håller med om att det behövs en översyn. Men först borde man se över om arbetsmarknadspolitiken fungerar. Men man beslutar om en översyn eller tillsätter en utredning, som vanligt. När verkligheten inte ser ut som regeringen önskar att den gjorde tillsätts en utredning. I stället för att göra förbättringar här och nu skjuts problemen på framtiden. Och där ute i verkligheten får de arbetssökande och AF-handläggarna fortsätta som tidigare. Det är många gånger ett spel för gallerierna. Det är hopplösa åtgärder som inte leder till något.

Många av de aktiva arbetssökande hos Arbetsförmedlingen väntar i dag på svar på om de får börja en viss utbildning, om de beviljas starta eget-bidrag eller om de får en praktikplats. Slutkörde förmedlare försöker göra vad de är ålagda men hinner inte, och korta möten hålls bara för mötenas skull och för en pinne till i statistiken. Vi har också sett hur Arbetsförmedlingen tidigare har skickat tillbaka pengar som inte har använts för att man inte har hunnit med. Jag har tyvärr inte koll på hur det är nu, och jag hoppas att alla slantar används på bästa sätt och inget skickas tillbaka.

Jag frågar än en gång arbetsmarknadsministern: Vad kan göras *nu* för att förbättra Arbetsförmedlingens möjligheter att vara en myndighet som hjälper människor till arbete i stället för att lägga så mycket kraft på att vara en kontrollmyndighet?

Anf. 96 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Fru talman! Det är precis som Kerstin Nilsson beskriver det. Vi har sagt det tidigare: Vi har en arbetsförmedling i kris och som har tappat förtroende ute i landet. Vi har förmedlare som tycker att de inte får göra det som de är ålagda att göra. Och nu står arbetsmarknadsministern och frågar oss vad det är för regler. Det känner hon till mycket väl.

När jag pekar på att det finns en stor rationaliseringspotential genom det enkla att ansluta Arbetsförmedlingen till Statens servicecenter säger

ministern att hon inte svarar på det. Samtidigt säger hon i interpellations-
svaret till Kerstin Nilsson att det är myndighetscheferna som anställer,
lönesätter, utvecklar och så vidare med de ekonomiska förutsättningar
som ges. Då finns det en bra förutsättning om man låter Arbetsför-
medlingen ansluta till Statens servicecenter.

Som jag sade tidigare, inom hela det statliga myndighetsområdet
skulle det innebära en rationalisering på upp till 1,2 miljarder. Men enligt
beskrivningen som kommer från Regeringskansliet kan man spara inve-
steringskostnader på 1,2–1,7 miljarder kronor på en rationalisering som
är logisk och som man kan genomföra för att på så vis lösgöra resurser
till arbetsförmedlarna som har att förmedla jobb. Jag förstår inte att ar-
betsmarknadsministern vägrar att ta upp detta till diskussion i riksdagens
kammare. Det är en lösning som hon väl känner till eftersom jag har
ställt en skriftlig fråga om detta också. Varför kan inte ministern se till att
man gör den här anslutningen? Myndigheten har ju regeringen själv ord-
nat och satt på plats.

En sak vet jag. Om vi socialdemokrater har den stora lyckan att vinna
valet kommer vi inte bara att ändra arbetsmarknadspolitiken. Vi kommer
också att se till att vi får en rationell hantering. Vi kommer att ansluta
förmedlingen till Statens servicecenter.

Anf. 97 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESS-
SON (M):

Fru talman! Det lovas otroligt mycket här i talarstolen från opposit-
ionen. Nu har Raimo Pärssinen lovat att Arbetsförmedlingen ska anslutas
till den här serviceenheten.

Låt mig återgå till frågan som Kerstin Nilsson har ställt och som jag
tycker är viktig. När det gäller insatser här och nu svarade jag på den
frågan. Jag svarar, tycker jag, varje gång på frågorna som jag får från
interpellanterna. Det är inte alltid som interpellanterna uppskattar svaren,
men det är ju en helt annan sak. Här och nu har jag sagt att det finns
mycket att göra på Arbetsförmedlingen, men i insatserna och verktygen.
Vad jag vet vill Socialdemokraterna inte ta bort nystartsjobb, instegsjobb
och andra insatser. Vi pratar ju om insatserna, för det var så frågan var
ställd, och de är viktiga. De måste också användas på bästa sätt. Här och
nu måste man alltså bli bättre på att använda verktygen. Ett sätt är att
vara ute och berätta om dem för arbetsgivarna, för det är där ute jobben
växer till. De skapas ingen annanstans än ute hos arbetsgivarna, och
arbetsgivarna behöver öppna dörren för att ta emot fler personer som nu
upplever att det är tufft att ta sig tillbaka till arbetsmarknaden efter en
lång kris.

Vi måste komma ihåg att dagens arbetsmarknad ser annorlunda ut än
den gjorde för 20 år sedan. Vi står inför helt nya utmaningar. Det är
också fler som behöver omfattande stöd från Arbetsförmedlingen än
tidigare. Det här tycker jag är någonting att problematisera kring. Man
kan ta i från tårna här i talarstolen om man vill det, men det här är någon-
ting att problematisera kring både när det gäller hur vi kan få jobb som
växer till i olika typer av sektorer så att alla hittar en plats och när det
gäller att arbetsgivare behöver anställa personer som har större utma-
ningar med sig. Det är självklart så att en person som under lång tid har
varit sjukskriven men har arbetsförmåga, vill komma tillbaka och står till

arbetsmarknadens förfogande också har stora utmaningar eftersom man har gått hemma under lång tid. Det är en helt ny situation för Arbetsförmedlingen, och det uppdraget ska vi vara ödmjuka inför.

Jag är en stor vän av effektiviseringar. Hur de ska ske är något som vi för samtal om med Arbetsförmedlingen och inte i riksdagens kammare. Det tycker jag är viktigt. Framför allt finns det många goda förslag inifrån Arbetsförmedlingen som vi lyssnar på. Vi för ju ständigt samtal med Arbetsförmedlingen på Arbetsmarknadsdepartementet om hur vi kan utveckla verksamheten.

Det är intressant med den här kvällens debatter. Ena stunden styr vi för mycket, och vi har så mycket regler. Nästa stund kommer en ny interpellation om att vi borde styra lite mer med regleringsbrevet. Jag vet inte riktigt vilket ben som Socialdemokraterna tycker att vi ska stå på.

För mig är översynen väldigt viktig. Den kommer att bli viktig just utifrån att arbetsmarknaden förändras och sammansättningen av de arbetslösa har förändrats ganska mycket, liksom de insatser som vi nu använder. Hur kan vi vässa dem och hur kan de användas på bästa sätt? Det handlar också om hur Arbetsförmedlingen kan samverka med andra aktörer. Hur kan man förbättra samverkan med kommunerna, med de privata aktörerna, de kompletterande aktörerna? Hur ska samverkan med andra myndigheter se ut? Mycket har skett på arbetsmarknaden och med Arbetsförmedlingen under de sista åren, och därför tror jag att det är viktigt att vi nu verkligen gör den här genomlysningen av Arbetsförmedlingen, för en sådan har inte skett sedan mitten av 90-talet.

Anf. 98 KERSTIN NILSSON (S):

Fru talman! Jag har inga betänkligheter när det gäller att se över våra myndigheter. Det är nog någonting som vi måste göra ständigt och återkommande.

Vi var tidigare inne på regelverk, och det är många som vittnar om konstiga regelverk, meningslösa möten och meningslösa insatser. Men det var ju i går. Det kanske är bättre i dag.

Ibland blir det dock riktigt konstigt, och nu ska jag ta ett litet exempel. Jag vill att ministern lyssnar noga, för jag kommer med en följdfråga sedan.

Jag läste om en kvinna som har tre deltidsjobb, och ofta jobbar hon kvällar och helger. Men inkomsterna från deltidsjobben är så små att hon inte kan försörja sig. Hon får därför komplettering via Försäkringskassan, och för att få det ska hon delta i åtgärder via Arbetsförmedlingen. Det är inget konstigt i sig, men någonstans har det sunda förnuftet försvunnit. Det får nämligen till följd att hon vissa dagar deltar i åtgärder på dagtid mellan 9 och 16. Därefter går hon till sitt ena deltidsjobb och jobbar då kanske 16.30–21. Hennes arbetsdagar är tio timmar.

Vi kan dra det lite längre och anta att hon bara får arbete på lördagar och söndagar. Om hon deltar i Arbetsförmedlingens åtgärder fem dagar i veckan är hon i gång sju dagar i veckan. Det är väl inte acceptabelt? Jag kan bara hoppas att hon inte är ensamstående småbarnsförälder.

Jag och säkert kvinnan som befinner sig i den här situationen samt hennes handläggare på Arbetsförmedlingen vill gärna höra ministrerns kommentarer till det jag nyss beskrev.

Anf. 99 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESS-
SON (M):

Fru talman! Jag vill tacka för interpellationen. Nu kommer det nya frågor på slutet om väldigt specifika situationer. Jag måste fördjupa mig lite i det Kerstin Nilsson menar.

Jag antar att det handlar om att det finns personer inom jobb- och utvecklingsgarantin som har ett jobb. Målet måste hela tiden vara att vi ska arbeta för att varje person som står till arbetsmarknadens förfogande ska ha ett jobb att gå till på heltid och att man också får vidare stöd för att komma in.

En av de stora utmaningarna är vissa sektorer där det är svårt för just många kvinnor, som Kerstin Nilsson beskriver, att verkligen få ett heltidsjobb. Det är inom handel och ofta inom offentlig sektor. Många är undersysselsatta och vill jobba mer. Det är en stor utmaning för arbetsgivarna att se till att erbjuda sina anställda heltidsanställningar, i den mån det är möjligt.

Arbetsförmedlingens insatser måste alltid fokusera på att stötta personer för att de ska komma tillbaka till heltidsjobb och få fast fot på arbetsmarknaden.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på interpellation 2013/14:313 om nedskärningar på Arbetsmiljöverket

Anf. 100 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESS-
SON (M):

Fru talman! Cecilia Dalman Eek har frågat mig hur jag arbetar för att hantera risken för att kvaliteten på arbetsmiljötillsynen försämras när branschkompetensen inte längre används och utvecklas.

Som jag har svarat vid tidigare interpellationer i fråga om Arbetsmiljöverkets organisation är det myndighetens ledning som bestämmer hur myndigheten ska organiseras. Det centrala för regeringen är att myndigheten bedriver sin verksamhet på ett effektivt sätt som svarar mot dess uppdrag. Jag har stort förtroende för att myndigheten även fortsättningsvis kommer att klara detta.

Sedan 2007 har Arbetsmiljöverket effektiviserat sin verksamhet och sänkt sina driftskostnader väsentligt. Siffrorna visar att det i dag utförs fler inspektioner per inspektör än för bara några år sedan. Också antalet krav i tillsynsbesluten har ökat, vilket tyder på att verkets arbete med urvalsmetoder för att identifiera de mest riskfyllda arbetsställena har gett resultat.

Det är naturligtvis viktigt att Arbetsmiljöverket bedriver sin verksamhet på ett effektivt och välfungerande sätt. Det får dock inte glömmas bort att det är arbetsgivaren som har ansvar för arbetsmiljön och för att lagar och regler inom området följs. Även arbetstagarerna, de fackliga organisationerna och skyddsombuden har en viktig del i att arbetsmiljön på den enskilda arbetsplatsen utvecklas på ett positivt sätt.

Jag följer noga utvecklingen och har dessutom kontakt med parterna i arbetsmiljöfrågorna och kommer att fortsätta att ta upp hur vi bäst kan

Anf. 101 CECILIA DALMAN EEK (S):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Det var inte värst imponerande. Det är oroväckande att ministern är så nöjd med en situation som dränerar arbetsmiljöarbetet på värdefull kompetens och medför en allvarlig risk för att verkets trovärdighet raseras. Trovärdigheten bygger, enligt en utredning som verket har gjort, på den kompetens och den kunskap som framför allt de större branscherna har gett många av inspektörerna. Det handlar om de stora, tunga branscherna som sjukvård, skola och förskola, industri – inte minst processindustrin – bygg och anläggning. Här är arbetsmiljöfrågorna komplexa och föränderliga och kräver att arbetsmiljöinspektörerna bygger på sin kompetens för att kunna förstå och bedöma nya risker.

Alliansregeringen har dock genomfört stora nedskärningar på Arbetsmiljöverket. Det låter fint att säga att verket har effektiviserat sin verksamhet. Men för att klara personalminskningarna som har krävts har nu en förenklad roll införts för de inspektörer som är kvar. Den nya inspektionsmodellen innebär att branschkompetensen inte längre ska användas och inte heller kommer att utvecklas. Detta oroar inspektörerna men också anställdas och arbetsgivares organisationer. Antalet arbetsmiljöinspektörer har minskat med 150 personer från 2006. Det är nästan 40 procent. I dag uppfyller Sverige inte ens FN:s minimistandard för arbetsmiljöinspektörer. Vi är i särklass sämst i Norden och bland de sämsta i Europa. Är ministern stolt över det?

Men det är inte nog med det. Nu ska verket fortsätta att skära ned sin verksamhet. Då är det kompetensen hos dem som faktiskt finns kvar som får sitta emellan.

För det första: Det finns inte utrymme för att ersätta den stora mängd branschfarna inspektörer som inom kort går i pension. Endast 40 procent av dem ska ersättas. Det blir då med unga, oerfarna inspektörer.

För det andra: I den nya inspektörsrollen räknas inte branschkunskapen in. Nu ska alla bli allmäninspektörer och kunna göra allt med en enkel checklista som stöd. Men vad händer den dag en inspektör som kommer från en annan bransch får en följdfråga på en av checklistorna? Ska hon bara säga att hon inte vet? Eller ska hon ta upp telefonen och ringa och kolla om det finns någon annan som möjligen vet? Detta kommer att bli effekten om några år.

För det tredje och kanske viktigaste: Det finns inte pengar eller tid till att ta vara på och utveckla kompetensen. Kunskaper tillförs inte i den utsträckning som behövs, varken inom nyrekrytering eller inom kompetensutveckling för de äldre inspektörerna som redan jobbar inom verket. Det finns nämligen inga pengar.

Verket ska prioritera att ha inspektörer ute på fältet, och med en 40-procentig nedskärning på personalstyrkan finns det inte utrymme för kompetensöverföring. Men här anställs inte tillräckligt med inspektörer. Och de nya som anställs får ingen ny utbildning, än mindre kompetensöverföring från branschfarna inspektörer.

Fru talman! Det säger sig självt att en sådan politik är ett hot mot kvaliteten på tillsynen. Inspektörerna och arbetsgivarnas och arbetstagarnas

Svar på
interpellationer

organisationer har alla uttryckt sin starka oro för de hårda nedskärningarna och effekterna av att utesluta branschkompetensen.

Men ministern vill ge sken av att allt är okej, och det är givetvis det besked hon måste ge. Sju års skattesänkningar har inneburit att staten har tappat 130 miljarder i intäkter. En del av de pengarna skulle ha behövts för att göra Sveriges arbetsplatser trygga. Men det kommer arbetsmarknadsministern förstås aldrig att erkänna.

Dagens situation är ett medvetet svek mot alla Sveriges anställda och företagare men också mot de ambitiösa arbetsmiljöinspektörer som verkligen vill göra ett bra jobb. Därför kräver jag av arbetsmarknadsministern att hon stoppar kompetensdräneringen på Arbetsmiljöverket.

Anf. 102 JASENKO OMANOVIC (S):

Fru talman! Jag tackar Cecilia Dalman Eek för en väldigt engagerad insats i debatten. Hon utstrålar ett genuint engagemang i frågan.

Varför är Arbetsmiljöverket så viktigt? Arbetsmiljöfrågan är viktig eftersom vi i Sverige har sagt att vi ska ha en pensionsålder vid 65 år. Man kan gå i pension vid 67 år också. Då gäller det att ha en arbetsmiljö som gör att man orkar jobba så länge.

Arbetsmiljöverket finns även i min hemkommun, än så länge – frågan är om det finns kvar efter omorganisationen. Jag ringde till Arbetsmiljöverket och frågade om jag kunde få vara med på en av deras inspektioner. Jag fick då möjlighet att följa med när de tittade på E4-infarten till den nya bron i Sundsvall. Dit kom inspektörer som kunde branschen utan och innan. Arbetsgivaren fick en motpart som kunde prata på hans eller hennes nivå och inte en allmäninspektör som måste titta i böcker för att förstå vad arbetsgivaren pratade om.

De kunde tala fackspråk, de kunde tala om detaljer, de kunde förstå varandra. Det var en sådan styrka i arbetsmiljöinspektionen och också ett stöd för arbetsgivaren liksom för de arbetstagare som jobbade på arbetsplatsen. Jag måste säga, fru talman, att när vi gick runt hängde jag inte alltid riktigt med i det som hände, men vi såg att vi hade med proffs att göra på bägge sidor. De slutsatser man kom fram till var på en hög nivå.

Inspektionen som gjordes såg egentligen inte ut som myndighetsutövning. Den var saklig och låg på en proffsig nivå just för att de hade en sådan kompetens, vilket även arbetsgivarna uppskattade. De behövde inte slösa tid på att förklara mer än nödvändigt. Det är något som byggs upp och är bra. Det är bra för arbetsgivare, bra för arbetstagare, bra till och med för pensionssystemet. Folk orkar mer och behöver inte gå i förtida pension. De orkar jobba till 65, vilket i slutändan gör att vi inte skapar fattigpensionärer.

Det är betydligt mycket bättre än bara ett arbetsgivarverk och en rationalisering vid myndigheten. Det här är en jätteviktig fråga ur många aspekter, och det är viktigt att kunna behålla den kompetens som finns. Det har alla involverade parter nytta av.

Anf. 103 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Egentligen är detta en märklig interpellation där man tror att ministern, oavsett vilket verk eller vilken minister vi talar om, ska gå in och i detalj styra ett verk. Men nu har vi debatten.

Arbetsmiljöverket införde en ny organisation den 1 januari i år. Det berodde naturligtvis på förändringar på arbetsmarknaden. Den ser inte likadan ut som tidigare. Det är bra, och den förre generaldirektören har uttryckt stor förnöjsamhet med att man moderniserar och effektiviserar.

Man måste naturligtvis ha ett flexibelt arbetssätt. Det är så de flesta arbetar i dag. Och man ska givetvis inspektera mest där det behövs bäst. Man ska lokalisera riskerna och sätta in åtgärder där de behövs, inte göra slentrianmässiga inspektioner för att på det viset kunna räkna pinnar. Det blir det inte ett bra arbetsmiljöarbete av.

Arbetsmiljöverket gör ett fantastiskt bra jobb. Jag har varit med flera gånger och är mycket imponerad av den kunskap och kompetens som finns. Men nu står man inför nya utmaningar och nya risker. Förändringen av den svenska arbetsmarknaden går ganska fort. Många av inspektörerna, som gör ett fantastiskt bra jobb, närmar sig pensionsåldern. Så ser utvecklingen ut på många stora företag och verk i dag. Det sker ett generationsskifte. Jag tror inte att vi behöver vara så oroliga för det. Nya ingenjörer kommer att komma in. Nya människor med ny kunskap kommer att använda nya verktyg så att arbetet blir effektivt.

Arbetsmiljön i Sverige är kanske bäst i hela världen. Vi hade lägst antal dödsfall förra året. Det var rekordlågt. Vi har länge haft en sjunkande kurva, vilket är mycket glädjande. Nästan alla kurvor pekar åt rätt håll. Det är fantastiskt bra och tyder på ett bra arbete av arbetsgivarna men också ett bra arbete på Arbetsmiljöverket. Vi ser med stor tillförsikt på Arbetsmiljöverket och är inte ett dugg oroliga.

Det är arbetsgivaren som har huvudansvaret. Oavsett vilken arbetsplats det gäller är det arbetsgivaren som har det yttersta ansvaret för att se till att det fungerar. Det fungerar på de flesta ställen, även på Arbetsmiljöverket. Nöjdheten hos dem som granskas och inspekteras har ökat de senaste åren. Det är klart att en stor förändring alltid medför tveksamhet bland äldre och bland dem som jobbat länge på ett visst sätt. Det är naturligt. Men varje företag och varje verk måste effektivisera sin verksamhet, och det är glädjande att så redan skett. Man har sänkt driftskostnaderna, man gör fler inspektioner per inspektör, man använder nya verktyg och man arbetar förebyggande. På Arbetsmiljöverkets hemsida finns fantastiskt bra information att ta del av.

Det ska vara enkelt att göra rätt, och det ska kosta att göra fel; det har vi sagt. Vi vill arbeta med bättre information, med bättre förebyggande insatser och med riktade insatser till vissa branscher där det visar sig att riskerna är höga, inte bara för olycksfall utan också för exempelvis sjuk-skrivningar relaterade till arbetet. Det måste man på ett bättre sätt titta på.

Frågan var om branschkompetensen utvecklas. Jag tror att den kommer att bli mycket bättre. Det är sällan det var bättre förr. Större flexibilitet, ny kunskap och nya verktyg garanterar att Arbetsmiljöverket går mot nya mål, och det kommer att göra det på ett bra sätt.

Anf. 104 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Fru talman! Jag frågade generaldirektören för Arbetsmiljöverket då vi hade ett insynsråd vilken ambitionsnivå Arbetsmiljöverket har. Jag undrade om det går att klara verksamheten på ett fullgott och rimligt sätt med mindre resurser. Jag fick svaret att det kan man göra. Man kan köra runt Arbetsmiljöverket på 50 miljoner kronor, om regeringen så bestämmer.

Det är nämligen regeringen som bestämmer ambitionsnivån för Arbetsmiljöverket.

Elisabeth Svantesson, arbetsmarknadsministern, lämnar ett ganska typiskt svar, om jag säger så, där hon säger att hon har fullt förtroende och litar på att Arbetsmiljöverket klarar av problemen på ett bra sätt. Det är bra att ha den insikten, men vad har Elisabeth Svantesson och Moderaterna för ambitionsnivå för Arbetsmiljöverket och arbetsmiljöarbetet?

Ni moderater pratar gärna dåtid. Ni slänger er med 2006 hit och dit. Om vi tittar på vilka möjligheter det fanns för Arbetsmiljöverket 2006 och jämför med i dag kan vi konstatera att det i dag saknas mycket resurser jämfört med då. I den värld där ni moderater lever kan ni säga att arbetsmiljön har blivit mycket bättre och att vi därför inte behöver mer resurser, att vi tvärtom kan fortsätta att strypa dem. Det är just det ni gör. Vi har gått från en nivå på 365 inspektörer, många av dem specialister, till att i dag vara nere på 230 inspektörer, fru talman. Vi blir kritiserade internationellt för att vi har en så låg nivå. I den prognos som Elisabeth Svantesson ansvarar för fortsätter kurvan att gå nedåt, och antalet arbetsmiljöinspektörer ska bli 200. Då uppstår den fråga som jag ställt många gånger i kammaren, nämligen på vilket sätt det blir ett bättre arbetsmiljöarbete med färre inspektörer.

Som Cecilia Dalman Eek påpekade ska man gå från att vara specialister inom vissa områden till att bli generalister. Och då står Moderaterna i kammaren och säger att det kommer att bli mycket bättre. Det ska alltså bli bättre med enbart generalister och inga specialister. Det kan överföras på det arbete som sker i EU-kommissionen.

Verket självt säger att de i dag inte har kompetensen, utan den måste stärkas för att svara upp mot det som händer där ute. Den frågan kommer arbetsmarknadsministern och jag att debattera den 1 april. Det ser vi fram emot, åtminstone ser jag fram emot den debatten, fru talman. Det händer en massa saker, och Arbetsmiljöverket vill att Sverige ska ligga i framkant för att tidigt kunna vara med och påverka. Nu klarar de inte av det eftersom Arbetsmiljöverket sakta stryps. Det är det som sker.

Har Elisabeth Svantesson diskuterat frågan med de fackföreningar som finns på arbetsmarknaden? Har hon haft en diskussion med TCO om behovet av att få grepp om de psykosociala arbetsmiljöproblemen som bara ökar? Har hon pratat med LO-förbunden om de cancerogena ämnen som finns? Senast läste jag att det var polacker som var inhyrda och som rev en båt åt försvaret som innehöll blå asbest och så vidare.

Det finns massvis med problem och nya problem som växer fram om ni fortsätter att strypa Arbetsmiljöverket. Ni slår igen kontor, ni ser till att specialister slutar, det blir färre generalister kvar, och ni är fullständigt nöjda. Det är obegripligt.

Anf. 105 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag tackar Cecilia Dalman Eek för interpellationen.

Än en gång tillskrivs jag väldigt många känslor. Jag vill gärna stå för dem själv. Men det är naturligtvis upp till Raimo Pärssinen att göra detta.

Vad är vår ambition? Arbetsmiljöfrågan är nog den fråga som jag har debatterat mest av alla frågor i interpellationsdebatter. Det finns ett stort engagemang i denna fråga. Vår ambition är, som jag tidigare har sagt, att

arbetsmiljön på alla arbetsplatser ska vara bra. Självklart är det ambitionen.

Jag ska gå rakt på pengarna eftersom det ofta handlar om pengar. Det är helt riktigt att vi 2006 gjorde en hel del förändringar i statsförvaltningen. Vi lade exempelvis ned Integrationsverket, och vi gjorde också besparingar i Arbetsmiljöverket. Från 2009 till 2013 har vi återigen tillfört en hel del resurser till Arbetsmiljöverket. Det handlar om olika typer av satsningar och om information och tillsyn eftersom jag tror att det är någonting som är mycket viktigt i arbetsmiljöarbetet och som faktiskt arbetsgivarna ansvarar för. Låt oss inte glömma det. Det är inte Arbetsmiljöverket som är ansvarigt för landets arbetsplatser, utan det är arbetsgivarna. Och många arbetsgivare, speciellt de mindre, har inte den information som de behöver och inte riktigt kunskap om vilket ansvar de har eller hur de ska bedriva arbetsmiljöarbetet på ett effektivt sätt.

Men när det gäller denna specifika interpellation om metoder, det är det som frågan handlar om, är det för mig inte en fråga om exakt vilka metoder som man ska använda sig av på Arbetsmiljöverket. Det är ungefär som om vi skulle börja diskutera hur arbetsförmedlarna ska matcha. Det finns 320 arbetsförmedlingar, och de jobbar på olika sätt. Jag kommer aldrig att tala om exakt vilken metod i mötet mellan arbetssökande och arbetsförmedlare som är bäst. Det finns en branschkunskap, och det finns kunskap på Arbetsmiljöverket om hur man ska jobba mest effektivt utifrån de resurser man har och utifrån det arbete man har.

Jag är inte lika övertygad som interpellanten om att all branschkompetens nu försvinner från Arbetsmiljöverket. Men eftersom många går i pension tror jag att det är en fråga om kompetensöverföring som skulle ha skett oavsett om man hade 50 fler inspektörer eller inte.

Det grundläggande uppdraget för Arbetsmiljöverket är att sprida kunskap och information och att bedriva tillsynsarbete. Det gör man på ett mycket effektivt och bra sätt. Effektiviteten handlar inte bara om pengar. Den handlar faktiskt om hur träffsäker man är i det man gör. Jag är övertygad om att man är mer träffsäker i dag än vad man var tidigare.

Anf. 106 CECILIA DALMAN EEK (S):

Fru talman! Det är intressant att arbetsmarknadsministern tar upp frågan om matchning som vi har debatterat under lång tid och påpekat att den faktiskt inte sker. Arbetsförmedlarna får inte göra de typer av insatser som behövs. Det är precis den typen av reglering som denna regering ägnar sig åt. Det är en långtgående detaljreglering. Men plötsligt kliver ministern här tillbaka och tar inte det ansvar som behövs.

Det talas om kompetensöverföring. Problemet är att verket självt har konstaterat att man inte har pengar. Man har krav på sig att öka antalet inspektioner, men det finns inte pengar och resurser för att ta hand om den kompetensöverföringen. Man kommer inte att ha råd med kompetensöverföring. Det är en av de saker som jag kritiserar arbetsmarknadsministern för att inte ta ansvar för.

En uppfattning som arbetsmarknadsministern och jag trots allt delar är att fler arbetsplatser behöver få besök av inspektörer som ett led i tillsynsarbetet. Men det målet förfuskas på ett mycket cyniskt sätt när det sker samtidigt som verkets inspektörer blir färre. Det kan vara så att man börjar jaga fler pinnar i statistiken på ett sätt som innebär att man gör fler

ytliga inspektioner. Men den kompetensdränering som nu sker kommer på sikt att innebära att man i dessa ytliga inspektioner bortser från den helhet som behövs. Det är den jag talar om. Den är viktig. Den handlar om trovärdigheten i den svenska statens arbetsmiljöarbete. Det äventyrar den här regeringen.

Den arbetsmiljöinspektör som vill leverera pinnar i statistiken kan gå ut på ett bygge. Det gjorde jag för ett par veckor sedan. Där finns i dag många olika företag. Förra veckan var jag på ett bygge i Frölunda i Göteborg. Där var platschefen ett eget företag, betongfirman var ett eget företag, ställningsbyggarna var ett, han som installerade den tillfälliga elen var ett. Ni förstår hur det är. Den inspektör som jag följde med kunde lätt ha rapporterat fem pinnar i statistiken den dagen på en och samma arbetsplats. Det blir inte högre kvalitet för att inspektörerna skriver fler rapporter.

Detta påminner om den kritik som ibland, sann eller osann, riktas mot polisens nykterhetskontroller. När det är mycket trafik – en tisdag eftermiddag klockan fem – går det lätt och snabbt att göra många nykterhetskontroller. Men det är kanske inte då som de gör störst nytta.

Detta är en uppenbar risk när man sköter Arbetsmiljöverkets anslag på detta sätt.

Ett gott arbetsmiljöarbete är arbetsgivarens ansvar. Det är helt rätt. Statens tillsyn behövs för att alla anställda ska känna sig trygga på jobbet. Då kan man arbeta effektivt i stället för att oroa sig för psykosociala problem, för belastningsskador och för olyckor. Med ökad stress ökar belastningsskadorna, och särskilt på kvinnodominerade arbetsplatser. På byggarbetsplatser sker fortfarande en dödsolycka varje månad. Det är inte värdigt ett land som Sverige.

Därför är det bra att arbetsmarknadsutskottet nyligen har beslutat om en nollvision för dödsolyckor på arbetsplatser. Mot bakgrund av detta nya beslut skulle jag vilja veta hur arbetsmarknadsministern menar att kompetensdräneringen och personalminskningen på Arbetsmiljöverket stöder nollvisionen.

I själva verket är det nog snarare som en jurist på Arbetsmiljöverket, som har nära till pensionen, säger: Inspektören åker ut och skriver ett krav bara för att han eller hon måste göra det. Vad kravet står för är en annan sak. Men det ger verket de pinnar man vill ha.

Hur stöder kompetensdräneringen nollvisionen för dödsolyckor på arbetsplatser?

Anf. 107 JASENKO OMANOVIC (S):

Fru talman! Det arbete som Arbetsmiljöverket gör är oerhört viktigt, och personalen på denna myndighet är oerhört kompetent. Då tycker jag inte att vi bara ska radera och dränera det och göra någonting halvdant. Det jobb som de gör ger möjligheter för företagare att behålla sin kompetens och så att personalen inte blir sjukskriven.

Vi som samhälle investerar i dag i grundskola och i gymnasieskola i snitt 1,2 miljoner per person. Det är en investering som vi gör från samhällets sida. Vi ska hjälpa till så att den personen får rätt kompetens, och företaget ska vidareutveckla kompetensen hos denna person. Individerna är en tillgång för ett företag. Därför är det viktigt att företagare kan få hjälp och stöd för att ha en bra miljö för att kunna nyttja denna kompe-

tens och för att personen med denna kompetens ska kunna producera på ett företag.

I denna kedja är Arbetsmiljöverket en del av en fungerande kedja. Därför är det viktigt att Arbetsmiljöverket har tillräckligt med kompetens för att vi som samhälle, företagen och individerna ska ha kompetens.

Anf. 108 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Jag måste få ställa en fråga till de socialdemokratiska ledamöter som engagerat talar i denna fråga. Kan ni nämna någon enda indikation på att Arbetsmiljöverket inte klarar sitt uppdrag?

Denna otroliga oro och de stora orden får mig att undra vad det är ni vet som ingen annan vet. Hela interpellationen i denna fråga är otroligt märklig, och Raimo Pärssinen ställer frågor till ministern om hon har hört med LO-förbunden om farliga ämnen. Vad har ni för syn på världen? Vad har ni för förtroende för Arbetsmiljöverket? Det verkar vara noll. Vad har ni för syn på hur en minister ska arbeta? Man blir ju riktigt skrämmd när man lyssnar på Socialdemokraterna.

Det är samma sak med Cecilia Dalman Eek. Det är inte fackliga problem eller enskilda anställdas arbetssätt vi ska diskutera i Sveriges riksdags kammare. Det finns inte pengar, säger Dalman Eek. Jag kan tala om att man om man googlar och söker lite grann hittar precis samma krav år 2003, från dåvarande generaldirektör Kenth Pettersson till den socialdemokratiska regeringen. Då fanns det inte heller tillräckligt med pengar för allt verket ville göra. Det kanske ligger i ett verks intresse att alltid vilja göra mer, och det kanske ligger i en generaldirektörs intresse att vilja ha en stor uppgift.

Visst har det alltid räknats pinnar. Är man med inspektörer ute, som jag har varit flera gånger, får man höra att det alltid har räknats pinnar. Det kanske kommer att göras framöver också, men vi hoppas att det är rätt pinnar som räknas – inte bara pinnar.

Som sagt: Finns det en enda indikation på att Arbetsmiljöverket inte klarar sin uppgift? Jag har inte sett eller hört något.

Anf. 109 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Fru talman! Jag tar det sista först. Varför ska Katarina Brännströms bild av ambitionsnivån på Arbetsmiljöverket vara lik min bild? Jag kan förstå att Katarina Brännström kan stå ut med ett arbetsmiljöverk som har 100 miljoner kronor i anslag – hon skulle ändå med emfas hävda att de klarar sin uppgift, för uppgiften bestäms av ambitionsnivån. Vi har dock en högre ambitionsnivå, fru talman.

Om man har ett skyddsombudsstopp får man inte dit en arbetsinspektör. Varför har regionala skyddsombud och skyddsombud så svårt att få kontakt med arbetsmiljöinspektörer? Varför kan inte Arbetsmiljöverket känna att de gör ett fullgott arbete i det internationella arbetet? Jo, därför att det saknas resurser. Är det så att Katarina Brännström tror att hon befinner sig i en verklighet tror jag faktiskt att jag har bättre kontakt med de fackliga organisationerna – det är TCO och alla LO-förbund – i det hela.

Fru talman! Statsrådet Svantesson var inne på kompetensöverföring över generationer, alltså när man anställer nya. Då blir frågan: Varför är det så att man bara får ersätta var tredje inspektör som slutar? Betyder det

att man går miste om en kompetensöverföring av två, för att ni svälter ut verket?

Er ambitionsnivå för arbetsmiljöfrågorna är oerhört låg. Ni har skurit ned kraftigt, och ni fortsätter att göra det. Sedan står statsrådet här och säger att hennes ambitionsnivå är att alla ska ha en bra arbetsmiljö. Det är en bra ambitionsnivå, men den går inte ihop med de resurser ni tillställer Arbetsmiljöverket och hela den kedja med regionala skyddsombud och skyddsombud som finns. Det håller inte ihop. Ni svälter ut Arbetsmiljöverket. Ni är inte intresserade av frågorna.

Anf. 110 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Nu tillskrevs jag ytterligare en åsikt. Jag står gärna för mina egna åsikter och min egen ambition.

Min ambition är att vi ska ha trygga och säkra arbetsplatser, och jag uppfattar att mycket av det Arbetsmiljöverket just nu gör är rätt på många olika sätt. Man har fokuserat och gör vissa mer träffsäkra insatser vad gäller såväl information och kunskapsinhämtning som tillsyn. Det handlar om fokus på riskarbetsplatser, och det handlar om fokus på kvinnors arbetsmiljö. Det vet vi är en stor utmaning, och det är ett uppdrag Arbetsmiljöverket har fått av regeringen. Det handlar också om det arbete mot hot och våld jag nämnde. Hot och våld ökar på många olika arbetsplatser.

Det jag ser just nu är att Socialdemokraterna varje gång de ställer sig i talarstolen lovar 1 miljon, 2 miljoner eller uppemot 1 miljard. Det är mycket man lovar. Det är lovärt och något ni gärna får göra, men det blir väldigt dyrt när ni ger er in i debatten eftersom ni lovar mycket till alla.

Jag vill lyfta blicken lite. Sverige har en god arbetsmiljö i förhållande till många andra länder, men den kan bli mycket bättre. Återigen: Arbetsgivaren har huvudansvaret. Ser man till olika indikatorer som finns tillgängliga är trenden ändå tydligt positiv på många sätt. Förra året uppmättes det lägsta dödstalet vi har sett på svenska arbetsplatser, vilket jag tycker att interpellanten ska veta om. Jag har sagt det många gånger i debatten, men det är inte så att det finns ett absolut samband mellan resurser till Arbetsmiljöverket och tillståndet i arbetsmiljön och dödsolyckor – frågan är mycket, mycket mer komplex än så.

Jag välkomnar en nollvision, vilket riksdagen nu har ställt sig bakom. Jag har i varje debatt sagt att varje person som dör på jobbet är en för mycket, och det är att uttrycka en nollvision. Man kan uttrycka det på olika sätt, men det är i grunden så vi måste jobba.

Slutligen har arbetsmarknadens parter en viktig roll som pådrivare i förbättringsarbetet. Jag har kontakt med parterna, och jag vet vad många olika parter tycker och har för tankar och åsikter om detta. Man har många goda idéer, och man jobbar också konstruktivt tillsammans på många arbetsplatser runt om i Sverige. Jag kommer att fortsätta samtala med parterna om hur vi bäst kan arbeta tillsammans för att främja en god arbetsmiljö, men låt oss inte glömma bort att arbetsmiljöarbetet är ett ansvar arbetsgivarna har. De ska tillsammans med sina medarbetare forma den goda utveckling jag hoppas och tror kommer att präglade arbetsmiljön på svenska arbetsplatser även i framtiden.

Anf. 111 CECILIA DALMAN EEK (S):

Fru talman! Det är bra att det är någon från regeringssidan som förstår att man ska ha samtal med parterna och att de är väldigt relevanta i diskussionen.

När det gäller kvinnoarbetsplatser är det återigen ett område där just branschkompetensen kommer att vara oerhört viktig. När man lär regionala skyddsombud att arbeta för att söka skälen till att skador uppstår säger man: Sök brett – skälet kan ofta ligga utanför det första man ser! Sök brett!

Då behövs branschkompetensen. Går man ut och kollar på fallolyckor hittar man saker – visst. Går man ut och tittar på belastningsskador hittar man saker, och det är bra att verket gör det. Men eftersom man inte kommer att fortsätta utveckla sin branschkompetens kommer också kunskapen om allt det där som ligger utanför att försvinna väldigt fort. Jag oroar mig över att arbetsmarknadsministern inte säger att hon är orolig för det. Det tycker jag att hon borde vara.

Under tiden nedskärningarna på Arbetsmiljöverket har pågått har regeringen sänkt skatterna med 130 miljarder. Vid Moderaternas senaste stämma beslutade man om nya skattesänkingsförslag på 35–40 miljarder. Det är klart att man om man ska fortsätta att sänka statens utgifter också måste sänka i det här fallet statens arbetsmiljöarbete.

Vi är redan sämst i Norden. Verket har sagt att de inte kommer att jobba med branschkompetensen. Arbetsmarknadens parter – båda sidor – är oroad för detta, och vi socialdemokrater anser att det är en cynisk politik. Vi har sagt att vi vill lägga 100 miljoner för att stoppa kompetensdräneringen, och eftersom Moderaterna är så bra på att låna våra förslag skulle jag vilja inbjuda arbetsmarknadsministern att låna det förslaget. Det skulle vara bra för arbetsmiljön, för de anställda och för arbetsgivarna i Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på interpellation 2013/14:316 om Arbetsförmedlingens företagskontakter

Anf. 112 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jasenko Omanovic har frågat mig vilka åtgärder jag som arbetsmarknadsminister avser att vidta för att ledningen för Arbetsförmedlingen faktiskt gör det den är satt att göra.

Som jag sade så sent som i november 2013 i kammaren är det grundläggande styrdokumentet från regeringen till Arbetsförmedlingen förordningen med instruktion för myndigheten. Där står i andra paragrafen att Arbetsförmedlingen ska verka för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt bland annat genom att effektivt sammanföra dem som söker arbete med dem som söker arbetskraft. Att arbeta med arbetsgivarkontakter ligger således i Arbetsförmedlingens grunduppdrag. I regleringsbrevet betonar regeringen vad myndigheten särskilt ska göra under det kommande året och vad som särskilt ska återrapporteras till regeringen.

Av de arbetsgivare som anmält en ledig plats var, enligt Arbetsförmedlingens årsredovisning för 2013, 91 procent nöjda med hanteringen. 81 procent angav att de fått tillräckligt med lämpliga sökande för att kunna anställa, vilket är i nivå med tidigare år. Arbetsförmedlingens ökade fokus på arbetsgivarkontakter avspeglas i att antalet arbetsgivarkontakter och antalet överenskommelser med arbetsgivare har ökat. Detta är ett arbete som måste fortsätta.

Arbetsförmedlingens arbetsgivarkontakter är av stor vikt för att kunna sammanföra arbetssökande med arbetsgivare som söker arbetskraft, och det är centralt att arbetet med arbetsgivarkontakter utvecklas. Regeringen har tillsatt en bred översyn av Arbetsförmedlingen som bland annat ska analysera hur Arbetsförmedlingens kontakter och samarbete med arbetsgivare kan förbättras ytterligare.

Arbetsförmedlingen har under de senaste tre åren fått uppdrag i sitt regleringsbrev som rör arbetet med arbetsgivarkontakter, då regeringen anser att detta är ett mycket viktigt och prioriterat område för Arbetsförmedlingen att arbeta med. I regleringsbrevet för budgetåret 2014 trycker regeringen extra på Arbetsförmedlingens arbete med uppsökande aktiviteter hos arbetsgivare för att bland annat hitta lediga jobb som annars inte utannonseras.

Anf. 113 JASENKO OMANOVIC (S):

Fru talman! Det här är, tror jag, fjärde eller femte gången jag debatterar detta område med en arbetsmarknadsminister. Jag vet inte om det är andra eller tredje arbetsmarknadsministern som jag debatterar detta med; jag har tappat räkningen.

Jag debatterar detta för att det är grundläggande. Detta är en stomme i det jobb som Arbetsförmedlingen borde göra. Det är grunden till matchningen, grunden till idén med verksamheten.

Fru talman! Jag kommer ihåg när Arbetsförmedlingen på 90-talet fick något som hette Platsbanken. Man var först ute med att på nätet kunna registrera arbetssökande och erbjuda den tjänsten till arbetsgivare. Det förtroendekapital som Arbetsförmedlingen fick då på det området var ganska stort. Jag kommer inte ihåg siffrorna exakt, men marknadsvärdet på den tjänsten var hög; skulle man ha sålt den kunde man kanske ha fått ett antal miljarder.

Vad var det då som var så bra? Jo, det var att arbetsförmedlare kom i kontakt med företagare och förklarade hur man skulle komma in i Platsbanken. Detta fanns inte tidigare. Från Arbetsförmedlingen gick man ut och mötte företagare. Det är inte bara viktigt för att kunna ha en platsbank, för att kunna ta in de tjänsterna till Arbetsförmedlingen eller för att kunna ta in upplysningar till Arbetsförmedlingen om lediga jobb. Det är inte det enda som är viktigt med att arbetsförmedlaren ska ha kontakter med arbetsgivare. Det finns ett antal andra områden som också är viktiga.

Arbetsförmedlingen gör årliga prognoser om arbetsmarknadsutsikterna. Det är inte så att man tar tummen och kollar från vilket håll det blåser, utan man gör det genom att komma i kontakt med företagare. Den näst största undersökningen på marknaden hade tidigare bara ungefär 10 procent av det antal företagskontakter som Arbetsförmedlingen har. Undersökningarna bygger på stor och bred kontakt med näringslivet. Det

är viktigt, för därifrån hämtar man information om vilka yrken som det kommer att krävas utbildning till framöver.

När jag började de här debatterna, fru talman, var det regleringsbrev på 27 sidor och tre rader om arbetsgivarkontakter. Nu vet jag inte om det är exakt 27 sidor fortfarande, men jag tror att det är sex eller åtta rader om arbetsgivarkontakter den här gången. Jag kommer inte att ge mig, fru talman, förrän det här blir ett område som är övergripande i det regleringsbrev som man skickar till Arbetsförmedlingen. Arbetsgivarkontakter är A och O för Arbetsförmedlingens verksamhet.

Anf. 114 GUSTAV NILSSON (M):

Fru talman! Till föregående talare vill jag gärna säga att det i regleringsbrevet för 2014 betonas att Arbetsförmedlingens arbete med arbetsgivarkontakter ska stärkas, dels för att de personer som bör hitta sig ett arbete ska göra det, dels för att underlätta för arbetsgivaren att hitta rätt arbetskraft, eftersom man är i behov av att rekrytera.

Det här är en viktig uppgift för Arbetsförmedlingen. Man gör i dag bra insatser, men man får kanske också tänka nytt och förändra sina metoder. Vad gäller småföretagen behövs det måhända mer av uppsökande verksamhet, alltså att man tar kontakt, besöker företagen, jobbar lite okonventionellt och inte bara har möten i Arbetsförmedlingens lokaler. En småföretagare har många gånger fullt upp i sitt dagliga värv med att vara lite av en alltiallo, kanske såväl vd som kamrer och inköpare. Man har många arbetsuppgifter och hinner kanske inte alltid med att följa vad som händer på arbetsmarknaden och ha kontroll på allt stöd, all handledning och alla insatser som man kan få del av. Jag tror att det är viktigt att Arbetsförmedlingen bedriver mer uppsökande verksamhet just vad gäller småföretagarna. Det sker säkert också, men i en omfattning som är svår att bedöma. Det varierar kanske från arbetsförmedling till arbetsförmedling.

Enligt utvärderingarna är de allra flesta nöjda med de kontakter de har, men inget är så bra att det inte kan bli bättre. Det är viktigt att det här följs upp och utvärderas i den översyn av Arbetsförmedlingen som ska ske. Det finns alltså en klar strategi för Arbetsförmedlingen att jobba med det här. Det betonas tydligt i regleringsbrevet. Det är viktigt att man följer detta, och det är viktiga insatser som måste göras, både för arbetsgivaren som söker jobb och för arbetsgivaren som vill ha kompetent och bra arbetskraft.

Anf. 115 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Låt mig tacka Jasenko Omanovic för interpellationen. Vi har pratat om detta tidigare. Vi tyckte väldigt lika då, interpellanten och jag, och vi tycker egentligen precis likadant nu, tror jag. Arbetsförmedlingen har ett uppdrag att jobba med två kundgrupper: arbetssökande och arbetsgivare.

Hur styr vi då detta? Först och främst handlar det om det grundläggande uppdraget. Som jag sade tidigare när vi möttes och diskuterade den här frågan är huvuduppdraget enligt instruktionen till Arbetsförmedlingen att jobba med både arbetsgivare och arbetssökande. Dessutom har vi förstärkt detta i regleringsbrevet för att verkligen betona vikten av

det eftersom vi ser att det finns ett arbete att göra här för att jobba ännu mer och ännu bättre.

Frågan som interpellanten har ställt är: ”Vilka åtgärder avser arbetsmarknadsministern att vidta för att ledningen för Arbetsförmedlingen faktiskt gör det den är satt att göra?” Ja, det handlar om regleringsbrev, instruktioner, samtal och en ständig diskussion med Arbetsförmedlingen.

I går började en ny generaldirektör, Mikael Sjöberg. När jag presenterade honom lyfte han fram tre saker som han tycker att det är viktigast att jobba med från början. En av de frågorna var just att Arbetsförmedlingen måste se att man har två kundgrupper. Den nya generaldirektören ser det, liksom många av arbetsförmedlarna. Men det gäller också att ge tid åt sådana prioriteringar, så att man ser både arbetsgivare och arbetssökande.

Nu handlar det här om företagskontakter. Jag vill dock se att man jobbar med alla typer av arbetsgivare. Man behöver bli bättre på att uppsöka och besöka även offentliga arbetsgivare för att berätta om vilka möjligheter man har och vilken kompetens man kan hjälpa kommuner och andra offentliga arbetsgivare med.

Återigen vill jag säga att detta är ett grunduppdrag som Arbetsförmedlingen har. Jag vill att man fortsätter att bli bättre. Det kommer jag att arbeta för.

Anf. 116 JASENKO OMANOVIC (S):

Fru talman! Ministern säger att man ska prioritera och att Arbetsförmedlingen ska ges tid. Det är just det jag vill, fru talman. Man ska inte styra i minsta detalj sökandes besök och den sökande kundgruppen. Man styr arbetsförmedlarna i minsta detalj så att de inte har tid att ha företagskontakter.

I snitt har en arbetsförmedlare 300 arbetssökande. Dessutom styrs det med regleringsbrevet att de måste träffa varenda sökande. Det räcker att göra en handlingsplan för att förbruka de dagar de har så att de inte kan få kontakt med arbetsgivare. Vi har 400 000 arbetslösa. Det är i dag 35 000 ungdomar som är arbetslösa.

Av dessa 400 000 säger Arbetsförmedlingen själv att 250 000 är i riskgrupper. Jag nämnde i en tidigare debatt i dag att Riksbanken har sagt att den inte kan göra någonting med penningpolitiken. Det krävs en arbetsmarknadspolitik.

För att kunna ge dessa människor möjlighet att komma närmare arbetsmarknaden behöver varje arbetsförmedlare en kontakt med arbetsgivare. Därför behöver det inte bara övergripande stå i regleringsbrevet att det är en fråga som de ska jobba med. De behöver konkreta mål för vad de ska uppnå.

Hur många arbetssökande ska de behöva få ut på arbetsmarknaden? Finns det någon målsättning för arbetsmarknadsministern? För oss socialdemokrater finns en målsättning. Vi har sagt att år 2020 ska vi ha Europas lägsta arbetslöshet.

Därför behöver man öka möjligheten för arbetsförmedlare att ha företagskontakter. Det handlar om att se och höra vad arbetsgivare behöver för personal. Det räcker inte bara med kontakter. Det behövs mer. Det behövs en riktig arbetsmarknadspolitik och en utbildningspolitik. Men för att i grunden kunna matcha en arbetsgivare med en kompetent arbetskraft behövs kontakt med en förmedlare.

Jag skulle önska att man någon dag när någon kommer in på förmedlingen ska kunna se: Här förmedlar vi jobben! Det handlar om att se och kunna känna det budskapet när man kommer in. Oavsett om det är en arbetsgivare som kommer in på Arbetsförmedlingen eller en arbetssökande ska man kunna se det. Det kan man tyvärr inte se i dag.

Arbetsmarknadsministern säger till Arbetsförmedlingen: Jobba lite smartare! Vi behöver också en arbetsmarknadsminister som skriver lite smartare regleringsbrev som ger möjligheterna till arbetsförmedlare att jobba smartare.

Anf. 117 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag tänker bara upprepa vad jag sade tidigare. Jag tror att både interpellanten och jag delar bilden att Arbetsförmedlingen har ett uppdrag att jobba med arbetsgivare. Det skulle inte behöva stå i ett regleringsbrev eftersom det är grunduppdraget. I regleringsbrev skriver man det som man ska fokusera extra på under ett år. Det borde man alltid göra.

För en tid sedan besökte jag en arbetsförmedling som helt av sig själv bestämde sig för att fördubbla antalet arbetsgivarkontakter under en viss period. När de fokuserade på det fick de också många fler jobb som kom in och anmäldes till Arbetsförmedlingen.

Detta är ett förhållningssätt. Man måste se att man har två kundgrupper att arbeta med. Har man det förhållningssättet och den attityden, och cheferna organiserar arbetet på det sättet, tror jag att detta fokus kommer att bli mycket tydligare.

Det är huvuduppdraget, och man kan organisera sig så. Jag, interpellanten och andra kan tycka att det är fel och att man kan jobba smartare. Jag tror att alla myndigheter har ett jobb att göra i att fundera kring hur man kan jobba smartare.

Hur ska man till exempel jobba med inskrivning på Arbetsförmedlingen? Hur ska man jobba med kontakter med arbetssökande? Det finns väldigt många olika med olika behov. Man ska inte göra samma sak med alla.

Det finns lärande att göra mellan arbetsförmedlingar. Det har jag sagt många gånger. De över 300 arbetsförmedlingar som finns i Sverige arbetar delvis på olika sätt. Här finns ett lärande att göra av de metoder som är lyckosamma för att fler ska ha ett jobb att gå till.

Det är hela poängen med och målet med det arbete som Arbetsförmedlingen har. När man möter arbetssökande som i dag möter stora utmaningar och som själva inte har nätverken till olika arbetsgivare ska den kunna vara bryggan och bron över och kompensera för det nätverk som den arbetssökande inte har. Det är Arbetsförmedlingens uppgift.

Anf. 118 JASENKO OMANOVIC (S):

Fru talman! Arbetsmarknadsministern har sagt att man ska vara smartare. Jag har inte sagt att Arbetsförmedlingen inte kan jobba smartare. Alla kan jobba bättre, och allting går att utveckla.

Jag kan titta på mina inlägg i debatten och försöka utveckla dem så att de blir bättre till nästa gång jag debatterar samma fråga med ministern. Jag kommer inte att ge mig. Därför ska jag också ha ett utveckl-

ingssamtal med mig själv i datorn efteråt. Allting går att utveckla, fru talman.

För att Arbetsförmedlingen ska kunna jobba smartare ska man inte sätta upp en massa hinder utan ge den en möjlighet att jobba smart. Som arbetsmarknadsminister måste man kunna hjälpa till om man har målsättningen att de företag som söker personal ska kunna hitta den på en svensk arbetsmarknad när vi ändå har 400 000 arbetslösa.

När vi har så många människor som söker jobb kan man faktiskt anstränga sig som arbetsmarknadsminister och skapa förutsättningar för arbetsförmedlare att jobba smartare och inte bara säga: Det ligger på er.

Anf. 119 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESS-
SON (M):

Fru talman! Låt mig använda några sista sekunder till att tacka för de olika debatterna under kvällen. På återseende, skulle jag tro!

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2013/14:89 Ett enhetligt patentskydd i EU

2013/14:110 En ny organisation för polisen

2013/14:116 Mer fokuserad nedsättning av socialavgifterna för de yngsta

2013/14:119 Elektronisk kommunikation och andra säkerhetsåtgärder vid
psykiatrisk tvångsvård

2013/14:126 En enklare planprocess

2013/14:133 Direktupphandling

2013/14:134 Lättare att läsa

2013/14:137 Konventionen om social trygghet mellan Sverige och Syd-
korea

2013/14:138 Vissa socialförsäkringsfrågor

2013/14:141 En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystem-
tjänster

2013/14:144 Lag om sprängämnesprekursorer och redovisning av krisbe-
redskapens utveckling

2013/14:147 Skattskyldighet till avkastningsskatt och ändrad deklaration-
stidpunkt för avkastningsskatt för vissa skattskyldiga

2013/14:148 Vissa skollagsfrågor

2013/14:149 Skatteavtal mellan Sverige och Georgien

2013/14:150 Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Japan

2013/14:159 Bättre information och tydligare ansvar vid mineralprospek-
tering

2013/14:160 Tid för undervisning – lärares arbete med stöd, särskilt stöd
och åtgärdsprogram

2013/14:162 Ändringar av statistiksekretessen

2013/14:164 Nya bestämmelser om Tullverkets säkerställande av skyd-
det för immateriella rättigheter

- 2013/14:165 Avtal om partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Irak, å andra sidan
- 2013/14:166 Frihandelsavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Colombia och Peru, å andra sidan
- 2013/14:167 Associeringsavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Centralamerika, å andra sidan
- 2013/14:168 Fritidspeng för barn i hushåll med försörjningsstöd
- 2013/14:170 Åtgärder för att hantera stora brottmål och inställda förhandlingar
- 2013/14:173 En utvecklad budgetprocess
- 2013/14:174 Genomförande av energieffektiviseringsdirektivet
- 2013/14:175 Vissa lagändringar inför en ny programperiod
- 2013/14:176 Fordonsrelaterade skulder
- 2013/14:180 Avgifter för tillsyn enligt drivmedelslagen
- 2013/14:181 Lättnad i lagen om skyldighet att tillhandahålla förnybara drivmedel
- 2013/14:182 Ersättning enligt zoonoslagen och provtagningslagen
- 2013/14:183 Lag om handel med timmer och trävaror
- 2013/14:184 Ändringar i fiskelagen
- 2013/14:186 Hushållning med havsområden
- 2013/14:187 Reglerat tillträde till fjärrvärmenäten
- 2013/14:188 Gymnasieingenjörsutbildning för konkurrenskraft och tillväxt
- 2013/14:191 Med fokus på unga – en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande
- 2013/14:192 Förlängd övergångstid för tillämpning av vissa bestämmelser i polisdatalagen
- 2013/14:194 Skärpt straff för mord
- 2013/14:195 Stärkt besittningsskydd för utsatta hyresgäster

Skrivelser

- 2013/14:75 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen
- 2013/14:90 Nordiskt samarbete 2013
- 2013/14:114 Strategisk exportkontroll 2013 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden
- 2013/14:131 Biståndspolitisk plattform
- 2013/14:139 Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken samt de regionala utvecklings- och investeringsbankerna 2012 och 2013
- 2013/14:152 Den kyrkoantikvariska ersättningen
- 2013/14:154 Genomförandet av samstämmighetpolitiken för utveckling – fokus: den globala utmaningen migrationsströmmar
- 2013/14:193 Riksrevisionens rapport om statens insatser för att motverka kränkande behandling i skolan

Konstitutionsutskottets betänkanden
2013/14:KU18 Författningsfrågor
2013/14:KU23 Tryck- och yttrandefrihetsfrågor

Arbetsmarknadsutskottets betänkande
2013/14:AU5 Arbetsmiljö

19 § Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 14 mars

2013/14:362 Mål och stöd för ekologisk produktion och offentlig konsumtion

av *Jens Holm* (V)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

den 17 mars

2013/14:363 Samvetsklausul och fallet Ellinor

av *Julia Kronlid* (SD)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2013/14:364 Finansdepartementets beredning av budgeten

av *Fredrik Olovsson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

den 18 mars

2013/14:365 Inbördeskriget i Syrien och destabiliseringen av läget i Mellanöstern

av *Amineh Kakabaveh* (V)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

20 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 17 mars

2013/14:470 Utredning av personer med demenssjukdom

av *Eva Olofsson* (V)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2013/14:472 Uppsägningarna inom svensk etanolproduktionsindustri
av *Johan Löfstrand* (S)
till miljöminister Lena Ek (C)

Prot. 2013/14:85
18 mars

2013/14:473 Biologiska läkemedel
av *Ann Arleklo* (S)
till socialminister Göran Hägglund (KD)

den 18 mars

2013/14:478 Åtgärder mot hatbrott och extremistiskt våld
av *Maria Ferm* (MP)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

2013/14:496 Statligt bidrag för tandvård
av *Lennart Axelsson* (S)
till socialminister Göran Hägglund (KD)

21 § Kammaren åtskildes kl. 21.09.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 15.58,
av tredje vice talmannen därefter till och med 15 § anf. 94 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ABIGAIL CHOATE

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Ansökan om ledighet	1
3 § Meddelande om frågestund	1
4 § Anmälan om uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden	1
5 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
6 § Anmälan om faktapromemoria	2
7 § Ärenden för hänvisning till utskott	2
8 § Ärenden för förnyad bordläggning	3
9 § Svar på interpellation 2013/14:337 om fysiskt och sexuellt våld mot kvinnor i Sverige	3
Anf. 1 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	3
Anf. 2 DÉSIRÉE LILJEVALL (S).....	4
Anf. 3 HILLEVI LARSSON (S).....	5
Anf. 4 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	5
Anf. 5 DÉSIRÉE LILJEVALL (S).....	7
Anf. 6 HILLEVI LARSSON (S).....	8
Anf. 7 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	8
Anf. 8 DÉSIRÉE LILJEVALL (S).....	9
Anf. 9 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	10
10 § Svar på interpellationerna 2013/14:312, 334 och 335 och 339 om det svenska produktionsjordbruket	10
Anf. 10 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	10
Anf. 11 JOHAN LÖFSTRAND (S)	12
Anf. 12 CARINA OHLSSON (S)	13
Anf. 13 BO BERNHARDSSON (S)	14
Anf. 14 PYRY NIEMI (S).....	15
Anf. 15 STAFFAN DANIELSSON (C).....	17
Anf. 16 KEW NORDQVIST (MP)	18
Anf. 17 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	18
Anf. 18 JOHAN LÖFSTRAND (S)	19
Anf. 19 CARINA OHLSSON (S)	20
Anf. 20 BO BERNHARDSSON (S)	21
Anf. 21 PYRY NIEMI (S).....	22
Anf. 22 STAFFAN DANIELSSON (C).....	23
Anf. 23 KEW NORDQVIST (MP)	24
Anf. 24 GÖRAN LINDELL (C)	24
Anf. 25 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M).....	25
Anf. 26 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	26
Anf. 27 JOHAN LÖFSTRAND (S)	27
Anf. 28 CARINA OHLSSON (S)	27
Anf. 29 BO BERNHARDSSON (S)	28
Anf. 30 PYRY NIEMI (S).....	28
Anf. 31 GÖRAN LINDELL (C)	29
Anf. 32 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M).....	29

Anf. 33 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	30
11 § Svar på interpellation 2013/14:336 om dödsdatum.....	31
Anf. 34 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	31
Anf. 35 SHADIYE HEYDARI (S).....	31
Anf. 36 HILLEVI LARSSON (S).....	32
Anf. 37 FINN BENGTTSSON (M).....	33
Anf. 38 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	34
Anf. 39 SHADIYE HEYDARI (S).....	35
Anf. 40 HILLEVI LARSSON (S).....	36
Anf. 41 FINN BENGTTSSON (M).....	37
Anf. 42 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	37
Anf. 43 SHADIYE HEYDARI (S).....	38
Anf. 44 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M).....	39
12 § Svar på interpellation 2013/14:321 om siffertricksande på Arbetsförmedlingen.....	40
Anf. 45 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	40
Anf. 46 YLVA JOHANSSON (S).....	40
Anf. 47 FINN BENGTTSSON (M).....	41
Anf. 48 JENNY PETERSSON (M).....	42
Anf. 49 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	42
Anf. 50 YLVA JOHANSSON (S).....	43
Anf. 51 FINN BENGTTSSON (M).....	44
Anf. 52 JENNY PETERSSON (M).....	44
Anf. 53 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	45
Anf. 54 YLVA JOHANSSON (S).....	46
Anf. 55 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	46
Ajournering.....	47
Återupptagna förhandlingar.....	47
13 § Svar på interpellation 2013/14:303 om arbetsmiljön på landets arbetsförmedlingar.....	47
Anf. 56 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	47
Anf. 57 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S).....	47
Anf. 58 RAIMO PÄRSSINEN (S).....	48
Anf. 59 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	49
Anf. 60 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S).....	49
Anf. 61 RAIMO PÄRSSINEN (S).....	50
Anf. 62 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	51
Anf. 63 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S).....	52
Anf. 64 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	52

14 § Svar på interpellationerna 2013/14:305 och 309 om arbetslösheten.....	53
Anf. 65 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	53
Anf. 66 PATRIK BJÖRCK (S).....	54
Anf. 67 JOHAN ANDERSSON (S).....	55
Anf. 68 GUSTAV NILSSON (M).....	56
Anf. 69 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M).....	57
Anf. 70 HILLEVI LARSSON (S).....	58
Anf. 71 JASENKO OMANOVIC (S).....	59
Anf. 72 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	60
Anf. 73 RAIMO PÄRSSINEN (S).....	61
Anf. 74 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S).....	62
Anf. 75 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	63
Anf. 76 PATRIK BJÖRCK (S).....	64
Anf. 77 JOHAN ANDERSSON (S).....	65
Anf. 78 GUSTAV NILSSON (M).....	66
Anf. 79 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M).....	66
Anf. 80 HILLEVI LARSSON (S).....	67
Anf. 81 JASENKO OMANOVIC (S).....	67
Anf. 82 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	68
Anf. 83 RAIMO PÄRSSINEN (S).....	68
Anf. 84 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S).....	69
Anf. 85 MATTIAS JONSSON (S).....	69
Anf. 86 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	70
Anf. 87 PATRIK BJÖRCK (S).....	71
Anf. 88 JOHAN ANDERSSON (S).....	72
Anf. 89 MATTIAS JONSSON (S).....	72
Anf. 90 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	73
15 § Svar på interpellation 2013/14:310 om uppsägningar på Arbetsförmedlingen.....	74
Anf. 91 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	74
Anf. 92 KERSTIN NILSSON (S).....	74
Anf. 93 RAIMO PÄRSSINEN (S).....	75
Anf. 94 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	76
Anf. 95 KERSTIN NILSSON (S).....	77
Anf. 96 RAIMO PÄRSSINEN (S).....	77
Anf. 97 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	78
Anf. 98 KERSTIN NILSSON (S).....	79
Anf. 99 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	80

16 § Svar på interpellation 2013/14:313 om nedskärningar på Arbetsmiljöverket	80
Anf. 100 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	80
Anf. 101 CECILIA DALMAN EEK (S).....	81
Anf. 102 JASENKO OMANOVIC (S).....	82
Anf. 103 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M).....	82
Anf. 104 RAIMO PÄRSSINEN (S).....	83
Anf. 105 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	84
Anf. 106 CECILIA DALMAN EEK (S).....	85
Anf. 107 JASENKO OMANOVIC (S).....	86
Anf. 108 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M).....	87
Anf. 109 RAIMO PÄRSSINEN (S).....	87
Anf. 110 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	88
Anf. 111 CECILIA DALMAN EEK (S).....	89
17 § Svar på interpellation 2013/14:316 om Arbetsförmedlingens företagskontakter	89
Anf. 112 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	89
Anf. 113 JASENKO OMANOVIC (S).....	90
Anf. 114 GUSTAV NILSSON (M).....	91
Anf. 115 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	91
Anf. 116 JASENKO OMANOVIC (S).....	92
Anf. 117 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	93
Anf. 118 JASENKO OMANOVIC (S).....	93
Anf. 119 Arbetsmarknadsminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	94
18 § Bordläggning.....	94
19 § Anmälan om interpellationer.....	96
20 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	96
21 § Kammaren åtskildes kl. 21.09.....	97

